

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Groothandel in
Vlakglas, de Groothandel in
Verf, het Glasbewerkings- en
het Glazeniersbedrijf (BPFV)

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel
in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en
het Glazeniersbedrijf (BPFV)
Akerstraat 92
6411 HD HEERLEN
Telefoon: 088 - 116 2000

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel
onder nummer 41125565

Verslag over het boekjaar 2018

Inhoud

	Pagina
Verslag van het bestuur	
1. Meerjarenoverzicht	5
2. Algemene informatie	7
3. Bestuursaangelegenheden 2018	9
4. Goed pensioenfondsbestuur	15
5. Financiële informatie	19
6. Toekomstparagraaf	24
7. Risicoparagraaf	25
8. Pensioenparagraaf	33
9. Ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving	36
11. Beleggingenparagraaf	39
12. Bestuur en organisatie	45
13. Verslag van de Raad van Toezicht over het jaar 2018	53
14. Reactie Bestuur op verslag Raad van Toezicht over het jaar 2018	56
15. Verslag Verantwoordingsorgaan (VO) over het jaar 2018	57
16. Reactie Bestuur op verslag van het Verantwoordingsorgaan (VO)	60
Jaarrekening	
Balans per 31 december	64
Staat van baten en lasten	66
Kasstroomoverzicht	68
Inleiding	69
Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling	69
Toelichting op de balans per 31 december	77
Gebeurtenissen na balansdatum	85
Toelichting op de staat van baten en lasten	86
Resultaatbestemming	91
Risicoparagraaf	92

Pagina**Overige gegevens**

Actuariële verklaring	99
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	101

Bijlage

Begrippenlijst	105
----------------	-----

Verslag van het bestuur

1. Meerjarenoverzicht

	2018	2017	2016	2015	2014
Aantallen					
Aantal werkgevers	399	405	403	386	393
Deelnemers (incl. arbeidsongeschikten)	5.150	5.094	4.994	5.027	4.958
Gewezen deelnemers	14.859	14.689	14.615	14.246	14.629
Pensioengerechtigden	4.244	4.092	3.956	4.107	3.917
Totaal aantal verzekerden	24.253	23.875	23.565	23.380	23.504
Verhouding actieven : niet actieven in %	27	27	27	27	27
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Premiebatens					
Basisregelingen	32.728	30.595	29.521	23.129	22.689
Overgangsregeling VUT	-3	-1	343	1.062	1.035
Uitgestelde VUT t.b.v. OP	0	0	0	0	228
Pensioenaanvullingsregeling	0	512	737	934	662
ANW hiaat	0	0	0	952	362
FVP	0	0	0	0	334
	32.725	31.106	30.601	26.077	25.310
Feitelijke premie basisregeling	32.728	30.595	29.521	23.129	22.689
Zuiver kostendekkende premie	33.407	31.813	32.880	28.120	24.615
Gedempte kostendekkende premie	25.872	22.007	23.613	20.806	19.044
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.434	-2.552	-3.018	-2.922	-3.291
Pensioenuitkeringen en afkopen	-11.519	-11.236	-10.767	-10.410	-10.621
Korting van aanspraken en rechten	0	0	0	0	0

	2018	2017	2016	2015	2014
Reglementsvariabelen					
Toeslag actieven per 1 januari in %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toeslag inactieven per 1 januari in %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Korting op pensioenrechten en -aanspraken in %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Beleggingsportefeuille					
Aandelen	197.234	208.045	179.559	185.377	164.538
Vastrentende waarden	569.964	531.121	543.936	482.639	514.322
Derivaten	2.147	4.374	564	1.973	52
Totaal	769.345	743.540	724.059	669.989	678.912
Beleggingen VPL-regelingen	0	0	12.014	10.499	9.781
Beleggingsperformance					
Aandelen rendement in %	-8,01	15,34	11,49	8,21	11,30
Vastrentende waarden in %	3,24	-3,05	10,32	-0,34	33,24
Totale portefeuille rendement in %	0,28	1,42	9,99	-0,69	26,30
Benchmark rendement in %	0,80	0,89	8,40	-0,19	27,90
Z-score	-0,65	0,37	1,28	-0,56	0,17
Performancetoets ¹⁾	1,56	1,86	2,46	2,07	3,01
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Reserves	-44.490	-9.741	-51.091	-33.175	42.006
Technische voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen	871.302	818.789	822.174	720.616	654.323
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	2.250	1.315	498	0	0
Technische voorziening pensioenverplichtingen voor gemoedsbezwaarden	75	70	66	61	56
Totaal voorzieningen	873.627	820.174	822.738	720.677	654.379
Aanwezige dekkingsgraad	94,9%	98,8%	93,8%	95,4%	106,4%
Vereiste dekkingsgraad	113,3%	112,1%	112,6%	113,8%	111,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3%	104,4%	104,4%	104,5%	104,4%
Beleidsdekkingsgraad	98,3%	96,3%	91,3%	97,9%	n.v.t.
Reële dekkingsgraad	79,4%	77,3%	73,9%	78,4%	n.v.t.

1) Het in dit verslag opgenomen percentage bij de performancetoets betreft het 'gecorrigeerde' percentage. Dat wil zeggen dat er (in lijn met het Vrijstellings- en boetesluit Wet Bpf 2000) 1,28%-punt opgeteld is bij het ongecorrigeerde percentage.

2. Algemene informatie

Juridische structuur

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en het Glazeniersbedrijf (kort: BPFV) is opgericht op 6 april 1959 door de organisaties van werkgevers en werknemers zijnde rechtsvoorgangers van de in stand houdende partijen de Organisatie voor de Vlakglasbranche GBO en de Vereniging van Verfgroothandelaren in Nederland enerzijds en de rechtsvoorgangers van FNV en CNV Vakmensen anderzijds. BPFV is ingeschreven bij het stichtingenregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41125565. De statuten zijn laatstelijk gewijzigd op 16 augustus 2018. BPFV is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling bouwen de werknemers een financiële aanspraak op ten behoeve van de gevolgen van pensionering, premievrije doorbouw bij arbeidsongeschiktheid en overlijden.

Statutaire doelstellingen

BPFV heeft tot doel het, binnen de grenzen van zijn middelen, verlenen of doen verlenen van pensioenen, uitkeringen en/of andere tegemoetkomingen aan (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en hun nagelaten betrekkingen, die daarvoor in aanmerking komen krachtens de bepalingen van de statuten en reglementen. BPFV voert een beleid dat in overeenstemming is met deze doelstelling.

Missie en visie van het pensioenfonds

BPFV verzorgt in opdracht van sociale partners een solidaire en collectieve pensioenregeling. Het BPFV Bestuur heeft die opdracht aanvaard. BPFV is betrokken bij alle deelnemers en hun nabestaanden, en streeft naar een zo goed mogelijk pensioen tegen een aanvaardbare prijs.

BPFV zet zich in om deelnemers en hun partners/nabestaanden met heldere communicatie te ondersteunen bij het maken van verantwoorde keuzes op pensioengebied. BPFV streeft naar een solide, integer en maatschappelijk verantwoord beheer van het belegd vermogen.

Strategie

De aandacht voor pensioen is groot. Het pensioenstelsel gaat in de toekomst veranderen, maar het is nog niet duidelijk hoe de toekomstige pensioenregeling er uit gaat zien. BPFV volgt de ontwikkelingen op de voet.

BPFV legt de volgende accenten:

- Het belang van werknemers, slapers, pensioengerechtigden en werkgevers staat centraal. Belangen worden evenwichtig tegen elkaar afgewogen. We geven werknemers inzicht in hun eigen pensioen. Wij informeren tijdig en begrijpelijk over de veranderingen in de pensioenregeling en wij gaan de dialoog aan bij belangrijke besluiten die wij moeten nemen.
- De pensioengelden worden op een solide wijze beheerd. Bij onze ambitie hoort het nemen van risico's. Dat doen wij op een verantwoorde wijze. Ons risicoprofiel is op een kostenefficiënte wijze vertaald in de beleggingsportefeuille.
- De samenwerking met onze partners is goed georganiseerd, kostenbewust en gericht op een hoge tevredenheid bij werknemers, slapers, pensioengerechtigden en werkgevers.
- Wij kijken vooruit en anticiperen op de toekomst. BPFV heeft een verleden met relatief hoge uitvoeringskosten. Het bestuur heeft in 2018 veel aandacht besteed aan uitvoeringskosten (zie verderop in dit verslag, transitie in pensioenbeheer en vermogensbeheer). Tegelijkertijd blijven wij ons oriënteren op samenwerking met (een) andere partij(en). Daartoe is samen met sociale partners de Werkgroep Toekomst opgericht. Deze werkgroep verkent alle scenario's die voor BPFV relevant kunnen zijn.

De hierboven omschreven strategie bevat de doelstellingen van het fonds. Het Bestuur is van mening dat deze doelstellingen in het verslagjaar 2018 goed zijn gerealiseerd. Daaraan liggen de volgende overwegingen ten grondslag:

- In de beraadslaging en besluitvorming tijdens bestuursvergaderingen worden de belangen van alle bij het pensioenfonds betrokken groeperingen evenwichtig tegen elkaar afgewogen.
- Belanghebbenden worden tijdig en begrijpelijk geïnformeerd over voor hen relevante onderwerpen, conform het vastgestelde beleid.
- Het Bestuur is zich continu bewust van de noodzaak tot kostenbeheersing van de uitvoering van de pensioenregeling, en betreft dit aspect altijd in haar besluitvorming.

Ook de Raad van Toezicht (RvT) gaat in op de strategie en (realisatie van) doelstellingen (zie verslag RvT verderop in dit verslag).

De organisatie van het fonds in 2018 ¹⁾

1) Per 1 januari 2019 wordt het fiduciair vermogensbeheer verzorgd door NNIP te Den Haag. Tevens wordt per 1 januari 2019 de rol van Compliance Officer verzorgd door Compliance-i-Consultancy BV te Heerlen.

3. Bestuursaangelegenheden 2018

In deze paragraaf komen de belangrijkste bestuursaangelegenheden uit 2018 aan bod. Dit zijn achtereenvolgens de volgende onderwerpen:

- Besluit tot overdracht pensioenadministratie;
- Besluit tot aanstellen (nieuwe) fiduciair beheerder;
- Wijziging strategisch beleggingsbeleid;
- Risicoprofiel (VEV) en haalbaarheidstoets;
- AVG;
- ABTN;
- Integraal Risicomanagement;
- IORP II;
- Klachten en geschillen;
- Deskundigheid pensioenfondsbestuur;
- Beloningsbeleid;
- DGA-beleid;
- Beleid vrijwillige aansluiting werkgevers.

Besluit tot overdracht pensioenadministratie

De overeenkomst met AZL Heerlen voor pensioenadministratie liep af per eind 2018. Er is gedurende 2018, voorbereid door de werkgroep Uitbesteding, een uitgebreide marktverkenning uitgevoerd, waarvoor diverse partijen zijn benaderd; AZL is er daar ook een van. Daarnaast is, in het kader van een efficiënte pensioenadministratie, gestreefd naar een zo eenvoudig mogelijke pensioenregeling.

Het Bestuur heeft een sterke focus op kostenbeheersing, in het belang van alle deelnemers. In dat kader is bij de uitbesteding van de pensioenadministratie met name ook gekeken naar de structurele kosten/flexibiliteit bij toekomstige wijzigingen (pensioenstelsel, pensioenleeftijd) en naar ervaring in de uitvoering van bedrijfstakpensioenfondsen. De uiteindelijke keuze is in september 2018 gevallen op een transitie naar AZL Pensioenfondsservices in Amsterdam (Lifetime) per 1 januari 2019.

Besluit tot aanstellen fiduciair beheerder

Het bestuur heeft vanaf april 2018 een uitgebreide marktverkenning uitgevoerd rondom de toekomstige inrichting van het vermogensbeheer. De volgende randvoorwaarden zijn daarbij gesteld:

- Transparante portefeuille met duidelijke rapportage over behaalde resultaten;
- Een beperking van de complexiteit in de beleggingsportefeuille;
- Beperkte operationele werkdruk voor bestuur vanuit vermogensbeheer;
- Gedegen kennis en expertise van beheerder van Nederlandse markt;
- Marktconforme prijsstelling (beperking beheerkosten);
- Overeenkomst onder Nederlands recht.

Een zorgvuldig en uitgebreid selectieproces - onder externe begeleiding - waarin acht marktpartijen werden meegenomen, heeft geresulteerd in een bestuursbesluit om Nationale-Nederlanden Investment Partners (NNIP) per 1 januari 2019 aan te stellen als fiduciair vermogensbeheerder van BPFV.

Wijziging strategisch beleggingsbeleid

Tijdens en na de besluitvorming rondom de aanstelling van NNIP is verder ingezoomd op de gewenste beleggingsportefeuille vanaf 2019 en de toekomstige rollen van de zittende vermogensbeheerders Pimco en State Street. De Investment Beliefs zijn opnieuw vastgesteld en hebben als basis gediend voor de besluitvorming.

Ook is er binnen dit besluitvormingstraject een beknopte ALM-studie uitgevoerd door AZL Actuarieel naar de gevolgen van aanpassingen van het beleid op het pensioenresultaat en de kortingskans gedurende de 15-jaarstermijn. In het beleggingsverslag verderop in dit jaarverslag treft u hierover meer informatie aan.

Risicohouding en haalbaarheidstoets

In het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK) neemt de risicohouding van het pensioenfonds een belangrijke plaats in. Vooraf moet worden vastgesteld welk risico acceptabel is. Een van de grote risico's van een pensioenfonds vloeit voort uit het beleggingsrisico. In overleg met stakeholders en sociale partners wordt door het Bestuur een risicohouding voor het fonds bepaald. Deze risicohouding komt tot uitdrukking in de gekozen ondergrenzen voor de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen of een bandbreedte hiervoor. Het pensioenfonds dient jaarlijks te toetsen of de daarmee samenhangende pensioenverwachtingen haalbaar zijn. Dit wordt gedaan via de haalbaarheidstoets, die inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

Sociale partners hebben het Bestuur een aantal uitgangspunten meegegeven: vermijd (kleine en grote) rechtenkortingen en hanteer zoveel mogelijk een stabiele premie (binnen marges), waarbij het verlenen van toeslag op de korte termijn van ondergeschikt belang is. De belangrijkste uitkomst waarnaar in de haalbaarheidstoets gekeken wordt, is het pensioenresultaat. Dit is een maatstaf voor koopkrachtbehoud.

De ondergrens van het verwacht pensioenresultaat is door de sociale partners vastgesteld op 75%. De huidige risicohouding leidt ertoe – blijkt uit de analyse in de haalbaarheidstoets – dat het verwachte pensioenresultaat (mediaan) hoger uitvalt dan de ondergrens (79%).

In het geval van een 'slecht weer scenario', als de markt en ontwikkelingen van de rente tegen zitten over de lange termijn, hebben sociale partners bepaald dat de negatieve afwijking ten opzichte van de mediaan maximaal 30% mag zijn. Uit de analyse blijkt dat de maximale negatieve afwijking (24%) kleiner is.

De cijfermatige resultaten van de haalbaarheidstoets voor 2018 zijn als volgt:

Resultaten haalbaarheidstoets	Risicohouding (lange termijn)	2018	
		Resultaat	Voldaan?
Toetsing verwacht pensioenresultaat	Ondergrens/maximale afwijking		
Vanuit feitelijke financiële positie			
Mediaan	75%	79%	JA
Slechtweer scenario		60%	
Relatieve afwijking t.o.v. mediaan	30%	24%	JA

Voor wat betreft de korte termijn risicohouding is (na afstemming hierover met de sociale partners) een bandbreedte van het vereist eigen vermogen van 2%-punt bepaald.

In het kader van de wijzigingen van het strategisch beleggingsbeleid is er gedurende 2018 – in afstemming met de externe toezichthouder – gekeken naar de mogelijke benutting van de aanvullende VEV-ruimte.

Risicoprofiel (VEV)

Het strategisch vereist eigen vermogen zoals BPFV het in 2018 hanteert als risicobudget, is lager dan het risico dat het fonds mag nemen op grond van de hoeveelheid risico die het fonds liep voor het in de situatie van reservetekort kwam. Het strategisch vereist eigen vermogen per 31 december 2017 bedroeg 12,2%, waar het onder het huidige FTK maximaal toegestane strategisch vereist eigen vermogen per die datum 14,2% is. Het bestuur wil deze extra risicoruimte in principe benutten om op die manier de herstelkracht van het pensioenfonds te verbeteren en de kans op toeslagverlening te verhogen. Het bestuur heeft AZL gevraagd een beknopte ALM studie uit te voeren om een volledig beeld te krijgen van de impact van het verhogen van het risicobudget in termen van additioneel rendement én risico om zo vast te stellen of een verhoging van het risicobudget evenwichtig is voor stakeholders. Het bestuur heeft in november 2018 het besluit genomen om de beschikbare risicoruimte te benutten.

Waarschijnlijk zal er in 2021 gekort moeten worden. Hoe groot deze korting zal zijn, is mede afhankelijk van de benutting van de beschikbare risicoruimte. Wordt de beschikbare risicoruimte volledig benut, dan valt de korting iets hoger uit. Het bestuur stuurt meer op de langere termijn en de benutting van de beschikbare risicoruimte leidt naar verwachting tot betere pensioenresultaten op de langere termijn. Daarom vindt het bestuur een dergelijk besluit goed te verantwoorden. Wel vindt het bestuur het wenselijk een veiligheidsmarge voor modelonzekerheid in te bouwen en daarom niet op het maximale vereist eigen vermogen in te zetten.

Het maximaal toegestane vereist eigen vermogen is volgens berekeningen van AZL 14,2%. Het bestuur besluit te sturen op een vereist eigen vermogen van 13,9% (een veiligheidsmarge van 0,3% wordt aangehouden).

AVG

Per 25 mei 2018 moesten alle pensioenfondsenvoldoen aan de eisen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In dat kader heeft het Bestuur zich in de eerste helft van 2018 intensief bezig gehouden met de implementatie van de AVG. Daarnaast is dit onderwerp beled in de Risicomanagementcommissie. De AVG bevat scherpere regels voor het opslaan, gebruiken en verwerken van persoonsgegevens. Met de nieuwe wet wordt de privacy van personen nog beter beschermd.

Het bestuur heeft een privacy beleid opgesteld. Middels dit beleid borgt het bestuur dat de verwerkingen van persoonsgegevens als bedoeld in de AVG, zowel binnen het fonds als bij derden aan wie het fonds werkzaamheden heeft uitbesteed, voldoen aan het bepaalde bij of krachtens de AVG. Daarnaast is bij de incidenten- en klokkenluidersregeling een procedure datalekken opgenomen en is het verwerkingsregister opgesteld. De externe compliance officer is tevens als privacy officer aangesteld.

ABTN

Het Bestuur heeft in juli 2018 een aan de wettelijke wijzigingen geactualiseerde actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) vastgesteld en ingediend bij DNB. Deze nota is geschreven in het kader van artikel 145 van de Pensioenwet en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsenv. De ABTN geeft uitvoering aan artikel 145 Pensioenwet. In de ABTN is een omschrijving opgenomen van de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het bepaalde bij of krachtens de artikelen 25, 126 tot en met 137 en 143 van de Pensioenwet (het voor pensioenfondsenv geldende financiële toetsingskader).

Integraal Risicomanagement

De wijze waarop het Bestuur om gaat met integraal risicomanagement, het risicoraamwerk en de wijze waarop risicomanagement deel uitmaakt van het besturen van het Fonds is vastgelegd in het beleidsdocument integraal risicomanagement. Dit document is in 2018 geactualiseerd. Een samenvatting van dit beleid is vastgelegd in de ABTN van het Fonds. In de risicoparagraaf van dit bestuursverslag wordt hier tevens nader op in gegaan. Hieronder komt een aantal door het Bestuur uitgevoerde acties aan de orde.

In 2018 heeft BPFV de kwartaalmonitor verder verbeterd, waaronder de implementatie van het IT-beleid en een belangrijkere rol voor het IT-risico daarbinnen. Rapportage en sturing op de top 10 risico's vindt per kwartaal plaats via de kwartaalmonitor. Eind 2018 is besloten om externe ondersteuning te zoeken voor het steeds belangrijker wordend risicomanagement. In 2019 worden ook de niet-financiële risico's nader onder de loep genomen en zal er een nieuw dashboard tot stand komen, naast een nieuwe beschrijving van het IRM-beleid.

Handhaving en aansluitingen

Gedurende 2018 is er door het bestuur extra aandacht besteed aan handhaving en het aansluitingsbeleid. Het risico 'geen premie wel recht' is voor een pensioenfonds een belangrijk risico. Het bestuur wil met het oog op dit risico nog 'korter op de bal spelen' en heeft daarom de frequentie van (en aandacht voor) de Aansluitingscommissie verhoogd, samen met de ondersteuning vanuit AZL.

IORP II

De Implementatiewet van de IORP II-richtlijn is op 13 januari 2019 in werking getreden. Het doel van de IORP II-richtlijn is het bevorderen van de verdere ontwikkeling van tweede pijler pensioenen in de Europese Unie. De wet bevat bepalingen over informatieverstrekking en transparantie, sleutelfuncties (risicomanagement, actuariële functie en interne audit), een eigenrisicobeoordeling, uitbesteding, beloningsbeleid, ESG-aspecten, stresstest, de bewaarfunctie, internationale collectieve waardeoverdracht en bevoegdheden van en samenwerking tussen toezichthouders.

Het bestuur heeft gekozen voor de volgende invulling van de sleutelfuncties:

Sleutelfuncties	Houder	Intern/extern	Vervuller
Risicobeheer	Bestuurslid BPFV	Intern	WillisTowersWatson (risk)
Actuarieel	Triple A (Certificerend actuaris)	Extern	Triple A
Interne Audit	Bestuurslid BPFV	Intern	Nog niet besloten

Het ESG-beleid heeft aandacht van de beleggingsadviescommissie (hierna: BAC) en het bestuur, mede in het kader van de transitie vermogensbeheer per 2019. De diverse fondsdocumenten zijn inmiddels aangepast aan de implementatie van IORP II.

Klachten en geschillen

Het fonds kent een klachten- en geschillenprocedure. Klachten of geschillen die ontstaan naar aanleiding van de pensioenreglementen of de uitvoering daarvan, worden in eerste instantie afgehandeld door de uitvoeringsorganisatie.

Wanneer er verschil van inzicht blijft bestaan tussen de betrokkene en de uitvoeringsorganisatie kan de klacht of het geschil worden voorgelegd aan het Bestuur. Als ook daarna een verschil van inzicht blijft bestaan kan betrokkene zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen.

De uitvoeringsorganisatie rapporteert per kwartaal aan het Bestuur over de ontvangen en behandelde klachten waarbij bijzondere klachten door het Bestuur worden besproken en maatregelen worden genomen om herhaling te voorkomen.

Door de uitvoeringsorganisatie zijn in 2018 twee klachten/bezwaren ontvangen. Beide dossiers zijn in lijn met de geldende Klachten- en geschillenprocedure afgehandeld. Dit heeft niet geleid tot aanpassingen in pensioenregeling of afhandelingsproces.

Deskundig en competent pensioenfondsbestuur

Het Bestuur hecht een groot belang aan het op deskundige wijze besturen van het fonds. Hoe zij hier vorm aan geeft is afgesproken in een geschiktheidsplan. In dit plan staat het beleid rondom geschiktheid (dit omvat deskundigheid, competenties en professioneel gedrag) en zijn afspraken gemaakt over opleidingen om de kennis op peil te houden en te optimaliseren. Voor zowel ieder bestuurslid afzonderlijk als voor het Bestuur als collectief geldt een minimumniveau. Het Bestuur inventariseert jaarlijks in hoeverre zij als geheel aan de collectieve geschiktheidseisen voldoet.

Naast het gewenste basisniveau werkt het Bestuur continu aan permanente educatie om met name bij te blijven bij actuele ontwikkelingen. Individueel hebben de bestuursleden diverse seminars en informatiebijeenkomsten bezocht van o.a. AFM, DNB, Pensioenfederatie en AZL, en zijn er in samenwerking met adviseurs een aantal studiedagen opgezet. In dit kader zijn in 2018 diverse zaken aan de orde geweest, zoals:

- IORP II;
- Governance-aspecten rondom risicomanagement;
- Systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA);
- Risicomanagement en BPFV (en top 10 risico's); en
- Kennissessies Vermogensbeheer.

Beloningsbeleid

Het fonds heeft een beloningsbeleid vastgesteld, waarbij de uitgangspunten van de Pensioenfederatie zijn gevolgd. Het betreft een beheerst en duurzaam beloningsbeleid dat in redelijke verhouding staat tot de verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag van de bestuursleden. Er is geen sprake van een prestatie-gerelateerde beloning en er is rekening gehouden met het feit dat een kritische opstelling van bestuursleden niet mag worden belemmerd. Bij ontslag van een bestuurslid wordt geen ontslagvergoeding verstrekt. Het beloningsbeleid is van toepassing op alle bestuursleden en leden van overige organen. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuursleden. Per 1 januari 2018 is het beloningsbeleid geactualiseerd in goed overleg met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht.

Per 1 januari 2018 is de vergoeding voor het Bestuur gewijzigd (voortaan exclusief BTW in het kader van marktconformiteit). Daarnaast is de kilometervergoeding omlaag gegaan naar € 0,19 per kilometer en is de vacatievergoeding van het verantwoordingsorgaan gelijk getrokken aan de vacatievergoeding voor het Bestuur. Vanaf 1 januari 2018 geldt een maximumvergoeding op jaarbasis per bestuurslid/dagelijks bestuurslid van respectievelijk € 30.000 / € 60.000 bruto per jaar, exclusief BTW/reiskostenvergoeding. Het bestuur kan echter van dit maximum afwijken als omstandigheden daartoe aanleiding geven. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als lidmaatschap van bestuur en/of commissies meer tijd vergt dan begroot. Dit is in het verslagjaar het geval geweest.

Hoogte bedragen geldend vanaf 1 januari 2018:

Bestuur (exclusief BTW)

Vaste jaarlijkse vergoeding van € 10.000,- per bestuurslid	
Vacatievergoeding	€ 410,- per dagdeel (3 uur plus reistijd)
Kilometervergoeding	€ 0,19 per km

De maximale totale vergoeding (vaste en vacatievergoeding samen) over één boekjaar voor een bestuurslid, niet zijnde lid van het dagelijks bestuur, bedraagt € 30.000 excl. BTW.

Dagelijks Bestuur (exclusief BTW)

Aanvullende jaarlijkse vergoeding van € 10.000,- per bestuurslid	
Vacatievergoeding	€ 410,- per dagdeel (3 uur plus reistijd)
Kilometervergoeding	€ 0,19 per km

De maximale totale vergoeding (vaste en vacatievergoeding samen) over één boekjaar voor een lid van het dagelijks bestuur, bedraagt € 60.000 excl. BTW.

Commissies (exclusief BTW)

Vacatievergoeding	€ 410,- per dagdeel
Kilometervergoeding	€ 0,19 per km

Verantwoordingsorgaan (exclusief BTW)

Vacatievergoeding	€ 410,- per dagdeel
Kilometervergoeding	€ 0,19 per km

De leden van de Raad van Toezicht (exclusief BTW)

Voorzitter RvT	€ 10.100,- per jaar
Lid RvT	€ 8.080,- per jaar

DGA-beleid

Gedurende 2018 heeft het bestuur uitgebreid stilgestaan bij het beleid rondom DGA's (directeuren-groootaandeelhouders). Ook is er een inventarisatie uitgevoerd onder de aangesloten werkgevers om de DGA's nog beter in beeld te krijgen. Voor DGA's die deelnemer waren bij BPFV zijn, maar waarvan na beoordeling van de ingevulde vragenformulieren en op basis van KvK-informatie is vast komen te staan dat zij niet onder de verplichtstelling vallen, is de toekomstige pensioenopbouw per 1 januari 2019 beëindigd. De opgebouwde pensioenaanspraken tot en met 31 december 2018 blijven premievrij achter bij BPFV. Hierover is uitgebreid gecommuniceerd met belanghebbenden.

Beleid vrijwillige aansluiting werkgevers

Het bestuur heeft het beleid bij vrijwillige aansluiting door werkgevers geëxpliciteerd in 2018. Er is besloten om voor nieuwe overeenkomsten van vrijwillige aansluiting bepalingen rondom verzekeringstechnisch nadeel (VTN) te gaan hanteren (opslag dan wel afslag op doorsneepremie).

Toezichthouders

De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) houden toezicht op pensioenfondsen. De AFM houdt toezicht op de communicatie van pensioenuitvoerders ter bescherming van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. In het verslagjaar heeft AFM geen thema-onderzoek gedaan bij het pensioenfonds.

BPFV heeft in 2018 ook meegewerkt aan de diverse uitvragen van de toezichthouders, waaronder de vragenlijst niet-financiële risico's en de vragenlijst IORP II.

Ook heeft BPFV in 2018 meegewerkt aan een uitvraag van de Autoriteit Consument & Markt (ACM). ACM verricht onderzoek naar het effect van het wisselen van vermogensbeheerder op het rendement, het risico en de uitvoeringskosten van de beleggingsportfolio van pensioenfondsen.

4. Goed pensioenfondsbestuur

Het Bestuur houdt zich aan de Principes voor goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance). De naleving van de principes moet zorgen voor meer openheid en transparantie richting werkgevers, deelnemers, pensioengerechtigden en slapers. Het gaat om zorgvuldig Bestuur, intern toezicht, verantwoording, deskundigheid, openheid en communicatie. Bovendien dient er verantwoording te worden afgelegd over het gevoerde beleid aan deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden.

Gedragscode

Als onderdeel van het integriteitbeleid heeft het Bestuur een gedragscode opgesteld. De gedragscode geeft voorschriften ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie of zaken. Het doel van de gedragscode is het waarborgen en handhaven van het vertrouwen in het fonds door belanghebbenden, alsmede het voorkomen van integriteitsrisico's. De gedragscode kent daartoe algemene gedragsregels voor verbonden personen en aanvullende gedragsregels voor insiders. Alle bestuursleden en verbonden personen hebben schriftelijk verklaard de gedragscode na te leven.

De compliance officer heeft op PM 2019 de rapportage naleving gedragscode 2018 opgesteld en aan het bestuur gestuurd. Daarin wordt bevestigd dat er geen overtredingen van de gedragsregels zijn geweest in 2018.

Naleving Code Pensioenfondsen

De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben in 2013 de Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) opgesteld. Een pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het jaarverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast. De Code is per 1 juli 2014 wettelijk verankerd. De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben de Code Pensioenfondsen in 2018 geactualiseerd.

Het bestuur onderschrijft het belang van de naleving van de Code en streeft er naar om alle normen uit de Code na te leven. In bepaalde gevallen wijkt het Bestuur af van normen uit de Code. Op basis van de aangepaste Code Pensioenfondsen is het Bestuur eind 2018 per norm nagegaan of en zo ja hoe het fonds aan de norm voldoet.

De volgende normen worden door het fonds (nog) niet (volledig) nageleefd:

	Norm	Toelichting
7	Het Bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	Het bestuur zal in 2019 met het Verantwoordingsorgaan in dialoog treden hierover.
25	Ieder bestuurslid heeft stemrecht.	Het Bestuur hecht veel waarde aan het paritaire karakter van het bestuursmodel. De onafhankelijk voorzitter heeft dan ook geen stemrecht. Het is de taak van de voorzitter om, vanuit zijn onafhankelijke positie, zoveel als mogelijk, zorg te dragen voor een gedegen en efficiënt besluitvormingsproces binnen het Bestuur.
30	Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	Het verantwoordingsorgaan start in 2019 met de periodieke zelfevaluatie.
32	Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Daarbij houdt het rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.	Diversiteit binnen het Bestuur wordt nadrukkelijk in overweging genomen, en onder meer nagestreefd door middel van goede communicatie in het functieprofiel en bij de selectie. Echter, vereiste deskundigheid en geschiktheid blijven leidend bij benoemingen in het Bestuur.
33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	In het Verantwoordingsorgaan zit op dit moment geen vrouw. In het Bestuur en de Raad van Toezicht wel. In het Bestuur is op dit moment één lid onder de 40 jaar. Het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht beschikken niet over leden jonger dan 40 jaar. Het bestuur heeft geen diversiteitsbeleid vastgesteld maar heeft eind 2018 wel stilgestaan bij de door de sector gewenste diversiteit. Zo heeft het bestuur de Stichting Pensioenlab aangeboden om een trainee (jonge aspirant-bestuurder) de mogelijkheid te geven om binnen het Bestuur een soort 'snuffelstage' aan te gaan en daarmee bestuurservaring op te doen. Dit zal zeer waarschijnlijk nog een vervolg krijgen in 2019.

	Norm	Toelichting
35	Het bestuur, het BO en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid. Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.	Het Bestuur heeft geen diversiteitsbeleid vastgesteld, maar er wordt gebruik gemaakt van een standaard functieprofiel, dat bij iedere vacature wordt aangevuld met specifieke, op dat moment benodigde capaciteiten, kennis en ervaring. Op deze manier wordt er het best tegemoet gekomen aan de situatie op dat moment. Het VO heeft dit wel opgenomen in de door haar in 2018 opgestelde competentievisie.
37	Bij de vervulling van een vacature wordt actief gezocht (en/of actief opgeroepen om te zoeken) naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur neemt hierover tijdig contact op met degenen die betrokken zijn bij het voordragen of de verkiezing van kandidaten.	Het Bestuur heeft geen diversiteitsbeleid vastgesteld, maar streeft bij een eventuele (her)benoeming wel naar een zo divers mogelijke bestuurssamenstelling, binnen de gestelde randvoorwaarden.
38	Het bestuur en het BO toetsen voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteitsdoelstellingen. Het VO bevordert dat in de procedure de competentievisie wordt meegenomen, inclusief de diversiteitsdoelstellingen.	Het Bestuur heeft geen diversiteitsbeleid vastgesteld, maar streeft bij een eventuele (her)benoeming wel naar een zo divers mogelijke bestuurssamenstelling, binnen de gestelde randvoorwaarden.
39	Benoeming en het ontslag van leden van het VO. Een lid van het VO wordt benoemd door het bestuur na goedkeuring van de RvT en op voordracht van de representatieve organisaties of door verkiezingen.	Deze norm strookt niet met artikel 115 lid 6 Pensioenwet. Op grond van de Pensioenwet is benoeming, voor zover er geen verkiezingen zijn gehouden, voorbehouden aan de verenigingen. Voor BPFV prevaleert de Pensioenwet. De organisaties benoemen elk een VO-lid.
61	Het bestuur legt gemotiveerd vast voor welke wijze van uitvoering is gekozen. Deze informatie is beschikbaar voor de belanghebbenden.	Het Bestuur heeft niet expliciet vastgelegd waarom er gekozen is voor de huidige wijze van uitvoering. De wijze van uitvoering is wel specifiek onderwerp van discussie in de werkgroep Uitbesteding. Gedurende 2018 zijn diverse uitbestedingspartijen geëvalueerd en is gekozen om enkele uitbestedingen bij een andere organisatie te beleggen (NN Investment Partners, AZL te Amsterdam, Triple-A en C-i-C). Ook besteedt het Bestuur in het kader van het uitbestedingsbeleid aandacht aan de gedragscodes en het beloningsbeleid van uitbestedingspartijen. Een belangrijk uitgangspunt bij de wijze van uitvoering is, naast kwaliteit, kostenbeheersing, in het belang van alle deelnemers en pensioengerechtigden.

Het Bestuur is van mening dat in het verslagjaar zo veel als mogelijk is voldaan aan de normen als opgenomen in de Code Pensioenfondsen en dat het heeft zorggedragen voor een integere bedrijfsvoering.

Zelfevaluatie en geschiktheid

De geschiktheid van bestuurders is een nog grotere rol gaan spelen. Het Bestuur heeft deze onderdelen nader uitgewerkt in een geschiktheidsplan. Hierbij is gebruik gemaakt van de "Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur" van de Pensioenfederatie.

In december 2018 heeft een collectieve zelfevaluatie over het verslagjaar 2018 plaatsgevonden met behulp van een externe partij. De focus daarbij lag op de 'Board Room Dynamics' en het groepsprofiel. De zelfevaluatie is bedoeld om het eigen functioneren van het Bestuur als geheel te evalueren. Het Bestuur is op grond van de zelfevaluatie van oordeel dat zij als geheel en individueel goed functioneert en dat er een goede balans is binnen het Bestuur als team. Er is sprake van een open en positieve sfeer, waarbinnen constructief kritisch op het eigen handelen wordt gereflecteerd met ruimte voor tegenspraak en feedback.

Hieronder een kort overzicht van de belangrijkste aandachtspunten naar aanleiding van de collectieve zelfevaluatie 2018:

- De weekupdates zullen verstuurd worden naar het gehele bestuur en elke bestuursvergadering zal er een korte update gegeven worden van de huidige stand van zaken en ontwikkelingen;
- Duidelijke routing aanbrengen en de verschillende rollen daarin;
- Gemaakte afspraken worden bewaakt;
- Goed opdrachtgeverschap; en
- Begin 2019 zal er een individuele zelfevaluatie plaatsvinden en ook komen er speeddates tussen de individuele bestuursleden.

Communicatie

Het fonds besteedt veel aandacht aan goede en heldere communicatie over het beleid, ontwikkelingen op pensioengebied en de gevolgen voor individuele deelnemers, oud deelnemers en pensioengerechtigden. De communicatie van het fonds vindt plaats op basis van de uitgangspunten die zijn vastgelegd in het meerjaren communicatiebeleidsplan.

In 2018 is het communicatiebeleidsplan herzien en begin 2019 is deze vastgesteld voor de periode 2019-2021. De jaarlijkse communicatiedoelen zijn uitgewerkt in speerpunten voor 2019 en in een communicatiekalender. Hierin beschrijft het pensioenfonds de communicatieactiviteiten voor dat betreffende jaar en daarnaast is de bijbehorende communicatie-begroting bijgevoegd. Deze activiteiten zijn een aanvulling op de gebruikelijke communicatie met belanghebbenden zoals bij voorbeeld het jaarlijkse pensioenoverzicht.

Verder heeft het fonds de volgende activiteiten verricht in 2018:

- Controle van een gedeelte van de standaardcorrespondentie;
- Extra aandacht blijven vestigen op de realistische kans op korten na eind 2020;
- Verdere implementatie van het Pensioen 1-2-3;
- Instelling van een klankbordgroep, die vanaf 2018 vooral via digitale weg gevraagd werd om terugkoppeling op verschillende onderwerpen. Dit wordt voortgezet in 2019;
- Actueel houden van website met nieuwsartikelen, veel gestelde vragen en in lijn met recente wetgeving houden;
- Aanscherping van de communicatie, fonds specifieke uitingen;
- Persoonlijke benadering door onder meer interviews met nieuwe bestuursleden; en
- Samenwerken met de glasbranche en de verfbranche (bestaande communicatiemiddelen onderwerp pensioen erin).

Naleving wet- en regelgeving

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- Het pensioenfonds in het boekjaar 2018 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- Het pensioenfonds in het boekjaar 2018 geen aanwijzingen als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet zijn gegeven;
- In het boekjaar 2018 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld;
- Een herstelplan van toepassing is.

5. Financiële informatie

Het Bestuur van het fonds wil een helder en transparant inzicht in de kosten die het fonds maakt. Om die reden zijn ook over het jaar 2018 de kosten inzichtelijk gemaakt. Dit ligt zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het Bestuur heeft vanaf dit boekjaar besloten om de bestuurskosten nog concreter te adresseren en uit te splitsen naar uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer. Daar waar de bestuurskosten direct gerelateerd zijn aan beleggingen, zijn ook de bestuurskosten opgenomen onder de kosten vermogensbeheer.

Uitvoeringskosten	2018	2017	2016	2015	2014
Aantal deelnemers ultimo jaar	9.394	9.186	8.950	9.134	8.875
Uitvoeringskosten (in € 1.000)	2.434	2.552	3.018	2.922 ¹⁾	3.291
Kosten per deelnemer (in € 1)	259	278	337	319	371

Het genoemd aantal deelnemers betreft de actieve deelnemers en gepensioneerden. Een uitsplitsing van de uitvoeringskosten is opgenomen in de toelichting van de baten en lasten.

Kosten vermogensbeheer

BPFV wenst zoveel mogelijk transparantie te bieden wat betreft de kosten van vermogensbeheer en sluit aan bij de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Dit betekent dat wordt gerapporteerd middels het look-through principe (er wordt inzicht gegeven in de onderliggende beheer- en transactiekosten binnen fondsen en mandaten).

In onderstaande tabel zijn de kosten van het vermogensbeheer van BPFV weergegeven als absolute bedragen en in een percentage van het gemiddeld belegd fondsvermogen. Ter vergelijking zijn dezelfde cijfers over boekjaar 2017 opgenomen.

Kosten vermogensbeheer	Kosten % van gem. belegd vermogen		Kosten % van gem. belegd vermogen	
	Kosten in 2018	2018	Kosten in 2017	2017
	€	%	€	%
Kosten vermogensbeheer (incl. diensten custodian)	1.285	0,16	1.722	0,22
Advieskosten vermogensbeheer	141	0,02	202	0,03
Bewaarloon	59	0,01	57	0,01
Overige kosten (2018 inclusief herallocatie vanuit pensioenuitvoerings- en administratiekosten)	965	0,08	6	0,00
Kosten vermogensbeheer	2.450	0,27	1.987	0,26
Transactiekosten	772	0,09	1.155	0,15
Totale kosten vermogensbeheer inclusief transactiekosten	3.222	0,36	3.143	0,41

1) In 2015 inclusief fusiekosten ad 222.

Toelichting op bovenstaande posten:

Kosten vermogensbeheer (inclusief diensten custodian)

De beheervergoedingen bestaan uit de vergoedingen voor de externe vermogensbeheerders PIMCO en State Street, maar ook de vergoeding voor Kas Bank. De custodian levert verschillende diensten aan BPFV zoals performancemeting, compliance monitoring (controle van mandaatrichtlijnen), valuta-afdekking en bijbehorend onderpandbeheer.

BPFV hanteerde in 2018 een actief beleid binnen de vastrentende waardenportefeuille en een passief beleid binnen de aandelenportefeuille. Dit sluit aan op de beleggingsbeginselen (investment beliefs) van het pensioenfonds. De kosten van passief beheer zijn in het algemeen lager dan van actief beheer.

De kosten van nota's die door Kas Bank zijn verstuurd en betaald via de ING rekening van BPFV die bij AZL wordt geadmistreerd, zijn in 2018 ondergebracht onder de post "overige kosten". In 2017 zijn deze kosten verantwoord onder kosten vermogensbeheer.

Advieskosten vermogensbeheer

De advieskosten voor vermogensbeheer hebben betrekking op de advisering bij selectie, evaluatie en monitoring van de externe vermogensbeheerders en custodian alsook de strategische advisering op het gebied van vermogensbeheer (onder andere inzake het onderzoek marktverkenning uitgevoerd rondom de toekomstige inrichting van het vermogensbeheer, het besluit tot aanstellen van een fiduciair beheerder en de wijziging strategisch beleggingsbeleid vanaf 2019). Daarnaast zijn de operationele taken met betrekking tot de beleggingen in 2018 uitgevoerd door Montae.

Transactiekosten

Transactiekosten zijn de kosten die het fonds moet maken om een (beleggings)transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Dit zijn geen kosten die BPFV aan de vermogensbeheerder betaalt, maar kosten (provisies) die bijvoorbeeld aan de beurs of aan een broker worden betaald. Bij een aantal transacties (onder andere obligaties en valuta) wordt dit soort provisie niet apart in rekening gebracht, maar verwerkt in de bied- en laatkoersen (bid-ask spreads).

De kosten maken impliciet onderdeel uit van een zogenaamde nettoprijs die bij een transactie wordt overeengekomen. Deze kosten zijn dus ook al verrekend met het rendement van de beleggingen.

Hieronder staat een tabel met de transactiekosten per beheerder (in euro en in procenten van het totale gemiddeld belegd vermogen):

Transactiekosten 2018

Beheerder	in €	% van gemiddeld fondsvermogen
PIMCO	765	0,09%
State Street	2	0,00%
Kas Bank (valuta afdekking)	5	0,00%
Overig (niet toe te delen)	0	0,00%
Totaal	772	0,09%

Bij de inschatting van de transactiekosten van de vastrentende waardenportefeuille is PIMCO uitgegaan van het model van de Pensioenfederatie, maar is ook rekening gehouden met het niet bestaan van een bid-ask spread voor bepaalde transacties, zoals

obligaties uitgegeven in de primaire markt, transacties in het PIMCO Exchange Traded Fund (ETF) en bepaalde kortlopende geldmarkttransacties.

De transactiekosten binnen dit mandaat zijn ook afhankelijk van de mogelijkheden die PIMCO ziet om waarde toe te voegen. Het betreft een actief mandaat, waardoor de transactiekosten hoger liggen dan bij een passieve invulling van het vastrentende waardenmandaat.

Daarnaast zijn de onderliggende transactiekosten binnen het ETF geschat door PIMCO op basis van dezelfde richtlijnen van de Pensioenfederatie.

De transactiekosten van de passief beheerde aandelenfondsen door State Street zijn zeer beperkt. Er worden geen vaste in- en uitstapvergoedingen door de fondsen gerekend. Bij transacties wordt het markteffect berekend en dit is afhankelijk van vraag en aanbod voor elk van de beleggingsfondsen. Dit kan er toe leiden dat er helemaal geen kosten worden gerekend voor sommige transacties. De onderliggende kosten van transacties in aandelen binnen de fondsen maken onderdeel uit van de eerder genoemde fondskosten, die zijn meegenomen onder de noemer 'kosten vermogensbeheer (inclusief diensten custodian)'.

Beoordeling kosten vermogensbeheer

Bij de beoordeling van de kosten van vermogensbeheer moet niet alleen naar de absolute hoogte van de gerapporteerde kosten worden gekeken. De kosten zijn grotendeels afhankelijk van het strategische beleggingsbeleid en de investment beliefs van het pensioenfonds, alsook de wijze van uitvoering en mate van uitbesteding. De kosten van vermogensbeheer worden daarnaast ook bepaald door de hoogte van het belegd vermogen, welke over 2018 is gestegen.

PIMCO is een actieve beheerder van de vastrentende waardenportefeuille, waardoor de kosten hoger liggen dan bij een volledig passief mandaat.

De aandelenportefeuille wordt passief beheerd door State Street, wat tot relatief lage kosten leidt voor deze beleggingscategorie. De kosten voor het beheer zijn toegenomen van 25 basispunten in 2017 naar 27 basispunten in 2018. De transactiekosten zijn daarentegen aanzienlijk gedaald van 15 basispunten in 2017 naar 9 basispunten in 2018.

De valuta-afdekking is sinds eind juni 2018 niet meer geregeld middels een valutaoverlay bij Kas Bank, maar ondergebracht binnen de aandelenfondsen bij State Street. Door deze wijziging bespaart BPFV substantieel op kosten voor deze afdekking.

Daarnaast zijn de transactiekosten voor de portefeuille bij PIMCO flink gedaald. Hier ligt geen specifiek beleid aan ten grondslag.

Investment beliefs

In december 2018 heeft het Bestuur van BPFV de investment beliefs geactualiseerd, op advies van de BAC. De transitie van het vermogensbeheer is gebaseerd op deze beliefs. BPFV hanteert passief beleggen als primair uitgangspunt. Actief beleid wordt (enkel) toegepast bij voldoende sterke argumenten waarbij de aspecten rendement, risico, kosten, liquiditeit en complexiteit worden beoordeeld en daar waar passief beleid niet mogelijk is.

De beliefs zijn een kader voor het Bestuur om nieuwe beleggingsmogelijkheden te beoordelen, ze zijn een ijkpunt voor het Bestuur in crisistijden en ze maken een duidelijke verantwoording naar de deelnemers, de toezichhouder en andere stakeholders mogelijk.

Het Bestuur heeft de investment beliefs ingedeeld in onderstaande hoofdcategorieën:

1. Beleggingsbeleid;
2. Organisatie;
3. Duurzaamheid.

Het Bestuur heeft in deze categorieën 13 investment beliefs benoemd en toegelicht. Het Bestuur heeft een visie uitgesproken over onder meer onderstaande onderwerpen:

- Beleggingshorizon;
- Belang van strategische asset allocatie;
- Toegevoegde waarde van een tactisch allocatiebeleid;
- Belang van diversificatie van de beleggingsportefeuille;
- Illiquiditeitspremie;
- Actief versus passief beheer;
- Complexiteit, transparantie en kosten van beleggingen;
- Uitbesteding;
- Het belang van maatschappelijk verantwoord beleggen;
- De investment beliefs zijn te raadplegen in de Verklaring inzake Beleggingsbeginselen, zoals opgenomen in de ABTN;
- Het Bestuur heeft besloten om de investment beliefs eens in de drie jaar te evalueren. Per jaar zal bij het vaststellen van het beleggingsplan het beleggingsbeleid worden getoetst aan de vastgestelde investment beliefs.

Z-score

De underperformance in 2018 leidt tot een negatieve uitkomst van de Z-score. De performancetoets die daaraan verbonden is, is wel positief.

In navolgende tabel zijn de uitkomsten van de Z-score en Performancetoets in de afgelopen vijf jaren opgenomen. De Performancetoets wordt uitgevoerd op basis van de behaalde Z-scores in de afgelopen vijf jaar. Op basis van deze vijf scores dient het fonds boven 0 uit te komen om de Performancetoets te doorstaan.

Periode	Z-score	Performancetoets¹⁾
2018	-0,65	1,56
2017	0,37	1,86
2016	1,28	2,46
2015	-0,56	2,07
2014	0,16	3,01

De Ultimate Forward Rate (UFR)

De Ultimate Forward Rate (UFR) is een modelmatige benadering van de marktrente voor pensioenverplichtingen met een termijn langer dan 20 jaar. De UFR per 31 december 2018 bedraagt circa 2,3%.

Dekkingsgraad

Zowel de dekkingsgraad als de beleidsdekkingsgraad van BPFV ultimo 2018 ligt onder het minimaal vereiste niveau. De actuele dekkingsgraad is gedaald ten opzichte van ultimo 2017. De beleidsdekkingsgraad is wel toegenomen in vergelijking tot ultimo 2017.

1) *Het in dit verslag opgenomen percentage bij de performancetoets betreft het 'gecorrigeerde' percentage. Dat wil zeggen dat er – in lijn met het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 - 1,28%-punt opgeteld is bij het ongecorrigeerde percentage.*

De ontwikkeling van de dekkingsgraad per jaareinde is als volgt:

	2018	2017	2016	2015
Actuele dekkingsgraad per jaareinde (in %)	94,9	98,8	93,8	95,4
Vereiste dekkingsgraad (in %)	113,3	112,1	112,6	113,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,3	104,4	104,4	104,5
Beleidsdekkingsgraad (in %)	98,3	96,3	91,3	97,9
Reële dekkingsgraad (in %)	79,4	77,3	73,9	78,4

Herstelplan

Onder het nFTK wordt gewerkt met een beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het twaalfmaandsgemiddelde van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad zorgt ervoor dat minder op dagkoersen gestuurd hoeft te worden. Daarnaast gelden strengere regels voor het verlenen van toeslagen. Het gedeeltelijk verlenen van toeslag is toegestaan bij een beleidsdekkingsgraad van 110% of hoger. Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 123,9% kunnen toeslagen volledig worden verleend. Daarnaast wordt een vereiste dekkingsgraad gehanteerd om vast te stellen of het fonds in een tekortsituatie zit. Eventuele noodzakelijke kortingen mogen over een langere periode worden uitgesmeerd (maximaal tien jaar). BPFV heeft per 1 april 2018 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB.

Per 1 april 2019 is wederom een geactualiseerd herstelplan, op basis van de maximale grenzen van de Commissie Parameters, ingediend bij DNB.

Op basis van dit herstelplan wordt er bij de toetsing eind 2020 (zes achtereenvolgende meetmomenten ten opzichte van het minimaal vereist eigen vermogen) een korting voorzien omdat de actuele dekkingsgraad op dat moment lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Per eind 2026 zal – op basis van de berekeningen in het herstelplan – de beleidsdekkingsgraad boven de vereiste dekkingsgraad uitkomen (dus binnen de 10 jaars termijn). Op basis van dit herstelplan zijn per 1 januari 2019 geen aanvullende maatregelen nodig en ook een korting is (nog) niet aan de orde op dit moment. Op 23 mei 2019 heeft DNB ingestemd met dit herstelplan.

Toeslagverlening

De toeslagverlening binnen BPFV is afhankelijk van de financiële situatie van het fonds. Jaarlijks in november wordt door het Bestuur het besluit genomen tot toeslagverlening per de eerste januari van het komende jaar. Het fonds kent een voorwaardelijk toeslagbeleid. De toeslagmaatstaf bedraagt voor actieve deelnemers de positieve ontwikkeling van de bij CAO vastgestelde basislonen. Voor inactieve deelnemers bedraagt de toeslagmaatstaf de positieve ontwikkeling van de consumentenprijsindex (CPI) over de periode juli/juli voorafgaand aan de toeslagverlening.

Voor toeslagverlening vanaf 1 januari 2015 geldt dat er pas toeslagen mogen worden verleend vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. Zowel per 1 januari 2018 als per 1 januari 2019 is geen toeslag toegekend. Het fonds verwacht ook de komende jaren geen toeslagen te kunnen verlenen.

Deze specificatie is voor actieve deelnemers en inactieve deelnemers (premievrije deelnemers en de gepensioneerden) als volgt:

	Overzicht toeslagen		Actieve deelnemers		Inactieve deelnemers	
	Toegekende Indexatie	Indexatie ambitie	Verschil	Toegekende indexatie	Indexatie ambitie	Verschil
	%	%	%	%	%	%
Jaar 2018	0,000	n.v.t.	0,000	0,000	n.v.t.	0,000
Jaar 2017	0,000	n.v.t.	0,000	0,000	n.v.t.	0,000
Jaar 2016	0,000	n.v.t.	0,000	0,000	n.v.t.	0,000
Jaar 2015	0,000	0,000	0,000	0,000	0,390	0,390
Jaar 2014	0,000	0,000	0,000	0,000	0,290	0,290

6. Toekomstparagraaf

Het Bestuur voorziet voor 2019 een aantal belangrijke thema's die (wederom) op de bestuursagenda zullen komen:

Positie BPFV als zelfstandig fonds

Het Bestuur heeft in augustus 2017 een toekomstplan ingediend bij DNB en heeft dit plan daarna samen met de toezichthouder besproken. BPFV is al meerdere jaren bezig met de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds. Het Bestuur ziet meer toekomstperspectief in het samengaan met een (of meerdere) pensioenfondsen dan in zelfstandig blijven ('standalone'). Sociale partners en fondsgangen delen deze visie.

BPFV richt zijn blik op samengaan, hetzij als verdwijnend hetzij als blijvend pensioenfonds. Tegelijkertijd realiseert het Bestuur zich dat de mogelijkheid bestaat dat het fonds vooralsnog 'standalone' blijft; het 'fall-back scenario'. Het Bestuur heeft ook voor deze situatie de benodigde stappen gezet.

Voorbeelden van concrete stappen die het bestuur heeft gezet zijn:

- BPFV heeft in goed overleg met de sociale partners gewerkt aan verdere vereenvoudiging van de pensioenregeling (bijvoorbeeld einde van de mogelijkheid tot vrijwillige voortzetting voor deelnemers, andere uitvoeringstechnische vereenvoudigingen). De BPFV pensioenregeling is inmiddels 'lean en mean'. Dit heeft de weg vrijgemaakt voor overgang naar een flexibel STP-administratiesysteem per 1 januari 2019.
- Kostenbeheersing: scherpere bewaking van de kosten van uitbesteding en bestuurskosten/advieskosten. Het Bestuur heeft kostenbeheersing als één van de leidende uitgangspunten bij alle bestuursbesluiten, met het oog op daling van de kosten per deelnemer.
- Vereenvoudiging van de vermogensbeheersituatie en de inzet van een fiduciair vermogensbeheerder per 1 januari 2019, leidend tot substantiële beperking van de structurele vermogensbeheerkosten en tot beperking van de operationele beleggingsrisico's.
- Uitbestedingen en evaluaties: transitie naar een toekomstbestendige pensioenadministratie (Lifetime per 1 januari 2019) en een fiduciair beheerder (NNIP per 1 januari 2019).

In april 2019 komt het bestuur bijeen met de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan tijdens een studiedag die in zijn geheel gewijd is aan de toekomst van het fonds.

CAO vlakglasbranche

Gedurende 2018 is er door sociale partners uitgebreid gesproken over een nieuwe cao (waar de pensioenregeling van BPFV ook een onderdeel van is).

CNV Vakmensen en FNV Bondgenoten hebben in november 2018 ingestemd met het CAO-voorstel van Bouwend Nederland Vakgroep GLAS (GBO).

De nieuwe Cao loopt van 1 juli 2018 t/m 30 juni 2020. De AVW-aanvraag van deze CAO is inmiddels door sociale partners ingediend bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

De ontwikkelingen rondom de werkingssfeer van BPFV komen zeker ook aan bod in 2019.

Risicoanalyse

Het bestuur heeft in 2019 veel oog voor risicomanagement en de bestuursprocessen rondom governance en de toenemende rol van de risicomanagementcommissie, mede in het kader van IORP II. Ook is begin 2019 wederom de integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uitgevoerd en wordt met ondersteuning van WillisTowersWatson een nieuw IRM-beleid uitgerold met onder meer een nieuw risicomanagementdashboard. In de risicoparagraaf wordt hier verder op in gegaan.

Overige bestuurszaken BPFV in 2019

Er is veel aandacht voor de invulling van de huidige bestuursvacature en de diverse aflopende zittingstermijnen binnen zowel Bestuur als Verantwoordingsorgaan in 2019. Ook de implementatie van IORP II – die grotendeels in 2018 is voorbereid - en de operationalisering van de sleutelfuncties in het bestuursproces zal aandacht vragen dit jaar. De diverse fondsdocumenten worden hierop aangepast.

Daarnaast zal de afronding van de implementaties van de pensioenadministratie en de vermogensbeheerinrichting nog enige maanden vergen in 2019 (zie elders in dit verslag).

Nieuwe Aanvangshaalbaarheidstoets 2019

Het Bestuur heeft in januari 2019 besloten om vanwege de wijzigingen in het risicoprofiel (VEV-ruimte) een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets uit te voeren begin 2019, uitgaande van rapportagedatum primo 2019. Op basis van deze toets wordt bepaald hoe de risicohouding (ondergrenzen en bandbreedte) eruit ziet in de nieuwe vermogensbeheeroplossing van het fonds.

Uiteraard krijgt ook het herstelplan en de financiële situatie de nodige aandacht in 2019.

7. Risicoparagraaf

In deze paragraaf wordt stilgestaan bij de opzet en werking van het risicomanagement van BPFV en bij de belangrijkste thema's rondom risicomanagement in 2018.

Risicobereidheid

Bij de realisatie van de doelstellingen van BPFV wordt het Bestuur geconfronteerd met risico's. Sommige risico's worden bewust gelopen in de verwachting dat het lopen van de risico's positief zal zijn voor het pensioenfonds en in andere situaties wil het pensioenfonds een zo minimaal mogelijk risico lopen. Uitgangspunt hierbij is te allen tijde de missie van het fonds om te streven naar:

- Een zo goed mogelijk pensioen tegen een aanvaardbare prijs;
- Een solide, integer en maatschappelijk verantwoord beheer van het belegd vermogen.

Bij de ambitie van het fonds hoort het nemen van risico's. Dat doen we op een verantwoorde wijze. Ons risicoprofiel is op een kostenefficiënte wijze vertaald in de beleggingsportefeuille.

Hierbij maakt het Bestuur van BPFV bewust onderscheid tussen financiële en niet-financiële risico's.

1. Financiële risico's

Het financieel beleid is onder te verdelen in premie-, toeslagen-, kortings- en beleggingsbeleid. Het Bestuur heeft investment beliefs gedefinieerd die fungeren als uitgangspunt voor het beleggingsbeleid. Op basis van deze beliefs vindt een periodieke ALM studie plaats om nadere invulling te geven aan het toegestane risicobudget en de vaststelling van de strategische beleggingsportefeuille. De risicobereidheid van het Bestuur ten aanzien van financiële risico's is gemiddeld. De risicobereidheid wordt beperkt doordat het fonds in onderdekking zit, de financiële risico's mogen dan niet worden vergroot. De BAC houdt zich bezig met deze financiële risico's en adviseert het Bestuur hierover.

2. Niet-financiële risico's

Ten aanzien van de niet-financiële risico's en maatregelen streeft het Fonds naar een kwalitatief hoogwaardige uitvoering van de organisatie van het fonds, waarbij minimaal voldaan wordt aan de wet- en regelgeving. De risicobereidheid van het Bestuur ten aanzien van de niet-financiële risico's is behoudend. De niet-financiële risico's worden door de Risicomanagementcommissie beoordeeld en de commissie adviseert het Bestuur hierover.

Risicomanagementproces

Hieronder wordt het risicomanagementproces toegelicht. Dit proces vindt volgens een vaste cyclus plaats:

STAP	Onderdeel	Toelichting
1	Risicostrategie	Het opstellen van de risicostrategie en hieraan gekoppeld de risicotolerantie en de risicobereidheid
2	Identificatie risico's	Jaarlijkse update van de integrale risicoanalyse. Welke risico's hebben een hoge mate van prioriteit en worden het komende jaar opgepakt?
3	Bepalen en implementeren van beleid	Wat zijn de normen en beheersmaatregelen? Zijn er nieuw vastgestelde normen en beheersmaatregelen die moeten worden geïmplementeerd?
4	Monitoring en rapportage	Hoe wordt er over risico's gerapporteerd en op welke wijze vindt de monitoring plaats?

De rapportage vindt op kwartaalbasis plaats en wordt voorbereid door het bestuursbureau. Vanaf 2019 wordt hierbij ook ondersteuning geboden door de deskundigen van Willistowerswatson. De commissies bespreken de rapportages en er vindt periodiek overleg met de uitbestedingspartijen over relevante ontwikkelingen plaats en wordt vervolgens de definitieve dashboard rapportage opgesteld. De commissies lichten de rapportage vervolgens toe in de eerstvolgende bestuursvergadering.

Met de rapportage verkrijgt BPFV op integrale wijze managementinformatie en brengt hiermee prioritering aan in de strategische jaaragenda. Daarnaast worden in een separate, jaarlijkse toetsing (niet-)reguliere rapportages (waaronder de SLA en ISAE 3000/3402

rapportages) van de uitbestedingspartijen getoetst door de Risicomanagementcommissie en/of de BAC. Veelal is daarbij ook gebruik gemaakt van de expertise van derden (deskundigen vanuit het bestuursbureau).

BPFV is zich ervan bewust dat naast het toedelen van verantwoordelijkheden ook de risicocultuur of het risicobewustzijn een kritische succesfactor is. De risicocultuur wordt doorlopend door BPFV benoemd en uitgedragen in de evaluatiegesprekken die het pensioenfonds houdt en de controle van het pensioenfonds op de naleving van de processen. Daarnaast worden te nemen besluiten expliciet getoetst aan de risicohouding, doelstelling, missie en visie van BPFV. In de beslisdocumenten is een risicoparagraaf opgenomen waarin alle risico's aan bod komen.

Governance inrichting risicomanagementproces

Gedurende 2018 is uitgebreid stilgestaan bij de opzet van de risicobeheerorganisatie.

Het gehele governanceproces rondom risicomanagement is opnieuw ingericht door het bestuur, vooruitlopend op de IORP II-richtlijn die inmiddels vanaf 13 januari 2019 is gaan gelden. Een belangrijk onderdeel daarvan is dat de risicomanagementcommissie alle beslisdocumenten die op de bestuurstafel komen (vanuit commissies, dagelijks bestuur of adviseurs) vooraf voorziet van een (extra) integrale risicobeoordeling.

Ook is afgesproken dat de RMC elke bestuursvergadering een specifiek risico nader zal uitlichten en de bruto/netto risicoanalyse met het bestuur bespreken.

In overleg met DNB zijn in 2018 de taken en verantwoordelijkheden rondom de risicomanagementcommissie en de BAC aangepast en vastgelegd in het IRM-beleid. De risicomanagementcommissie beoordeelt onafhankelijk alle risico's, ook de beleggingsrisico's/financiële risico's. Een lid van de risicomanagementcommissie kan daarbij tevens lid zijn van de BAC ('linking-pin').

Risicodashboard

In dit kader is eind 2018 ook besloten om een verbeterde versie van het 'risicodashboard' te gaan implementeren in 2019. De risicomanagementadviseurs van Willistowerswatson zijn hierbij nauw betrokken. Zo worden de niet-financiële risico's tijdens extra sessies in 2019 diepgaand tegen het licht gehouden en opnieuw ingericht. Ook de rangorde van de onderkende risico's wordt integraal (opnieuw) beoordeeld.

Uiteindelijk leidt dit alles ook tot een aanpassing van het Integraal Risicobeleidsdocument van BPFV waarin de verantwoordelijkheden en risico's helder verwoord worden. Ook in de ABTN is de hoofdlijn hiervan terug te vinden.

Risicoanalyses rondom twee belangrijke transitie's

Zoals elders in dit verslag toegelicht heeft BPFV in 2018 besloten tot twee belangrijke transitie's per 1 januari 2019, te weten de overgang naar AZL Amsterdam (Pensioenbeheer) en de aanstelling van een fiduciair beheerder (Vermogensbeheer en strategisch beleggingsbeleid).

Voor beide transitie's is een stuurgroep ingericht waarin afvaardigingen van het bestuur zitting hebben. Daarmee is georganiseerd dat ook de risicomanagementcommissie nauwe aansluiting heeft (gehad) met deze transitie's. Voor beide transitie's geldt dat er aparte risicoanalyses zijn gemaakt, toezien op de transitieperiode en de specifieke transitierisico's, welke periodiek op de agenda's van de stuurgroepen hebben gestaan. Deze analyses zijn ook door de risicomanagementcommissie besproken en beoordeeld.

Top 3 risico's

De risicomonitor van BPFV bevat sinds eind 2017 een Top 10 van risico's die in het voorgaande jaarverslag ook uitgebreid zijn toegelicht. Vanuit deze Top 10 is gedurende 2018 de focus gelegd op de drie belangrijkste risico's in de ogen van de risicomanagementcommissie en het bestuur:

1. **Bedrijfstakingrisico Vlakglasbranche en Verfgroothandel**
Een daling van de aangesloten werkgevers/werknemers zorgt voor minder premie-inkomsten en daardoor hogere uitvoeringskosten per deelnemer. Dit kan de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds in gevaar brengen
2. **Toekomstbestendighedsrisico/Toekomstplan**
Gegeven de ontwikkelingen in pensioenland en de omvang van BPFV is het zelfstandig blijven voortbestaan van het pensioenfonds een aandachtspunt (kijkend naar de belangen van deelnemers en kostenefficiency).
3. **Dekkingsgraadrisico/financiële positie**
Het risico dat het fonds niet in staat is om zijn (nominale en reële) doelstellingen waar te maken c.q. het risico dat de dekkingsgraad onder de door de wet en toezichthouder minimaal gestelde grenzen komt, hetgeen leidt tot herstelmaatregelen. Met name de dalende rente heeft geleid tot een lage dekkingsgraad. Dit leidt tot een realistische kans op kortingen op de pensioenaanspraken ultimo 2020.

Deze risico's komen periodiek aan bod in de bestuurs- en commissievergaderingen.

IT-beleid en uitbesteding

Met behulp van Mastermind heeft het Bestuur eind 2017 een IT-risico-analyse (nulmeting) uitgevoerd. Er hebben gesprekken plaatsgevonden met alle belangrijke uitbestedingspartijen en implementatie ter zake is aan hen opgelegd. De nadere uitwerking van deze analyse heeft geleid tot het vaststellen van het IT-beleid begin 2018 en het bestuur heeft vastgesteld op basis van deze analyse dat alle partijen voldoen aan dit beleid. Met name op het gebied van het pensioenbeheer (AZL) zijn afspraken gemaakt zodat de SLA-kwartaalrapportage inmiddels is uitgebreid met de gewenste IT-risicoindicatoren, naast de sanctiewetgeving en datalek/incidentenrapportage.

Ook de aanpassing van de debiteuren rapportage vanuit de pensioenadministrateur aan de wensen van het fonds is regelmatig onderwerp van gesprek geweest en daarin zijn stappen gemaakt in 2018. Per 2019 (vanuit AZL Amsterdam) is deze rapportage ook direct vanaf de start goed ingericht.

AVG

Zoals elders in dit verslag is opgenomen heeft de risicomanagementcommissie de implementatie van de AVG-wetgeving voor het bestuur voorbereid, vastgelegd en geïmplementeerd bij BPFV en uitbestedingspartners. Denk hierbij aan het verwerkingsregister en de procedure datalekken en het opstellen van het privacybeleid.

Schokanalyse

In het kader van risicomanagement voert het pensioenfonds maandelijks een schokanalyse uit van de momentdekkingsgraad. In onderstaande tabel is de schokanalyse van de actuele dekkingsgraad per 31 december 2018 opgenomen, waarbij is uitgegaan van een renteschok en een aandelenschok. In de tabel is aangegeven bij welke schokken de dekkingsgraad onder het minimaal vereiste niveau blijft (rood), bij welke schokken de dekkingsgraad zich tussen het minimaal vereiste en het vereiste niveau bevindt (oranje) en bij welke schokken de dekkingsgraad boven het vereiste niveau uitkomt (groen).

		Renteschok						
		-/- 1,50%	-/- 0,75%	-/- 0,25%	0%	+ 0,25%	+ 0,75%	+ 1,50%
Aandelenschok	-/- 50%	78,6%	80,3%	81,6%	82,3%	83,1%	84,6%	87,1%
	-/- 25%	82,9%	85,6%	87,6%	88,6%	89,7%	92,0%	95,8%
	-/- 10%	85,5%	88,8%	91,1%	92,4%	93,7%	96,5%	101,0%
	0%	87,3%	90,9%	93,5%	94,9%	96,4%	99,5%	104,5%
	10%	89,0%	93,0%	95,9%	97,4%	99,0%	102,4%	108,0%
	25%	91,6%	96,1%	99,4%	101,2%	103,0%	106,9%	113,2%
	50%	96,0%	101,4%	105,4%	107,5%	109,7%	114,3%	121,9%

Omwillen van de leesbaarheid en vergelijkbaarheid met andere fondsen wordt hieronder wel de FOCUS-indeling (voorheen het FIRM-model) aangehouden. Het beleid is onderverdeeld in financieel en niet-financieel. In de volgende tabel worden voor alle verschillende risicocategorieën de belangrijkste ontwikkelingen en maatregelen over 2018 beschreven. Indien het risico niet wordt geaccepteerd, zijn aanvullende maatregelen vastgesteld.

Risicocategorie	Belangrijkste ontwikkelingen en maatregelen 2018
<p>Matchingrisico (met name renterisico)</p>	<p>Het matchingrisico ontstaat als gevolg van verschillen tussen activa (beleggingen inclusief off-balanceposten) en passiva (pensioenverplichtingen) in termen van rentevoet, rentetypische looptijden, basisvaluta en gevoeligheid voor ontwikkeling in prijspeil.</p> <p>Het Bestuur van BPFV heeft ook in 2018 het renterisico van de pensioenverplichtingen niet volledig afgedekt (70% op UFR-basis). Dit geldt ook voor de afdekking van het valutarisico in de aandelenportefeuille. Daarnaast kan PIMCO als actief beheerder besluiten om (in beperkte mate) bewust risico te nemen op de rentecurve waardoor er curverisico ontstaat. Het Bestuur heeft echter de risico's op het gebied van rente- en valutarisico ingekaderd middels mandaatrichtlijnen voor de beheerders.</p> <p>In 2018 heeft het bestuur de mandaten van PIMCO (rente-afdekking) en State Street niet gewijzigd. De valuta-afdekking die tot 1 juni 2018 via Kas Bank was geregeld is vanaf die datum (valuta-afdekking) belegd bij State Street. De overweging daarbij was dat de afdekking effectief gezien op dezelfde manier kon plaatsvinden maar tegen beduidend lagere kosten en met minder governance-inspanningen.</p> <p>Gedurende 2018 is er uitgebreid gekeken naar de strategische heroverwegingen rondom de inrichting van het vermogensbeheer. De beleggingsparagraaf in dit verslag gaat hier nader op in.</p> <p>De afdekking van het renterisico is hierdoor iets anders ingericht en in dit kader is er gedurende 2018 – in afstemming met de toezichthouder – gekeken naar de mogelijke benutting van de aanvullende VEV-ruimte.</p> <p>Het strategisch vereist eigen vermogen zoals BPFV het in 2018 hanteert als risicobudget is lager dan het risico dat het fonds mag nemen op grond van de hoeveelheid risico die het fonds liep voor het in de situatie van reservetekort kwam. Het strategisch vereist eigen vermogen per 31/12/2017 bedroeg 12,2%, waar het onder het huidig FTK maximaal toegestane strategisch vereist eigen vermogen per die datum 14,2% is. Het bestuur wil deze extra risicoruimte in principe benutten om op die manier de herstelkracht van het pensioenfonds te verbeteren en de kans op toeslagverlening te verhogen. Het bestuur heeft AZL gevraagd een beknopte ALM studie uit te voeren om een volledig beeld te krijgen van de impact van het verhogen van het risicobudget in termen van additioneel rendement én risico om zo vast te stellen of een verhoging van het risicobudget evenwichtig is voor stakeholders. Het bestuur heeft in november 2018 het besluit genomen om de beschikbare risicoruimte te benutten.</p>
<p>Marktrisico</p>	<p>Dit is het risico dat de waarde van een belegging fluctueert als gevolg van ontwikkelingen op de financiële markten, waarmee o.a. rekening wordt gehouden met marktliquiditeit en verhandelbaarheid.</p> <p>Gedurende 2018 is het beleid hierop niet gewijzigd. Wel zijn de besprekingen over de gewenste situatie gevoerd wat heeft geleid tot een aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid vanaf 2019. State Street heeft gedurende 2018 de aandelenbeleggingen beheerd en zal dit ook in 2019 doen, waarbij de fiduciair beheerder de aansturing en monitoring mede verzorgt. Er worden bewust marktrisico's genomen, bijvoorbeeld in de vorm van een belegging in aandelen.</p> <p>Middels het risicodashboard wordt onder meer het marktrisico gemonitord, zoals maatstaven voor de volatiliteit op de financiële markten en marktliquiditeit alsook de risico's van de actuele beleggingsmix versus de strategische normallocatie.</p> <p>In elke BAC-vergadering wordt de actuele beleggingsmix besproken.</p>

Risicocategorie	Belangrijkste ontwikkelingen en maatregelen 2018
Kredietrisico	<p>Het risico op waardeverlies doordat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen, waaronder verstrekte kredieten, leningen, vorderingen en ontvangen garanties (mogelijk) niet nakomt. De vermindering van kredietwaardigheid van instrumenten behoort ook tot dit risico.</p> <p>Het Bestuur heeft in het LDI-mandaat richtlijnen opgenomen waarbinnen PIMCO als actief beheerder van het mandaat kredietrisico mag nemen. Tevens zijn richtlijnen opgenomen in het beleggingsplan wat betreft de liquiditeitsposities die BPFV mag aanhouden.</p> <p>Ook in 2018 heeft de BAC (in aanvulling op de onafhankelijke compliance monitor van Kas Bank) om het half jaar analyses opgesteld van de concentratierisico's die gelden binnen onder meer de vastrentende waarden portefeuille. Middels deze maatregelen houdt het Bestuur zicht op de grootste debiteuren binnen de verschillende portefeuilles.</p>
Verzekeringstechnisch-Risico	<p>Per oktober 2018 zijn de overlevingsgrondslagen van het pensioenfonds geactualiseerd: toepassing van de Prognosetafel AG2018 alsmede fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het WTW ervaringssterftemodel 2018.</p> <p>De nieuwe prognosetafel leidde tot een daling van de technische voorzieningen van 1,1%. De ervaringssterfte leidde tot een stijging van de technische voorzieningen van 0,4%. Per saldo betekende de overgang een daling van de technische voorzieningen met 0,7%. Deze aanpassing is verwerkt vanaf de dekkingsgraad ultimo oktober 2018.</p> <p>Het fonds blijft het belang van een hoge premiedekkingsgraad benadrukken, zodat de premie blijft bijdragen aan herstel van de dekkingsgraad.</p>
Uitbestedingsrisico Evaluatie en Incidenten/ datalek	<p>In 2018 heeft BPFV enkele van haar uitbestedingspartijen geëvalueerd. Specifiek heeft het Bestuur aandacht besteed aan State Street als vermogensbeheerder van het fonds. Ook de externe accountant (PWC) is geëvalueerd. Er zijn enkele aanknopings- en verbeterpunten uit voort gekomen die zijn of worden opgepakt.</p> <p>Binnen de pensioenuitvoering door AZL voor BPFV zijn in 2018 geen incidenten opgetreden en geen datalek-meldingen aan de Autoriteit Persoonsgegevens gedaan.</p> <p>In 2018 is uitgebreid gesproken met Kas Bank over de ISAE 2017 maar ook over de operationele verbeteringen binnen Kas Bank. Kas Bank heeft over 2018 een 'schone' ISAE 3402 verklaring afgegeven. Er is geen sprake van incidenten of meldingen van datalekken aan de Autoriteit Persoonsgegevens.</p>

Risicocategorie	Belangrijkste ontwikkelingen en maatregelen 2018
Uitbestedingsrisico pensioenbeheer	<p>De overeenkomst met AZL voor pensioenadministratie liep af per eind 2018. Er is een uitgebreide marktverkenning uitgevoerd, waarvoor diverse partijen zijn benaderd; AZL was er daar ook een van. Daarnaast is, in het kader van de uitbesteding pensioenadministratie, gestreefd naar een zo eenvoudig mogelijke pensioenregeling.</p> <p>Het Bestuur heeft een sterke focus op kostenbeheersing, in het belang van alle deelnemers. In dat kader is bij de uitbesteding van de pensioenadministratie met name ook gekeken naar de structurele kosten/flexibiliteit bij toekomstige wijzigingen (stelsel, pensioenleeftijd) en ervaring in bedrijfstakpensioenfondsen. De uiteindelijke keuze is in september 2018 gevallen op een transitie naar AZL Pensioenfondsservices in Amsterdam (Lifetime) per 1 januari 2019. Er is direct daarna een stuurgroep gevormd die onder leiding van een externe transitie manager aan de slag is gegaan en tweewekelijks bijeen komt. Ook is er een risicoanalyse opgesteld specifiek in het kader van de transitie. Om de pensioenuitkeringen geruisloos te kunnen overnemen per 1 januari 2019 is er in oktober en november met succes 'schaduw gedraaid'. Ook zijn er afspraken gemaakt over procuratie en financiële administratie en is de overeenkomst en SLA uitgebreid behandeld.</p> <p>Het huidige risiconiveau wat betreft uitbesteding wordt geaccepteerd. Ook in 2019 blijven de uitbestedingspartijen de aandacht houden van het Bestuur, zodat –indien nodig– tijdig en adequaat anticiperen geborgd is.</p>
Uitbestedingsrisico Vermogensbeheer	<p>Gedurende 2018 is er periodiek overleg geweest met Kas Bank, Pimco en State Street, onder begeleiding van de BAC.</p> <p>De ISAE 3402 rapportages van deze partijen zijn ook door het bestuur beoordeeld. In het kader van AVG en IT-risico's is met deze partijen gesproken en zijn concrete afspraken gemaakt en waar nodig overeenkomsten aangepast.</p> <p>De ontwikkelingen rondom de aanstelling van een fiduciair beheerder vanaf 2019 hebben de focus met name gelegd op de toekomstige situatie. De stuurgroep Vermogensbeheer heeft de risicoanalyse rondom de transitie en de toekomstige situatie gemonitord.</p>
IT-risico	<p>Naar aanleiding van de Wet meldplicht datalekken en de AVG-wetgeving is bij de uitbestedingspartijen die te maken hebben met privacygevoelige data en mogelijke IT-risico's extra informatie opgevraagd en indien nodig is de bewerkersovereenkomst met deze partijen aangepast.</p> <p>In 2018 is het IT-beleid door het bestuur vastgesteld. Met alle partijen is uitgebreid gesproken en is een nulmeting verricht op dit gebied en vastgesteld dat partijen voldoen aan dit beleid. Het IT-risico is in beeld en vormt een onderdeel van de risicomonitor en de diverse partijen rapporteren hier ook over in hun SLA-rapportages.</p>

BPFV ziet naar aanleiding van de risicoanalyse en de besprekingen in de RMC de volgende speerpunten voor het fonds in 2019:

- Integriteitsrisicoanalyse en overige periodieke risicoanalyses (bruto-netto);
- Focus op de financiële situatie en de ontwikkeling richting 2020 (kans op korten, vijf jaar aaneengesloten onder MVEV);
- Operationele inbedding sleutelfuncties in het kader van IORP II;
- Dashboard implementatie risicomangement inclusief governanceproces daaromheen en herijking niet-financiële risico's;
- Rapportages beleggingsportefeuille en monitoring;
- Niet-financiële risico's integraal updaten en indicatoren aanpassen;

- Top drie risico's strak monitoren;
- Thema's van DNB;
- Toekomst fonds en risico's rondom diverse toekomstscenario's beoordelen.

Financieel crisisplan

Het fonds heeft in juli 2018 het crisisplan cijfermatig geactualiseerd. Een financieel crisisplan is gericht op hoe in de toekomst omgegaan wordt met crisissituaties en bevat een beschrijving van maatregelen die het Bestuur van BPFV op korte termijn effectief zou kunnen inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt op of zeer snel beweegt in de richting van kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. Zodoende kan het Bestuur slagvaardig opereren wanneer een crisissituatie daadwerkelijk optreedt. Het crisisplan is opgenomen in de ABTN.

Het is van groot belang om te voorkomen dat het pensioenfonds in een crisissituatie terecht komt. Beheersing van financiële risico's is daarom essentieel. Daarom wordt (onder andere) periodiek via ALM-studies en haalbaarheidstoetsen getoetst of premiebeleid, toeslagbeleid en beleggingsbeleid nog voldoende robuust zijn vormgegeven. Hierbij wordt het beleid getoetst binnen verschillende economische scenario's. De dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt maandelijks berekend.

Tevens is van groot belang te weten wie, wanneer, welke actie inzet om ontstane crisissituaties het hoofd te bieden.

In een crisissituatie zal het Bestuur onderstaande opsomming van sturingsmiddelen inzetten om de crisissituatie het hoofd te bieden:

- a) Beperken of niet toekennen van toeslagen
- b) Het al dan niet aanpassen van het beleggingsbeleid
- c) Premieverhoging
- d) Het versoberen van de pensioenregeling
- e) Het al dan niet korten van pensioenrechten en –aanspraken.

Daarnaast zal het Bestuur andere sturingsmiddelen die de herstelkracht van het pensioenfonds bevorderen in overweging nemen. Het Bestuur neemt gedurende een crisissituatie geen besluiten die de herstelkracht zullen belemmeren.

8. Pensioenparagraaf

Voor 2018 gelden de volgende kerncijfers en premiepercentages:

	2018	2017	2016
Pensioenpremie ¹⁾	32,00%	32,00%	31,40%
Maximum pensioengevend salaris	€ 54.614	€ 53.701	€ 52.763
Franchise PR2007 ²⁾	€ 13.344	€ 13.123	€ 12.953

1) Als percentage van de pensioengrondslagsom.

2) Tevens franchise voor berekening pensioengrondslagsom van PR2007.

Premiebeleid 2018

Voor 2018 bedroeg de doorsneepremie 32,00% (gelijk aan doorsneepremie in 2017) van de pensioengrondslagsom. Dit is inclusief de premie voor het tijdelijk nabestaandenpensioen.

De kostendekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:

	2018	2017	2016	2015	2014
	€	€	€	€	€
Zuiver kostendekkende premie	33.407	31.813	32.880	28.120	24.615
Gedempte kostendekkende premie	25.872	22.007	23.613	20.806	19.044
Feitelijke premie basisregeling	32.728	30.595	29.521	23.129	22.689

De kostendekkende premie basisregeling, gedempte kostendekkende premie basisregeling en feitelijke premie basisregeling over 2018 zijn als volgt opgebouwd:

	Zuiver kosten- dekkende premie	Gedempte kosten- dekkende premie	Feitelijke premie basis- regeling
Actuarieel benodigd	28.108	21.387	21.387
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.300	2.486	2.486
Opslag voor uitvoeringskosten	1.999	1.999	2.280
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0	0
Premiemarge	0	0	6.575
	33.407	25.872	32.728

Kostendekkende premie 2018

De zuiver kostendekkende premie van het pensioenfonds wordt vastgesteld op basis van de door DNB voorgeschreven rentetermijnstructuur waarop ook de technische voorziening voor risico pensioenfonds per jaareinde 2017 is berekend. De zuiver kostendekkende premie 2018 bedraagt € 33.407. De kostendekkende premie gebaseerd op de rentetermijnstructuur is gevoelig voor renteveranderingen. Hierdoor ontstaan fluctuaties van deze kostendekkende premie. Om dit effect te voorkomen, biedt het raamwerk van de Pensioenwet en het nFTK de mogelijkheid om premiedemping te bewerkstelligen. Het is daarbij toegestaan om af te wijken van de rentetermijnstructuur als rekenrente bij de vaststelling van de feitelijke premie.

Het pensioenfonds maakt gebruik van de mogelijkheid om een gedempt kostendekkende premie vast te stellen voor de wettelijke toets van de kostendekkendheid van de premie. De gedempt kostendekkende premie wordt berekend op basis van een voortschrijdend tienjaarsgemiddelde rentetermijnstructuur (dat wil zeggen: de rentecurves per 31 december van de tien verslagjaren voorafgaand aan het boekjaar). In de gedempt kostendekkende premie 2018 is, conform de bepalingen in de ABTN, een forfaitaire

solvabiliteitsopslag meegenomen die gelijk is aan het percentage van het vereist eigen vermogen per 31 december van het voorgaande kalenderjaar. De gedempt kostendekkende premie 2018 bedraagt € 25.872.

De feitelijke premie 2018 voor de basisregeling (de doorsneepremie) wordt afgeleid van een gedempt kostendekkende premie op basis van het premiebeleid van het pensioenfonds, welke gebaseerd wordt op basis van een twaalfmaandsgemiddelde rentetermijnstructuur over de periode oktober tot en met september voorafgaand aan het boekjaar. De solvabiliteitsopslag is dekkingsgraadafhankelijk en wordt afgeleid van de beleidsdekkingsgraad in de maand september voorafgaand aan het boekjaar, met een minimum afgeleid van het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en een maximum van het Vereist Eigen Vermogen. De feitelijke premie 2018 bedroeg 32,0% van de pensioengrondslag.

BPFV heeft zijn premiebeleid vastgelegd in de ABTN.

BPFV ontvangt jaarlijks premies, die zijn onderverdeeld in een werkgevers- en een werknemersbijdrage. De ontvangen feitelijke premie voor de basisregeling voor boekjaar 2018 bedraagt € 32.728.

De ontvangen feitelijke premie 2018 voor de basisregeling is voor boekjaar 2018 lager dan de zuiver kostendekkende premie 2018, maar hoger dan de gedempte kostendekkende premie 2018.

Gedurende 2018 is er in het kader van cao-besprekingen veelvuldig overleg gevoerd door sociale partners over de afspraken met betrekking tot de pensioenregeling per 2019. Daarbij zijn sociale partners tot overeenstemming gekomen en is er een cao-resultaat behaald. De nieuwe cao kent een looptijd van 1 juli 2018 t/m 30 juni 2020.

Daarin is vastgelegd dat de pensioenrichtleeftijd per 1 januari 2019 op 67 jaar gehandhaafd blijft, met een ongewijzigd premiepercentage van 32,0%. Als gevolg daarvan wordt met ingang van 1 januari 2019 het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen verhoogd van 1,65% (in 2018) naar 1,70%. De opbouw van het partnerpensioen blijft gehandhaafd op 70% van het ouderdomspensioen.

Premiedekkingsgraad

BPFV heeft een relatief hoge premiedekkingsgraad.

Hieronder treft u de tabel aan met de ontwikkeling van de premiedekkingsgraad van ons pensioenfonds:

Premiedekkingsgraad BPFV (ultimo jaar)	Premiedekkingsgraad (ex post)
2018	109,3%
2017	107,6%
2016	100,9%
2015	90,1%
2014	102,4%

9. Ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving

AOW-leeftijd in stappen omhoog

De AOW-leeftijd gaat in stappen omhoog naar 67 jaar. In 2017 is duidelijk geworden dat in 2022 de AOW-leeftijd 67 jaar en 3 maanden zal bedragen. Daarnaast is per 1-1-2018 de fiscale pensioenrichtleeftijd verhoogd naar 68 jaar. De pensioenregeling van BPFV blijft echter ook vanaf 1 januari 2019 een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar hanteren.

Implementatie Wet waardeoverdracht klein pensioen

Pensioenuitvoerders krijgen het recht om zonder tussenkomst van de deelnemer kleine pensioenen over te dragen naar de nieuwe uitvoerder waar de deelnemer dan actief opbouwt. Hiermee vervalt het huidige afkooprecht van kleine pensioenen. Afkoop op de pensioendatum blijft wel mogelijk, met instemming van de deelnemer. Eveneens is mogelijk dat een pensioenuitvoerder, na minimaal 5 pogingen tot automatische waardeoverdracht te hebben ondernomen in een periode van minimaal één jaar, als terugvaloptie het kleine pensioen kan afkopen.

Per 1 januari 2019 is de Wet waardeoverdracht klein pensioen ingegaan. Hele kleine pensioenen (maximaal € 2 bruto per jaar) die ontstaan vanaf 2019 vervallen automatisch. Het bestuur heeft in 2018 vanwege deze wetswijziging ook de benodigde besluiten genomen.

• *Automatische waardeoverdracht klein pensioen*

Het fonds gaat automatische uitgaande waardeoverdrachten van kleine pensioenen uitvoeren. Dit geldt zowel voor de kleine pensioenen die vanaf 2018 (zijn) ontstaan als de kleine pensioenen die vóór 2018 zijn ontstaan. Maar wel met een voorbehoud dat het fonds voor degenen die niet vallen onder de automatische overdracht de afkoop aan te houden en biedt de deelnemers die het betreft (tijdelijk) de kans het pensioen over te dragen.

Het bestuur heeft dit besluit genomen, omdat het aantal slapers bij BPFV relatief groot is ten opzichte van andere fondsen waardoor de kans groter is dat de deelnemers hun pensioen overdragen vanuit BPFV naar een ander fonds dan vice versa. De kans op een periodieke uitkering vanaf pensioendatum, en daarmee het behoud van de pensioenbestemming, is daardoor groter wanneer kleine pensioenen worden samengevoegd.

• *Vervallen 'minipensioenen'*

Het fonds gaat automatische uitgaande waardeoverdrachten van kleine pensioenen uitvoeren. Dit geldt zowel voor de kleine pensioenen die vanaf 2018 (zijn) ontstaan als de kleine pensioenen die vóór 2018 zijn ontstaan. Het bestuur is akkoord om de bestemming van de vrijvallende voorziening van de hele kleine pensioenen toe te voegen aan de collectieve middelen van het pensioenfonds en daarmee ten goede komt aan het collectief.

Implementatie IORP II

De Implementatiewet van de IORP II-richtlijn is op 13 januari 2019 in werking getreden. Het doel van de IORP II-richtlijn is het bevorderen van de verdere ontwikkeling van tweedepijlerpensioenen in de Europese Unie. De wet bevat bepalingen over informatieverstrekking en transparantie, sleutelfuncties (risicomanagement, actuariële functie en interne audit), een eigenrisicobeoordeling, uitbesteding, beloningsbeleid, ESG-aspecten, stresstest, de bewaarfunctie, internationale collectieve waardeoverdracht en bevoegdheden van en samenwerking tussen toezichthouders.

Het bestuur heeft vastgesteld dat de bepaling over de aanstelling van sleutelfunctiehouders en –vervullers de grootste impact heeft voor het fonds. Het bestuur heeft zich hier in 2018 uitgebreid over gebogen. De door het bestuur gewenste invulling is begin januari 2019 gecommuniceerd met DNB (zie eerder in dit verslag).

Implementatie AVG

Het bestuur en de uitbestedingspartijen van het fonds zijn in de eerste helft van 2018 intensief bezig geweest met de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze wetgeving is in de plaats gekomen van de Wet bescherming persoonsgegevens en is in werking getreden op 25 mei 2018. De AVG bevat scherpere regels voor het opslaan, gebruiken en verwerken van persoonsgegevens. De AVG brengt meer en andere verantwoordelijkheden met zich mee voor organisaties die werken met persoonsgegevens.

Elders in dit verslag is opgenomen hoe het fonds hier mee om is gegaan.

BTW-afdracht

In 2018 is er overeenstemming bereikt met de fiscus over een al langer lopend BTW-dossier. Dit heeft geresulteerd in een vrijval van de voorziening.

Verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Stand per 1 januari 2018	5.094	14.689	4.092
Mutaties door:			
– Nieuwe toetredingen	898	0	0
– Ontslag met premievrije aanspraak	-931	931	0
– Waardeoverdracht	0	0	0
– Ingang pensioen	-53	-243	408
– Overlijden	-9	-51	-128
– Afkoop	0	-143	-122
– Andere oorzaken	151	-324	-6
Mutaties per saldo	56	170	152
Stand per 31 december 2018	5.150 ¹⁾	14.859	4.244

1) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid

245

	2018	2017
Specificatie pensioengerechtigden		
Ouderdompensioen	3.131	3.004
Partnerpensioen	1.026	1.007
Wezenpensioen	87	81
Totaal	4.244	4.092

11. Beleggingenparagraaf

Terugblik economie en financiële markten

In 2018 namen de rendementen in bijna alle beleggingscategorieën af. Dit kwam door verschillende factoren: de Federal Reserve (Fed) begon de rente effectief te verhogen, het handelsconflict tussen de Verenigde Staten en China dreigde economisch gezien roet in het eten te gooien en aan het begin van het jaar waren de waarderingen in veel beleggingscategorieën aan de hoge kant.

Na de sterke groei in 2017 stabiliseerde de groei van de wereldeconomie in 2018. De Fed verhoogde de rente vorig jaar vier keer (in maart, juni, september en december), telkens met 25 basispunten. De Europese Centrale Bank (ECB) liet de rentetarieven in 2018 ongewijzigd. De kwantitatieve versoepeling middels het aankopen van obligaties is in het vierde kwartaal beëindigd. ECB voorzitter Mario Draghi benadrukte echter dat de centrale bank dit middel indien nodig opnieuw kan inzetten.

Op politiek vlak waren er gedurende heel 2018 handelsspanningen. Aan het begin van het jaar introduceerde Trump importheffingen ter grootte van USD 60 miljard op Chinese goederen en op aluminium en staal uit een aantal landen. Deze spanningen liepen in de loop van 2018 verder op, waardoor er veel onzekerheid ontstond over hoe protectionistisch het beleid zou worden. Vooral opkomende economieën hadden last van de zorgen over de gevolgen voor de groeivoorzichten van China en andere handelspartners van de VS op de lange termijn.

In Europa voerde de Brexit de boventoon. Aan het eind van het jaar bereikte de Britse premier Theresa May wel een uittredingsakkoord met de leiders van de Europese Unie, maar dit is slechts voorlopig. Een 'No Deal' behoort nog steeds tot de mogelijkheden.

Wereldwijd herstelden aandelen van een zwak eerste kwartaal en behaalden in euro's gemeten een halfjaarresultaat van +3,6%. Dit bleek echter niet van lange duur. Sterker nog, aandelen verloren flink in de tweede jaarhelft en de laatste drie maanden vormden zelfs een van de slechtste kwartalen van de afgelopen 45 jaar.

Hoewel 2018 goed begon voor bedrijfsobligaties, ging het vanaf februari bergafwaarts. Dit had meerdere oorzaken. Aan het begin van het jaar waren de waarderingen over het algemeen hoog, na jaren met een lage volatiliteit en instroom in de categorie als gevolg van de zoektocht naar rendement. De combinatie van hoge waarderingen en de richting van het monetaire beleid was nadelig voor bedrijfsobligaties.

Alleen veilige staatsobligaties boden in 2018 enig soelaas, want de onzekerheid op de wereldwijde markten dreef beleggers richting veilige categorieën.

Dit leidde aan het eind van het jaar tot lagere rentes op veilige staatsobligaties. De 10-jaarsrente op Duitse Bunds daalde in 2018 al met 19 basispunten.

Gemiddeld genomen was 2018 geen goed jaar voor de Nederlandse pensioenfondsen. Aandelenmarkten daalden en de rente daalde beperkt waardoor de pensioenverplichtingen stegen.

Beleggingsbeleid BPFV

Het Bestuur van BPFV heeft in het beleggingsplan 2018 de strategische allocatie niet aangepast ten opzichte van het voorgaande jaar.

De normportefeuille die per 1 januari 2018 is vastgesteld bestond uit de volgende categorieën:

- 74% in vastrentende waarden (inclusief renteswaps ten behoeve van de renteafdekking);
- 24% in zakelijke waarden (aandelen);
- 2% in liquide middelen.

De strategische afdekking van het renterisico van de pensioenverplichtingen is gehandhaafd op 70%.

De renteafdekking vindt plaats op basis van de pensioenverplichtingen contant gemaakt met de rentetermijnstructuur inclusief UFR, zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank (DNB).

De renteafdekking op economische basis (middels de marktrentetermijnstructuur) komt per eind december 2018 uit op bijna 55%, maar hier wordt door het Bestuur niet expliciet op gestuurd.

Beleggingsmix

Het door het Bestuur vastgestelde strategische beleggingsbeleid en de feitelijke allocatie per ultimo 2018 kan als volgt worden samengevat:

	Feitelijke allocatie per ultimo jaar (%)			Strategische allocatie in 2018 (%)	Benchmark per ultimo 2018 (%)
	2016	2017	2018		
Vastrentende waarden (incl. ETF PIMCO)	76,4%	74,2%	72,9%	74,0%	74,10%
Zakelijke waarden (aandelen)	23,6%	25,8%	27,1%	24,0%	23,90%
Liquide middelen (exclusief valuta-afdekking) ¹⁾	0,0%	0,0%	0,0%	2,0%	2,0%
Totale portefeuille	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Rendement

In 2018 bedroeg het totale portefeuillerendement, inclusief het resultaat van het afdekken van het valutarisico, 0,28%. Het resultaat exclusief valuta-afdekking bedroeg 0,70%.

Het relatieve rendement ten opzichte van de strategische benchmark bedroeg -/- 0,52%.

Het jaarrendement van de aandelenportefeuille was -/- 8,01% (benchmark: -/- 8,51%).

De vastrentende waarden compenseerden dit met een positief resultaat van 3,24%. Echter, op de vastrentende waarden was wel sprake van een underperformance van -/- 0,57%.

1) In deze tabel zijn niet de liquide middelen meegenomen die worden aangehouden op rekeningen buiten de beleggingsportefeuille zoals geadmineistreerd door de custodian. Per eind december 2018 bedroeg het saldo op bankrekeningen van ING € 7 mln. Deze liquide middelen zijn bestemd voor onder andere de afkoop van kleine pensioenen en om aan betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.

In onderstaande tabel worden de bruto rendementen over het gehele jaar per beleggingscategorie weergegeven:

Beleggingscategorie	Rendement (%)		
	Portefeuille	Benchmark	Benchmark indices
Vastrentende waarden (LDI-mandaat)	3,24%	3,83%	BarCap Euro Constant Maturity Swap Indices
Zakelijke waarden (aandelen)	-8,01%	-8,51%	83,3% MSCI World Index Total Return (Net Dividends) 16,7% MSCI EM Index Total Return (Net Dividends)
Totaal rendement			
– Excl. valuta-afdekking	0,70%	1,33%	
– Incl. valuta-afdekking	0,28%	0,80%	

Toelichting per beleggingscategorie

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden: LDI-mandaat

De LDI-portefeuille wordt middels een actief mandaat beheerd door PIMCO. De LDI (liability driven investments) portefeuille met een rendement van 3,24% is opgebouwd uit fixed income beleggingen en een geldmarktfonds.

De afwijking ten opzichte van de benchmark ontstaat voornamelijk door actief beheer van de portefeuille.

Deze portefeuille heeft vooral in het laatste kwartaal van 2018 een aanzienlijke underperformance laten zien (Q4: 2,92% vs. 3,60% in de benchmark). PIMCO heeft hierover aangegeven dat het vierde kwartaal een uiterst volatiele periode was en de underperformance ten opzichte van de benchmark voornamelijk werd veroorzaakt door 2 redenen:

1. Ten opzichte van de benchmark is de portefeuille (het gehele jaar) onderwogen voor Italië. Gedurende de eerste drie kwartalen van het jaar heeft dit consistent waarde toegevoegd aan de portefeuille. Echter, in het vierde kwartaal werd de impasse tussen Italië en de EU enigszins doorbroken en vond er een rally plaats waar onze portefeuille slechts beperkt van meeprofitteerde vanwege de onderweging.
2. In de 'flight to safety' tijdens de marktvolatiliteit zijn sectoren met een hoger risicoprofiel negatief geraakt. Voor de portefeuille betekent dit dat er een negatieve bijdrage aan het rendement was van categorieën zoals Financials en Securitized. Onder de laatste categorie vallen vastgoed-gerelateerde posities zoals RMBS.

Rentes laten in 2018 een dalende lijn zien. De rentetermijnstructuur van DNB daalde voor de meest relevante looptijden. In het meest liquide deel van de langere looptijden (tussen 10 en 25 jaar) daalde de rente met meer dan 0,2%-punt. Vanwege het afdekken van de rente bij BPFV leverde dit een positief rendement op in de Vastrentende portefeuille.

De fixed income portefeuille beheerd door PIMCO leverde een rendement van 4,70% in 2018.

Vastrentende waarden: geldmarktfonds (ETF)

Het pensioenfonds belegt een deel van het vermogen in het PIMCO Short-Term Maturity ETF. Dit geldmarktfonds wordt eveneens gebruikt binnen het LDI-mandaat, waar het als cash-vehikel dient. Middels actief beleid tracht de beheerder een hoger rendement te behalen dan de EONIA-rente (daggeld). Hierbij gelden restricties ten aanzien van liquiditeit en kredietwaardigheid.

Het geldmarktfonds leverde een rendement van -/-1,34% in 2018.

In 2018 zijn de benchmark en de doelstellingen ten aanzien van deze benchmark geëvalueerd. Zoals eerder aangegeven is eind 2018 besloten tot een gewijzigde inrichting van de portefeuille.

Aandelen

BPFV laat de aandelenportefeuille volledig passief beheren door State Street global Advisors (State Street). Eind 2018 werd door BPFV belegd in vier verschillende regiofondsen van State Street, die elk hun eigen MSCI-benchmark zo nauwkeurig mogelijk trachten te volgen (indexfondsen). In drie van de vier regio's (Noord-Amerika, Europa en Azië Pacific) wordt zowel belegd in een valuta-hedged variant als een unhedged variant.

Alle regio's kenden in 2018 een negatief jaarresultaat.

Fonds	Rendement 2018	Benchmark
Noord-Amerika	-/- 3.51%	-/- 3.55%
- Hedged	-/- 10.89%	-/- 7.78%
- Unhedged	-/- 0.06%	-/-3.55%
Europa	-/- 10.73%	-/-10.41%
- Hedged	-/-12.16%	-/-10.60%
- Unhedged	-/-10.72%	-/-10.41%
Azië-Pacific	-/-9.70%	-/- 8.11%
- Hedged	-/-12.98%	-/-10.86%
- Unhedged	-/-7.76%	-/-8.11%
EM	-/-10.38%	-/-10.27%
Cash in aandelenmandaat	4.57%	-/-0.36%
Totaal	-8,01%	-8,51%

Alhoewel het een passief aandelenmandaat betreft is er een beperkte outperformance versus de benchmark behaald van 0.54%. Dit is het gevolg van het gehanteerde uitsluitingsbeleid, een verschil in dividendbelasting ten opzichte van de benchmark en het uitvoeren van transacties in de portefeuille.

Valutarisico

Tot 12 juni 2018 werd gebruik gemaakt van een valuta overlay bij KAS BANK om het valutarisico in de aandelenportefeuille af te dekken. Vanwege een aanzienlijk kostenvoordeel is besloten om per 13 juni 2018 over te stappen naar valuta hedged aandelenfondsen bij State Street.

Omdat State Street een consistent afdekkingspercentage wil over alle regio's en er geen hedged variant bestaat van het EM-fonds, is besloten om per 12 juni af te wijken van het strategisch beleid 2018.

- Tot 12 juni dekte BPFV het valutarisico van de aandelenbeleggingen in Amerikaanse dollar, Japanse yen en Britse pond voor 70% af. Het opkomende markten aandelenfonds werd voor 50% beschouwd als zijnde dollarbeleggingen.
- Per 13 juni 2018 is de renteafdekking 75% over alle regio's behalve voor opkomende markten; het valutarisico in die markten wordt niet afgedekt.

2018 was een relatief zwak jaar voor de Euro. De valuta-afdekking leidde door deze ontwikkeling tot een negatieve bijdrage aan het totale rendement van BPFV van 0,42%-punt.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Maatschappelijk verantwoord beleggen is het beleggen op grond van financiële, sociale, governance en milieuoverwegingen en/of de beïnvloeding van bedrijven, overheden en andere belanghebbenden op grond van deze overwegingen. In verkorte vorm wordt wel gesproken over ESG-onderwerpen: environmental, social en governance onderwerpen. BPFV geeft expliciet haar steun aan internationale ESG-principes van UNPRI en Global Compact, die beide geïnitieerd zijn door de Verenigde Naties.

In dit kader is het fonds in 2018 ook lid geworden van VBDO, de Nederlandse vereniging van beleggers die zich specifiek richt op duurzaamheid.

ESG is een onderdeel van het BPFV beleggingsbeleid. BPFV neemt haar maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus als het gaat om een bijdrage te leveren aan een leefbare wereld voor volgende generaties. BPFV is er van overtuigd dat ESG doelstellingen positief kunnen bijdragen aan toekomstige rendementen tegen aanvaardbare risico's. BPFV is derhalve van mening dat ESG overwegingen een criterium vormen voor het maken van beleggingskeuzes.

Onderstaande mogelijkheden staan het bestuur onder andere ter beschikking bij de implementatie van het ESG-beleid in de diverse (deel-) portefeuilles:

1. positieve screening (ESG-beleggingen prefereren boven reguliere beleggingen);
2. negatieve screening (hanteren van uitsluitingsbeleid) en
3. stembeleid door vermogensbeheerders.

Aandelen en ESG

Het bestuur acht de aandelenportefeuille bij uitstek geschikt voor het hanteren van een uitsluitingsbeleid. Daartoe wordt (naast de AFM-lijst) geen eigen uitsluitingslijst opgesteld, maar sluit het bestuur aan bij het uitsluitingsbeleid van de beheerder van de aandelenportefeuille. Drie van de vier passief beheerde SSgA aandelenfondsen (de regiofondsen Noord- Amerika, Europa en Pacific) waarin BPFV belegt, hanteren een uitsluitingsbeleid dat gebaseerd is op onderzoek van Sustainalytics.

Eén keer per kwartaal voert Sustainalytics een screening uit op aandelen. Hiertoe zijn de 17 doelstellingen van UNESCO uitgangspunt voor de criteria die Sustainalytics hanteert. Sustainalytics stelt daarbij de grenzen om te bepalen of een aandeel wel of niet uitgesloten wordt. De portfoliomanager van State Street voert daaropvolgend aanpassingen door. In 2018 heeft screening een positief rendement opgeleverd van 17 basispunten.

Bij het passief beheerde Emerging markets fonds is dit niet mogelijk bij SSgA.

BPFV streeft naar volledige uitsluiting van cluster munitie in de beleggingsportefeuille. Binnen de aandelenfondsen van SSgA wordt hier rekening mee gehouden middels het uitsluitingsbeleid. Het pensioenfonds kan jaarlijks controleren of deze fondsen voldoen aan de AFM-richtlijn inzake cluster munitie.

Obligaties en ESG

Ten opzichte van de aandelenportefeuille is bij obligaties minder ESG-beleid te voeren. Dat komt omdat obligatiehouders geen deel eigenaar zijn zoals een aandeelhouder. Toch is er wel degelijk beleid op te voeren en heeft Pimco vanaf eind 2016 ook een uitgebreid team samengesteld dat hierop toeziet, inclusief een speciale engagement-analist. Clustermunie is binnen Pimco uitgesloten, dus ook in de BPFV-portefeuille. Pimco houdt altijd de focus op de financiële gevolgen van bepaalde ESG-keuzes.

Binnen de beleggingsrichtlijnen van het PIMCO-mandaat is het niet toegestaan om te investeren in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van clustermunie. De basis van de uitsluiting van deze bedrijven is de AFM-richtlijn. Controle op naleving van deze richtlijn vindt onafhankelijk plaats binnen de compliance monitor van custodian Kas Bank.

Prudent Person 2018

Op grond van de Prudent Person-regel in artikel 135 en 136 van de Pensioenwet dient BPFV te beleggen in het belang van aanspraak- en pensioengerechtigden. Sinds 1 januari 2015 moet het pensioenfonds op grond van het nieuwe artikel 13a lid 4 van het Besluit FTK zelf onderbouwen dat het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan passen binnen de Prudent Person-regel.

Bij het opstellen van de onderbouwing is gekeken naar de vormgeving van het beleggings- en risicobeleid, de risicohouding, de veiligheid, liquiditeit, kwaliteit van de beleggingen en bijbehorende risico's, het renteafdekkings- en derivatenbeleid, diversificatie van beleggingen en de wijze van waarden.

Het bestuur van BPFV handelt in overeenstemming met het prudent person beginsel conform de artikelen 135 en 136 uit de Pensioenwet en de artikelen 13 en 14 uit het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (FTK).

Centraal hierin staat de doelstelling om te beleggen in het belang van de deelnemers. Het Bestuur weegt de belangen van haar deelnemers op evenwichtige wijze bij het nemen van besluiten. In de vaststelling van de risicohouding en uitvoering van de ALM-studie wordt expliciet rekening gehouden met verschillende groepen deelnemers.

De basis voor de risicohouding die het pensioenfonds in 2015 heeft vastgesteld is een drietal uitgangspunten die de sociale partners hebben aangegeven betreffende de kans op kortingen, premiebeleid en verwachte indexatie. De risicohouding komt tot uitdrukking in de gekozen ondergrenzen voor de haalbaarheidstoets. In de eerstvolgende volledige ALM-studie zal de risicohouding geïkt worden aan het te voeren beleggings- en risicobeleid.

Het Bestuur houdt in alle redelijkheid rekening met de specifieke verplichtingen van het fonds om tot een zorgvuldige onderbouwing van het beleggingsbeleid te komen. Hiervoor wordt periodiek een ALM-studie uitgevoerd. In de beleidscyclus beleggingen is vastgelegd dat de resultaten van het ALM-beleid worden vertaald in een strategisch en korte termijn beleggingsplan. Het Bestuur van BPFV keurt deze plannen jaarlijks goed en deze vormen de basis van het beleggingsbeleid.

De invulling van het beleid gebeurt middels externe vermogensbeheerders die periodiek door het Bestuur worden geëvalueerd. Teneinde de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen tracht het Bestuur de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze te beleggen. Dit komt onder andere tot uiting bij de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid, de invulling van dit beleid en de naleving van het vastgelegde risicokader.

Bij de vertaalslag (implementatie) naar de daadwerkelijke invulling van het beleggingsbeleid wordt zorgvuldigheid betracht. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een complete opzet van het renteafdekkingsbeleid en een brede spreiding over beleggingscategorieën. In samenhang hiermee worden de verschillende beleggingsrisico's geïdentificeerd en op de juiste waarde ingeschat.

De risico's van het pensioenfonds zijn vastgelegd in het Integraal Risico Management (IRM) framework. Jaarlijks worden de risico's en bijbehorende beheersmaatregelen door het Bestuur geëvalueerd en geprioriteerd. Bij voorstellen aan het Bestuur wordt standaard een risicoparagraaf toegevoegd. Onder andere de risico's betreffende het gebruik van derivaten, marktliquiditeit en het cash flow risico van het pensioenfonds zijn onderdeel van het IRM-framework. Het Bestuur meent deze risico's adequaat te beheersen. In het beleggingsplan wordt ingegaan op de voorwaarden die worden gesteld aan het gebruik van derivaten in de portefeuille en de waardering van beleggingen.

De verantwoording van vermogensbeheerders en de custodian over het gevoerde beleid en de controleomgeving is uitvoerig. Deze partijen, alsook de adviseurs van het pensioenfonds, leveren op maandbasis meerdere rapportages waarmee verantwoording wordt afgelegd over het gevoerde beleid. Dikwijls wordt naar aanleiding van rapportages actie ondernomen door de diverse beleidscommissies, waarvan de uitkomsten in het Bestuur worden besproken.

De governance van het pensioenfonds is op zodanige wijze ingericht dat er voldoende checks and balances aanwezig zijn bij de invulling en monitoring van het beleggingsbeleid.

Het Bestuur heeft in december 2018 de investment beliefs geactualiseerd. De fundamentele beleggingsbeginselen en visie van het Bestuur zijn vastgelegd wat betreft het beleggingsproces, de werking van financiële markten, governance en ESG-beleid. De investment beliefs gelden ook als verantwoording richting de deelnemers en worden daarom ook op de website van het pensioenfonds gepubliceerd.

De vermogensbeheerders handelen bij het uitvoeren van hun werkzaamheden conform het ESG-beleid van het pensioenfonds. De vermogensbeheerders houden bij het beheer van de mandaten en fondsen rekening met specifieke ESG-factoren.

12. Bestuur en organisatie

Het bestuur

BPFV kent een paritair samengesteld Bestuur dat zich terzijde laat staan door enkele externe partijen: een externe adviserend actuaire, een certificerende actuaire, een externe accountant, een compliance officer, een bestuursbureau en een beleggingsadviseur. BPFV maakt gebruik van diverse bestuurscommissies. BPFV heeft geen personeel in dienst; alle werkzaamheden (pensioenadministratie, uitbetaling, vermogensbeheer, communicatie, etc.) zijn uitbesteed.

Het Bestuur bestaat uit zeven leden. De werkgeversorganisaties dragen in onderling overleg drie leden voor, die door het Bestuur worden benoemd. De werknemersorganisaties dragen ieder één lid voor, voor benoeming door het Bestuur. Het lid namens pensioengerechtigden wordt benoemd door het Bestuur na verkiezingen door pensioengerechtigden. De voorzitter is een onafhankelijk bestuurslid zonder stemrecht en wordt benoemd door het Bestuur.

Gedurende 2018 zijn twee leden van het bestuur (beiden namens werkgevers) herbenoemd voor vier jaar: de heer Van de Lustgraaf per 1 juli 2018 en de heer Borm per 1 oktober 2018.

De samenstelling van het Bestuur per 31 december 2018 is als volgt:

Benoemd als onafhankelijk voorzitter:

<i>Leden</i>		<i>Vanaf</i>	<i>Tot</i>	
De heer M.A.J. Meijer	voorzitter	11-09-2017	11-09-2019 ¹⁾	Onafhankelijk bestuurder

Benoemd als bestuurslid namens werkgeversorganisaties:

<i>Leden</i>		<i>Vanaf</i>	<i>Tot</i>	<i>Organisatie</i>
Vacature ²⁾	bestuurslid		-	- GBO
De heer E.E. van de Lustgraaf	bestuurslid	01-07-2014	01-07-2022	VVH
De heer J.A.J.M. Borm	plv. secretaris	01-10-2014	01-10-2022	GBO

Benoemd als bestuurslid namens werknemersorganisaties:

<i>Leden</i>		<i>Vanaf</i>	<i>Tot</i>	<i>Organisatie</i>
Mevrouw J.G.E. van Leeuwen	bestuurslid	26-10-2017	26-10-2021	FNV
Mevrouw A. van Leeuwen (zetel gepensioneerd)	bestuurslid	21-07-2015	21-07-2019	FNV
De heer H. Roeten	secretaris ³⁾	02-03-2017	02-03-2021	CNV Vakmensen

Er is één bestuurslid afgetreden in 2018

De heer Kiffen is per 17 september 2018 wegens emigratie afgetreden als bestuurslid en tevens als lid van het dagelijks bestuur. Het Bestuur heeft een functieprofiel opgesteld en de vacature uitgezet bij de betreffende werkgeversorganisatie. Tot op heden is deze vacature nog niet vervuld en is het Bestuur op zoek naar een passende opvolger. Het Bestuur bedankt bij deze nogmaals de heer Kiffen hartelijk voor de grote inzet die door hem is verricht voor BPFV in de afgelopen jaren.

Bestuur en dagelijkse leiding

Het Bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het bedrijfstakpensioenfonds, alsmede overeenkomstig de vastlegging in de ABTN.

Het Bestuur vertegenwoordigt het bedrijfstakpensioenfonds en draagt de (eind)verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregelingen en het daartoe behorende pensioen-, risicomanagement-, beleggings- en communicatiebeleid. Het Bestuur vergadert in de praktijk gemiddeld genomen elke maand. Besluiten worden genomen bij volstrekte meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen.

Het Bestuur heeft tijdens het boekjaar 2018 elf maal regulier vergaderd. Daarnaast heeft het Bestuur diverse malen in verschillende gremia overlegd:

- Twee studiedagen;
- Overleggen tussen (een afvaardiging van) het Bestuur en sociale partners;
- Overleggen tussen (een afvaardiging van) het Bestuur en de Raad van Toezicht;
- Overleggen tussen (een afvaardiging van) het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan;

1) De benoeming van de heer Meijer is in 2019 verlengd tot 11 september 2021.

2) De heer Kiffen is per 17 september 2018 afgetreden als bestuurslid (vacature).

3) De heer Borm heeft per 17 september 2018 de rol van de heer Kiffen overgenomen als lid dagelijks bestuur en secretaris. Conform de statuten worden de functies van secretaris en plaatsvervangend secretaris ieder jaar afwisselend vervuld door een werkgeversbestuurslid en een werknemersbestuurslid. Per 1 januari 2019 is de heer Roeten secretaris en de heer Borm plaatsvervangend secretaris.

- Overleggen tussen (een afvaardiging van) het Bestuur, de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan gezamenlijk;
- Overleggen in verband met het risicoprofiel van het fonds;
- Overleggen in verband met de marktverkenning pensioenbeheer;
- Overleggen in verband met de marktverkenning vermogensbeheer;
- Overleggen in verband met het jaarwerk;
- Overleggen in verband met het opstellen van Investment Beliefs;
- Overleggen in verband met kennissessies vermogensbeheer (Bestuur/BAC).

Het Dagelijks Bestuur van het fonds bestaat uit de onafhankelijk voorzitter, de secretaris van het Bestuur en de plaatsvervangend secretaris van het Bestuur. In het Dagelijks Bestuur wordt de voortgang van alle acties en activiteiten van het fonds besproken en worden de vergaderingen voorbereid.

Samenstelling Dagelijks Bestuur per 31 december 2018:

<i>Leden</i>	<i>Organisatie</i>
De heer M.A.J. Meijer	Onafhankelijk voorzitter
De heer J.A.J.M. Borm	Organisatie voor de Vlakglasbranche GBO
De heer H. Roeten	CNV Vakmensen

Het Dagelijks Bestuur is in 2018 twaalf maal regulier bijeengekomen. Daarnaast heeft een aantal vergaderingen plaatsgevonden met onder andere de Raad van Toezicht, het Verantwoordingsorgaan en specifieke vergaderingen in verband met de inventarisatie van DGA's binnen het fonds, IORP II, evaluatie externe accountant en in verband met het jaarwerk.

BPFV kent diverse bestuurlijke commissies. Deze zijn waar mogelijk paritair samengesteld.

Beleggingsadviescommissie (BAC)

De BAC bereidt voor het Bestuur besluiten voor over strategische beleggingen en wijzigingen op het gebied van vermogensbeheer. De commissie houdt toezicht op het integraal balansmanagement en het vermogensbeheer. In dat kader beoordeelt zij de betreffende rapportages en worden vergaderingen voorbereid. De ondersteuning van de BAC wordt verzorgd door Montae te Rijswijk.

Samenstelling BAC per 31 december 2018:

<i>Leden</i>	<i>Organisatie</i>
De heer E.E. van de Lustgraaf	VVH
Vacature	-

De heer W. Schapendonk is extern adviseur van de BAC sinds het aftreden van de heer Kiffen per 17 september 2018. De vacature voor een BAC voorzitter staat nog open. Tot die tijd neemt de heer Van de Lustgraaf de rol in de BAC waar als waarnemend voorzitter.

De heer M.A.J. Meijer is in 2018 als toehoorder aanwezig geweest vanuit het Bestuur.

De BAC is in 2018 zeven maal bijeengekomen. Daarnaast is specifiek in het kader van de besluitvorming rondom de transitie naar een fiduciair beheerder het bestuur als geheel (in de vorm van de Stuurgroep Vermogensbeheer) zes keer bijeen gekomen.

Risicomanagementcommissie

De Risicomanagementcommissie onderzoekt en beoordeelt alle risico's van en voor het pensioenfonds en geeft hierover gevraagd en ongevraagd advies aan het Bestuur. Het beleidsdocument Integraal Risicomanagement (IRM) beschrijft de invulling van het integraal risicomanagement door het fonds.

Samenstelling Risicocommissie per 31 december 2018:

<i>Leden</i>	<i>Organisatie</i>
De heer H. Roeten	CNV Vakmensen
De heer E.E. van de Lustgraaf	Vereniging van Verfgroothandelaren in Nederland
De heer J.A.J.M. Borm	Organisatie voor de Vlakglasbranche GBO

De Risicomanagementcommissie is in 2018 zes maal bijeengekomen. De heer Roeten is voorzitter van de Risicomanagementcommissie.

Communicatiecommissie

Het Bestuur heeft een Communicatiecommissie ingesteld. Doel van de commissie is om de communicatie en informatieverstrekking aan de aangesloten werkgevers en deelnemers van BPFV op een duidelijk en begrijpelijk niveau te verzorgen.

Dit gebeurt onder meer door middel van nieuwsbrieven en via de website. Hierbij zullen nieuwe ontwikkelingen en voorschriften worden gevolgd. De commissie wordt ondersteund door AZL.

Samenstelling Communicatiecommissie per 31 december 2018:

<i>Leden</i>	<i>Organisatie</i>
De heer J.A.J.M. Borm	Organisatie voor de Vlakglasbranche GBO
Mevrouw A. van Leeuwen	FNV, zetel gepensioneerden
Mevrouw J.G.E. van Leeuwen	FNV

De Communicatiecommissie is in 2018 zeven maal bijeengekomen. In 2018 was de heer Borm voorzitter van de Communicatiecommissie.

Aansluitingscommissie

Het Bestuur heeft in 2014 een Aansluitingscommissie ingesteld. De Aansluitingscommissie verricht in samenwerking met AZL voorbereidende werkzaamheden ter advisering van het Bestuur inzake met name onderwerpen rondom werkgeversadministratie:

- aansluitingen van werkgevers (verplichtstelling, dispensatieverzoeken);
- handhaving op aansluitingen; en
- vrijwillige aansluitingen.

Samenstelling Aansluitingscommissie per 31 december 2018:

<i>Leden</i>	<i>Organisatie</i>
De heer H. Roeten	CNV Vakmensen
De heer J.A.J.M. Borm	Organisatie voor de Vlakglasbranche GBO
Mevrouw J.G.E. van Leeuwen	FNV

De Aansluitingscommissie is in 2018 zeven keer bijeengekomen. De heer Borm is voorzitter van de Aansluitingscommissie.

Commissie van beroep

De Commissie van Beroep heeft de laatste jaren een slapend bestaan geleid. In samenspraak met de commissie is door het Bestuur besloten deze commissie per 1 januari 2018 op te heffen. Tegelijkertijd heeft het Bestuur de mogelijkheid om gebruik te maken van de Ombudsman Pensioenen toegevoegd aan de klachten- en geschillenprocedure.

BTW-commissie

Het Bestuur had een BTW-commissie ingesteld, die voorbereidende werkzaamheden verrichtte ter advisering van het Bestuur inzake de BTW-problematiek, belastingaangiftes en de Belastingdienst. Het bestuur heeft in 2018 besloten om de BTW-commissie als aparte commissie op te heffen; de belangrijkste issues zijn inmiddels opgelost. De verdere afstemming over zaken als BTW en Belastingdienst worden door enkele bestuursleden opgepakt, samen met de extern adviseur.

Naast commissies formeert BPFV regelmatig ook werkgroepen (tijdelijke, projectmatige overlegvormen) die zich buigen over specifieke thema's. De volgende werkgroepen zijn actief geweest gedurende 2018:

Werkgroep Toekomst

Het Bestuur heeft de toekomst van het pensioenfonds nog steeds hoog op de agenda staan. De verplichtstellingsbeschikking en de rol van de sociale partners zijn uiteraard erg belangrijk in deze discussie. Op initiatief van het Bestuur is er daarom in 2017 een Werkgroep Toekomst opgericht, waar naast enkele bestuursleden ook een afvaardiging vanuit de sociale partners aan deelneemt (FNV, CNV Vakmensen, GBO, VVH). Ook zijn er gedurende 2018 - met succes - nieuwe initiatieven ontplooid om te komen tot een oplossing voor de blokkade op de verplichtstelling. In dit bestuursverslag treft u (Toekomstparagraaf) hierover meer informatie aan.

Werkgroep Uitbestedingen

Vanuit het Bestuur is een Werkgroep Uitbestedingen opgericht om te onderzoeken hoe het fonds haar administratieve organisatie het beste kan organiseren. De uitbestedingsovereenkomst Pensioenbeheer met AZL Heerlen liep eind 2018 af. De Werkgroep is bezig geweest met de oriëntatie op de uitbesteding van dit belangrijke onderdeel van de pensioenuitvoering vanaf 2019. Uiteindelijk is gekozen om vanaf 1 januari 2019 over te stappen naar het platform Lifetime van AZL te Amsterdam. Hierover leest u ook meer in de risicoparagraaf ('uitbestedingsrisico').

Werkgroep IORP

Het Bestuur heeft besloten een Werkgroep IORP II op te richten. Op 23 oktober is deze Werkgroep voor het eerst samen gekomen. In deze Werkgroep wordt besproken hoe de verschillende zaken omtrent IORP II opgepakt dienen te worden. Zo heeft de werkgroep zich onder andere bezig gehouden met de sleutelfuncties, de communicatie, het ESG-beleid, de Eigen Risico Beoordeling en IRM en governance.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur ten aanzien van het uitgevoerde beleid en beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast heeft het Verantwoordingsorgaan een wettelijk adviesrecht ten aanzien van een aantal onderwerpen. In dat verband heeft het Bestuur gedurende het boekjaar 2018 een advies aan het Verantwoordingsorgaan gevraagd inzake besluiten over de wijziging van het Communicatiebeleidsplan 2019-2021, het beloningsbeleid, het uitvoeringsreglement, de vaststelling van de premie voor 2018, de klachten- en geschillenprocedure en de herbenoeming van twee leden van de Raad van Toezicht.

Samenstelling Verantwoordingsorgaan per 31 december 2018:

<i>Leden</i>	<i>Functie</i>	<i>Vanaf</i>	<i>tot</i>	<i>Namens</i>
De heer T. Grootjen	voorzitter	01-07-2014	01-07-2022	VVH
De heer C. Heinen	lid	01-03-2017	01-03-2021	GBO
De heer W.C.A. Roose	secretaris	01-07-2016	01-07-2020	Pensioengerechtigden
De heer H. Beekhuis	lid	01-03-2017	01-03-2021	Pensioengerechtigden
De heer A. Verheul ¹⁾	lid	01-07-2018	01-07-2022	Deelnemers
De heer G. Hawinkels	lid	01-05-2015	01-05-2019	Deelnemers

Het Bestuur dankt bij deze nogmaals de heer Dusseldorp, wiens termijn afliep per 1 juli 2018, voor diens jarenlange inzet voor BPFV vanuit het Verantwoordingsorgaan. De heer Grootjen is per 1 juli 2018 herbenoemd voor 4 jaar als voorzitter van het Verantwoordingsorgaan.

Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2018 elf maal vergaderd, waaronder begrepen overleg met (een delegatie van) het Bestuur, met de Raad van Toezicht en met (een delegatie van) het Bestuur en de Raad van Toezicht tezamen. Daarnaast heeft het Verantwoordingsorgaan deelgenomen aan twee studiedagen gezamenlijk met het Bestuur.

Raad van Toezicht

Dit intern orgaan heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het Bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De Raad van Toezicht onderhoudt een actieve dialoog met het Bestuur en ziet specifiek toe op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het Bestuur. De Raad van Toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van haar taken aan het Verantwoordingsorgaan. De Raad van Toezicht betreft in haar toezicht de naleving door het fonds van normen in de Code Pensioenfondsen.

Per 1 juli 2018 zijn de heren Mik en Van Oostveen herbenoemd voor drie respectievelijk vier jaar. Hierdoor is continuïteit binnen de RvT voor de toekomst beter gewaarborgd.

1) De heer Verheul volgt de heer Dusseldorp op die per 1 juli 2018 is afgetreden als lid van het verantwoordingsorgaan namens de actieven.

Samenstelling Raad van Toezicht per 31 december 2018:

<i>Leden</i>	<i>Functie</i>	<i>Vanaf</i>	<i>tot</i>
De heer D.H. Mik	voorzitter	01-07-2014	01-07-2021
De heer J.W.G. van Oostveen	lid	01-07-2014	01-07-2022
Mevrouw S.B.P. Smit	lid	01-07-2016	01-07-2020

De Raad van Toezicht heeft in 2018 tien maal (telefonisch) vergaderd met (een delegatie van) het Bestuur, met het Verantwoordingsorgaan en met (een delegatie van) het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan tezamen. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht nog enkele keren zelf vergaderd zonder externe partijen, deelgenomen aan de studiedag en een zelfevaluatie gehouden.

Uitvoering pensioen-, werkgevers- en financiële administratie

De pensioenadministratie werd tot en met eind 2018 volledig uitgevoerd door AZL te Heerlen. Als administrateur voor het fonds droeg AZL in Heerlen zorg voor:

- De pensioen- en deelnemersadministratie;
- De financiële administratie;
- De jaarverslaglegging;
- De werkgeversadministratie (handhaving, (verplichte en vrijwillige) aansluitingen); en
- Communicatie-advies.

Per 1 januari 2019 wordt de pensioenadministratie uitgevoerd door AZL-PFS te Amsterdam. AZL in Heerlen en AZL-PFS in Amsterdam vallen onder hetzelfde concern.

Bestuursondersteuning

De (externe) bestuursondersteuning wordt verzorgd door Montae te Rijswijk.

Vermogensbeheerders

De externe vermogensbeheerders zijn:

<i>Naam</i>	<i>Gevestigd</i>	<i>Vanaf</i>
PIMCO	Londen	juni 2006
State Street Global Advisors	Londen	mei 2009

De vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor de selectie en timing van de transacties in de door hen beheerde portefeuilles binnen de geldende mandaten. Kas Bank is sinds december 2005 de custodian van het fonds.

Per 1 januari 2019 heeft het Bestuur een fiduciair vermogensbeheerder aangesteld, zijnde NN Investment Partners (NNIP).

Compliance officer

Tot 1 januari 2019 zijn de compliance-werkzaamheden uitbesteed aan Partner in Compliance. Als externe compliance officer voor BPFV trad de heer E. Hemmes op. Het bestuur heeft de overeenkomst met Partner in Compliance opgezegd en een marktverkenning gedaan voor een nieuwe compliance officer. Per 1 januari 2019 worden de compliance-werkzaamheden uitgevoerd door Compliance-i-Consultancy. De externe compliance officer voor BPFV wordt mevrouw N. Westen. Mevrouw Westen neemt namens het fonds tevens de taak van Privacy Officer op zich.

Adviseurs en waarmedend actuaris

Het Bestuur heeft (de heer H. Zaghdoudi van) Willis Towers Watson te Amsterdam benoemd tot adviserend actuaris. De adviserend actuaris adviseert het Bestuur onder meer over de financiële opzet van het fonds en het premieniveau van de pensioenregeling. Daarnaast wordt het bestuur inzake de BTW- en belastingzaken geadviseerd door PricewaterhouseCoopers te Amsterdam. De Beleggingsadviescommissie wordt ondersteund door Montae te Rijswijk (mevrouw M. van der Werf).

Als waarmedend actuaris treedt de heer J.J.M. Tol van Triple A op. De waarmedend actuaris toetst onder andere jaarlijks de mate waarin de verplichtingen van het fonds door aanwezig vermogen worden afgedekt.

Waarmedend accountant

Het Bestuur heeft de heer H.D.M. Plomp van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. te Amsterdam als controlerend accountant benoemd. De accountant controleert de jaarrekening, de verslagstaten en rapporteert jaarlijks zijn bevindingen aan het Bestuur.

Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

BPFV heeft een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering. Per 9 december 2018 is de verzekering overgegaan van verzekeraar HDI naar verzekeraar Zurich na een marktvergelijking uitgevoerd door WTW.

Herverzekeraar TNP

ElipsLife is de herverzekeraar van het Tijdelijk Nabestaanden Pensioen (TNP) op risicobasis in de pensioenregeling. Per 1 januari 2019 is de (aflopende) overeenkomst met ElipsLife verlengd, gebaseerd op verlaagde risicopremies in verband met een positief schadeverloop de afgelopen drie jaar.

13. Verslag van de Raad van Toezicht over het jaar 2018

Inleiding

In dit verslag spreekt de Raad van Toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas haar oordeel uit over het jaar 2018. De Pensioenwet en de Code Pensioenfondsen vragen dat de Raad van Toezicht naast de verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan ook rapporteert aan de werkgever. Dit doen wij door publicatie van deze samenvatting in het bestuursverslag.

De taken van de raad van toezicht zijn vooral gericht op:

- Het toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken bij het pensioenfonds.
- Toezicht op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.
- Het met raad terzijde staan van het bestuur.
- Het verlenen van goedkeuring aan onder andere het bestuursverslag en de jaarrekening, het beloningsbeleid, de profielschets voor bestuurders en de toetsing van benoemingen van bestuursleden.

De raad van toezicht is bevoegd leden van het bestuur te schorsen of te ontslaan en legt door middel van een verslag verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan.

Daarnaast richt de raad van toezicht zich op het beoordelen van beleidsprocedures en -processen en de “checks en balances” binnen het fonds, het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd en het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico’s op de korte en langere termijn. Ook staat de raad van toezicht het bestuur met raad terzijde.

Inrichting en vorm intern toezicht

Het toezicht is ingericht volgens de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen, met inbegrip van de Code Pensioenfondsen. Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en het Glazeniersbedrijf past het paritaire bestuursmodel toe, waarbij het intern toezicht bij een bedrijfstakpensioenfonds verplicht wordt ingericht via een raad van toezicht.

Oordeel

De raad van toezicht constateert dat in 2018 de bestuurlijke besluitvormingsprocessen in zijn algemeenheid adequaat zijn verlopen. De aanbevelingen uit het rapport van 2017 zijn door het bestuur opgevolgd.

Wijze van rapporteren

De Pensioenwet en de Code Pensioenfondsen vragen dat de raad van toezicht verantwoording aflegt aan verantwoordingsorgaan en werkgever(s) over uitvoering van taken en uitoefening van bevoegdheden alsmede een rapport van bevindingen opstelt bestemd voor bestuur en verantwoordingsorgaan. De verantwoording aan de werkgevers verloopt via de vertegenwoordiging van de werkgevers in het verantwoordingsorgaan.

Na overleg met het verantwoordingsorgaan en het bestuur, heeft de raad van toezicht over 2018 één rapport opgesteld waarin zowel bevindingen worden gerapporteerd als verantwoording wordt afgelegd. De raad van toezicht heeft bij haar werkzaamheden de VITP-Toezichtcode toegepast.

De raad van toezicht vergaderde in 2018 zesmaal met het gezamenlijke bestuur waarvan één een gezamenlijk overleg met het Verantwoordingsorgaan betrof. Daarnaast vergaderde de raad van toezicht ook nog driemaal in eigen kring. Verder was de raad van toezicht één of meerdere malen als toehoorder aanwezig bij vergaderingen van bestuurlijke commissies. De raad van toezicht heeft in 2018 tweemaal met het verantwoordingsorgaan gesproken. Ook bij de twee studiedagen voor bestuur en verantwoordingsorgaan was de raad van toezicht aanwezig.

Verslag raad van toezicht 2018

De financiële positie is slecht, de kans op indexering in de nabije toekomst is uiterst gering en het risico op kortingen is groot. Het bestuur besteedt terecht aandacht aan de communicatie hierover naar haar deelnemers en pensioengerechtigden. De raad van toezicht vraagt om daar in 2019 nog meer energie in te steken.

In het verslagjaar heeft de transitie van de deelnemersadministratie binnen AZL naar een ander pensioenadministratie platform plaatsgevonden. De transitie is mede in gang gezet met het oog op kostenreductie. Daarnaast is begin 2019 ook een overgang van het fiduciaire vermogensbeheer in gang gezet. De raad van toezicht heeft kennis genomen van de tussentijdse transitierapporten hierover.

Uitoefening van de bevoegdheden en goedkeuringsrechten

Aan de goedkeuring van de raad van toezicht zijn onder andere onderworpen de besluiten van het bestuur tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening, de profielschets bestuurders en het beloningsbeleid. De raad van toezicht heeft ook wettelijke bevoegdheden waaronder die bij een procedure tot benoeming van een nieuw bestuurslid. De raad van toezicht heeft aan de hand van door het bestuur voorgelegde verzoeken het volgende goedgekeurd of getoetst en het bestuur van de goedkeuring of uitvoering van de toetsing in kennis gesteld.

- Goedkeuring van het bestuursverslag (inclusief de jaarrekening) BPFV 2018, met inachtneming van het positieve advies van het verantwoordingsorgaan, op 5 juni 2018.
- Goedkeuring aangepast beloningsbeleid in januari 2018
- Goedkeuring bestuurdersprofiel (werkgeverslid) in december 2018

Bevindingen en aanbevelingen uit het rapport van de raad van toezicht

Pensioenbestuur

Bestuurlijke continuïteit is een belangrijk aandachtspunt voor de raad van toezicht. De raad van toezicht ziet daarom graag een plan van opvolging en een hoge mate van bewustzijn, ook bij voordragende organisaties, bij toekomstige vacatures. De raad van toezicht wordt graag in een vroeg stadium betrokken in het proces van opstellen en vaststellen van de functieprofielen. Het bestuur heeft in 2018 een nieuw geschiktheidsplan opgesteld. De raad van toezicht vraagt dit plan periodiek te reviewen en te bespreken met de raad van toezicht.

De raad van toezicht heeft geconstateerd dat het bestuur zowel een collectieve zelfevaluatie als individuele evaluaties organiseert.

De relatie tussen bestuur en het verantwoordingsorgaan is in de beleving van de raad van toezicht op orde. Er is regelmatig overleg en het verantwoordingsorgaan wordt op relevante trajecten tijdig door het bestuur bij de beleidsvorming betrokken. Gelet op de toekomstige kortingen die mogelijk moeten plaatsvinden alsmede de te maken strategische keuzes, is een goede relatie tussen bestuur en verantwoordingsorgaan van cruciaal belang. De raad van toezicht vraagt het bestuur dan ook om het verantwoordingsorgaan en andere stakeholders hier vroegtijdig bij te betrekken en van alle benodigde informatie te voorzien.

Beleidsprocedures en kwaliteit besluitvorming

Het bestuur heeft naar het oordeel van de raad van toezicht de verschillende processen goed op orde.

De raad van toezicht is positief over de wijze waarop het bestuur invulling probeert te geven aan een stapsgewijs besluitvormingsproces en dat het daarbij ook studiedagen organiseert. Evenals vorig jaar adviseert de raad van toezicht echter om het besluitvormingsproces verder te ontwikkelen door in de stukken nog beter zichtbaar te maken of sprake is van oordeelsvorming dan wel besluitvorming.

Bij de voorbereiding van belangrijke besluiten op het gebied van vermogensbeheer schuiven andere bestuursleden aan bij de commissie voorbereiding beleggingen. De commissie voorbereiding beleggingen maakt ook gebruik van externe deskundigen die het bestuur vanuit een onafhankelijke rol kunnen bijstaan.

Organisatie en uitbesteding

Het bestuur besteedt in geval van uitbesteding aandacht aan de kwaliteit van de externe deskundigheid. Het bestuur schuwt niet om hier kritisch op te zijn en heeft ook laten zien hier, indien nodig, passende stappen in te nemen. De raad van toezicht beveelt aan om structureel alle externe partijen te evalueren, niet alleen met het oog op kosten maar even zozeer op kwaliteit.

Risicomanagement

Het bestuur moet in het kader van IORP II de invulling van de houders van de sleutelfuncties nog formaliseren. De raad van toezicht vraagt aandacht voor de inbedding van functies en processen in de formele bestuursdocumenten, waaronder de ABTN. Daarnaast moet tenminste eens in de drie jaar een Eigenrisicobeoordeling (ERB) worden opgesteld. De raad van toezicht vraagt om de bestaande processen hierop aan te passen. De raad van toezicht heeft geconstateerd dat het fonds aandacht besteed aan een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA).

De financiële positie van het pensioenfonds is zorgelijk en kwetsbaar binnen de contouren van het huidige financiële toetsingskader. Dit zal voortduren zolang de rente op het huidige lage niveau blijft. Hoewel het herstelplan gehaald wordt, is het korten van pensioenen haast onvermijdbaar. Indexatie van pensioenen ligt eveneens ver weg. Het intensief communiceren over mogelijke kortingen en uitblijvende indexatiemogelijkheid zal in 2019 de nodige aandacht moeten krijgen.

Het bestuur en de risicomanagementcommissie besteden de nodige aandacht aan risico's. Het bestuur heeft het extern advies ingewonnen over het IT-beleid en -risico's. Een belangrijk aandachtspunt is de kwaliteit van data en een correcte vastlegging van deelnemersgegevens. De raad van toezicht vraagt, mede ook vanwege de aandacht van derden op dit onderwerp, hieraan bijzondere aandacht te besteden.

Al enige tijd is er onenigheid over de afbakening van de verplichtstelling. Hoewel de verplichtstelling een zaak van sociale partners is heeft het bestuur zeer veel aandacht en werk besteed aan het oplossen van de onduidelijkheid en het verbeteren van de relatie met de andere partijen in deze discussie. Ondanks dat een definitieve oplossing nog niet geformaliseerd is, lijkt er uitzicht op een oplossing. De raad van toezicht heeft vertrouwen in een voor alle partijen bevredigende oplossing.

Verantwoording en toezicht

De raad van toezicht vraagt aandacht voor de lange termijnstrategie en continuïteit van het fonds op de lange termijn. Wij zijn van mening dat de werkgroep frequenter moet samenkomen en dat het bestuur hier meer prioriteit aan moet geven. Eventuele uitkomsten hebben een implementatietijd van 1 tot 2 jaar. Gelijktijdig vragen we betrokkenheid van het gehele bestuur.

Conclusie

De raad van toezicht is van oordeel dat de beleidsafwegingen, de bestuurlijke procedures en de "checks en balances" adequaat zijn ontwikkeld en dat het fonds passend wordt bestuurd.

Voor de komende periode vraagt de raad van toezicht aandacht voor het oplossen en het eenduidig afbakenen van de verplichtstelling alsmede ook het voeren van een strategische discussie over de toekomst van het fonds.

Raad van toezicht

Dick Mik (voorzitter)

Selma Smit

Jan Willem van Oostveen

14. Reactie Bestuur op verslag Raad van Toezicht over het jaar 2018

Het Bestuur heeft met interesse kennis genomen van het verslag van de Raad van Toezicht (RvT) over het jaar 2018.

Het Bestuur waardeert de goede samenwerking met de RvT De gekozen aanpak – een mondelinge toelichting van het verslag door de RvT aan het voltallige bestuur – wordt als positief en open ervaren. Het Bestuur ervaart een positieve grondhouding van de RvT, zowel in het verslag als tijdens de overleggen tussen Bestuur en RvT.

Hieronder gaat het Bestuur nader in op enkele onderdelen van het RvT-verslag over 2018.

Korting en uitblijvende indexatie

De RvT vraagt het bestuur om aandacht voor een aantal zaken rondom het uitblijven van indexatie en de dreigende korting van pensioenaanspraken en –rechten. Waar mogelijk besteden wij in de verschillende communicatie-uitingen van het fonds aandacht aan deze onderwerpen. Aan een concrete communicatiestrategie wordt gewerkt. RvT, VO en andere stakeholders zullen vroegtijdig in dit proces worden betrokken.

Bestuurlijke continuïteit

Bestuurlijke continuïteit is van groot belang. De RvT vraagt hier dan ook terecht aandacht voor. Het rooster van aftreden is periodiek onderwerp van gesprek in de bestuursvergadering. Zo kan actief worden geanticipeerd op komende vacatures en tijdig worden gestart met het proces van voordracht en benoeming. Hierbij speelt de RvT een belangrijke rol, niet alleen vanuit haar wettelijke rechten en bevoegdheden, maar zeker ook als sparringpartner van het bestuur.

Kwaliteit besluitvorming

Kwaliteit van de besluitvorming en verdere verbetering hiervan is in de afgelopen periode punt van aandacht geweest voor het Bestuur. Wij zijn blij te constateren dat de RvT voortgang ziet op dit gebied. Het bestuur streeft ernaar de kwaliteit te behouden en verhogen en zal de adviezen van de RvT daarbij betrekken.

Evaluatie uitbesteding

De RvT beveelt aan om structureel alle externe partijen te evalueren op zowel kosten als kwaliteit. Het Bestuur is van mening dat hieraan reeds invulling wordt gegeven. Rapportages van de verschillende uitbestedingspartners worden periodiek besproken in zowel de (risico-)commissie(s) als het bestuur. Daarnaast vinden jaarlijks evaluatiegesprekken plaats en meer jaarlijkse tenders. Hoewel kosten een belangrijk aspect zijn, worden deze altijd beoordeeld in het licht van de door partijen geleverde kwaliteit.

Toekomst en continuïteit van BPFV

De RvT vraagt het bestuur meer prioriteit te geven aan de lange termijnstrategie. In 2019 is de werkgroep Toekomst, bestaande uit sociale partners en enkele bestuursleden, nieuw leven ingeblazen. In voorbereiding hierop heeft het bestuur zich tijdens haar studiedag bezonnen op de huidige situatie van BPFV en een structurele wijze om de toekomstmogelijkheden van het fonds te onderzoeken. Deze zullen door de werkgroep verder worden uitgewerkt. Hoe de toekomst van BPFV eruit zal zien is mede afhankelijk van de besluitvorming van sociale partners. Zij bepalen immers de toekomstige inhoud van de pensioenregeling. De primaire verantwoordelijkheid van het bestuur, en daarmee leidend bij de bestuurlijke besluitvorming over de toekomst van het fonds, is het beschermen van de opgebouwde rechten.

15. Verslag Verantwoordingsorgaan (VO) over het jaar 2018

Inleiding

Het Verantwoordingsorgaan (VO) van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en het Glazeniersbedrijf spreekt in dit verslag haar oordeel uit over het functioneren van het bestuur in 2018.

Taken, bevoegdheden en adviesrechten

Het VO kent twee hoofdtaken, namelijk een adviestaak en het uitspreken van een oordeel over het handelen van het bestuur. De adviestaak omvat:

- a. Het beleid inzake beloningen;
- b. De vorm en inrichting van het interne toezicht;
- c. Het functieprofiel voor leden van raad van toezicht;
- d. Het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- e. Het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- f. Gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
- g. Liquidatie, fusie en splitsing van het pensioenfonds;
- h. Het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- i. Het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm; en
- j. De samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

Tevens spreekt het VO jaarlijks een oordeel uit over het handelen van het bestuur, het door het bestuur gevoerde beleid en beleidskeuzes voor de toekomst. Het door het bestuur te voeren beleid is ingekaderd door de grenzen die worden bepaald door de wet- en regelgeving, het financieel toetsingskader en de tussen sociale partners afgesproken pensioenovereenkomst. Het VO richt zich in zijn oordeel louter op het door het bestuur gevoerde beleid of vastgestelde beleidsvoornemens en de belangenafwegingen die hierover binnen het bestuur (moeten) plaats vinden.

Samenstelling VO

Het VO bestond in 2018 uit 6 leden, waarvan twee namens de werkgevers, twee namens de actieve deelnemers en twee namens de pensioengerechtigden. In 2018 heeft het VO afscheid genomen van de heer Dusseldorp en heeft zij de heer Verheul mogen verwelkomen als vertegenwoordiger namens de actieve deelnemers. Het VO dankt de heer Dusseldorp voor zijn bijdrage aan het VO in de afgelopen jaren.

Activiteiten

Het VO heeft in 2018 elf maal vergaderd waarvan driemaal met (een delegatie) van het bestuur en twee maal met de Raad van Toezicht. In 2018 heeft het VO adviezen uitgebracht over de volgende onderwerpen:

- Het communicatiebeleidsplan 2019-2022;
- De premie(componenten) 2019;
- De wijziging van het beloningsbeleid;
- De bindende voordracht tot herbenoeming van de heer D. Mik en de heer J.W. van Oostveen als leden van de Raad van Toezicht;
- De aanpassing van het uitvoeringsreglement inzake de accountantsverklaring kleine werkgevers; en
- De aanpassing van de klachten- en geschillenprocedure.

Functioneren (deskundigheid en studiedagen)

Ook in 2018 heeft het bestuur de leden van het VO de gelegenheid gegeven om op onderdelen de deskundigheid op peil te brengen of te houden. Zo hebben het VO en het bestuur gezamenlijk twee studiedagen bijgewoond: een studiedag ten aanzien van beleggingen en een studiedag waarbij ingegaan is op risicomangement en de wijzigingen ten aanzien van IORP II. Daarnaast heeft een delegatie van het VO in 2018 drie themadagen van de Pensioenfederatie bezocht.

Bevindingen

Onderstaand geeft het VO haar bevindingen over het verslagjaar 2018. Het VO heeft haar bevindingen en oordeel mede geformuleerd na beoordeling van het verslag van de Raad van Toezicht en het daarop volgende gesprek met de Raad van Toezicht.

Algemeen

Het VO heeft geconstateerd dat de aanbevelingen en aandachtspunten genoemd in het VO-verslag 2017 door het bestuur actief zijn opgepakt. Het bestuur is duidelijker gaan werken met de fases beeldvorming, oordeelvorming en besluitvorming, het zogenaamde BOB-proces, en heeft het advies van het VO om meer gebruik te maken van de beschikbare expertise binnen de Raad van Toezicht ter harte genomen.

Toekomst van het fonds

Het VO blijft onverkort van mening dat schaalvergroting noodzakelijk is om de continuïteit van het fonds te waarborgen. Het VO onderschrijft in dat verband de mening van de Raad van Toezicht dat hier het komend jaar prioriteit aan gegeven dient te worden.

Financieel beleid

Het VO constateert een teleurstellend beleggingsresultaat in het jaar 2018. In het algemeen was het voor de Nederlandse pensioenfondsen geen goed beleggingsjaar. Echter scoort ons pensioenfonds slechter dan de benchmark. Het VO ondersteunt in dat verband de overwegingen van het bestuur om met ingang van 2019 te kiezen voor een andere vermogensbeheerder (NNIP).

Het VO heeft tevens geconstateerd dat het bestuur in 2018 veel aandacht heeft besteed aan het reduceren van de kosten en de daarmee samenhangende inrichting van de kostenstructuur.

De voortzetting van het huidige beleid waarbij gestreefd wordt naar kostenreductie blijft ook in 2019 noodzakelijk.

In 2018 heeft de transitie van de pensioenadministratie binnen AZL naar het platform Lifetime plaatsgevonden. De belangrijkste reden van deze transitie is gelegen in het feit dat hiermee een verdere verlaging in kosten zal worden gerealiseerd. Het VO ziet de evalueerbaarheid van deze transitie door het bestuur in 2019 met belangstelling tegemoet.

Communicatie

Het VO heeft in 2018 een positief advies gegeven op het communicatiebeleidsplan 2019-2022.

Als aandachtspunt heeft het VO aangegeven aandacht te besteden aan de mate van effectiviteit van de ingezette middelen versus de hier tegenover staande kosten.

De huidige dekingsgraad bevindt zich structureel in de gevarenzone. Als gevolg hiervan lijkt een korting in 2020 onafwendbaar. Het VO adviseert het bestuur in 2019 aan de communicatie hierover prioriteit te geven, waarbij de consequenties per doelgroep in heldere communicatie-uitingen zichtbaar dienen te worden.

Governance

Het VO stelt vast dat de structuur van het fonds, het bestuursmodel en de samenstelling van het bestuur zodanig is, dat goed bestuur is gewaarborgd.

Het VO stelt echter vast dat het steeds lastiger wordt om deskundige bestuurders te vinden bij het vervullen van de ontstane vacatures. In dat verband adviseert het VO het bestuur om te anticiperen op toekomstige vacatures en tijdig te starten met de invulling hiervan, zodat te allen tijde sprake is van een volledig en deskundig bestuur.

Het VO adviseert het bestuur om richting de voordragende organisaties te benadrukken dat het aspect "kwaliteit" prioriteit kent boven het aspect "affiniteit met de branche" bij het voordragen van kandidaat-bestuursleden. Daarbij wil het VO het aanstellen van externe experts bij vacatures niet op voorhand uitsluiten.

Samenwerking bestuur/Raad van Toezicht.

Het VO stelt vast dat de samenwerking tussen het bestuur en de Raad van Toezicht in 2018 op een constructieve wijze is verlopen.

Conclusie

Het VO geeft een positief oordeel over het handelen van het bestuur, het gevoerde en het voorgenomen beleid. Het bestuur heeft de belangen van de verschillende geledingen binnen het fonds op evenwichtige wijze gewogen bij de besluitvorming.

Het VO zelf heeft de samenwerking met de Raad van Toezicht en het bestuur als prettig ervaren en wil daarom beiden danken voor de transparantie en de constructieve overleggen in 2018.

Amsterdam, 21 mei 2019

VO BPFV

16. Reactie Bestuur op verslag van het Verantwoordingsorgaan (VO)

Het Bestuur heeft met belangstelling kennis genomen van het verslag van het Verantwoordingsorgaan (VO) over 2018.

Algemeen

Het Bestuur constateert allereerst tot haar tevredenheid dat het VO gedurende 2018 haar taak constructief en met veel inspanning heeft verricht. In 2018 hebben wij afscheid genomen van de heer Dusseldorp als lid van het VO. Wij danken de heer Dusseldorp voor zijn grote inzet en de prettige samenwerking.

Het VO heeft zijn oordeel mede gebaseerd op het verslag van de Raad van Toezicht (RvT) en de daarin opgenomen aanbevelingen en een daaropvolgend gesprek met de RvT. Daarbij heeft het VO nog enkele specifieke bevindingen opgenomen in het verslag. Op enkele bevindingen gaat het Bestuur hieronder nader in.

Communicatie

Voor 2020 dreigt een korting van opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten. Het VO adviseert het bestuur in 2019 aan de communicatie hierover prioriteit te geven, waarbij de consequenties per doelgroep in heldere communicatie-uitingen zichtbaar dienen te worden.

Het Bestuur heeft – via de communicatiecommissie – veel aandacht voor dit belangrijke onderwerp en hierover is en wordt in vrijwel alle formele uitingen aandacht aan gegeven. In ons communicatiebeleidsplan wordt de communicatie omtrent korting reeds aangemerkt als speerpunt. Uiteraard zullen wij hier in de komende periode mee doorgaan. Het bestuur zal de VO-aanbeveling qua doelgroep benadering bestuderen.

Ook heeft het VO het Bestuur gevraagd aandacht te besteden aan de mate van effectiviteit van de ingezette middelen versus de hier tegenover staande kosten. Effectiviteit en de daarmee samenhangende kostenreductie zijn beide speerpunten van ons communicatie beleidsplan 2019-2022.

Financieel beleid

Met ingang van 2019 is NNIP aangesteld als fiduciair vermogensbeheerder. Het bestuur is verheugd te constateren dat het VO de overwegingen om hiertoe over te gaan, ondersteunt.

Door de aanhoudende focus van het bestuur op de relatie kwaliteit en kosten is het in het jaar 2018 gelukt om een verdere kostenbesparing op uitvoeringskosten per deelnemer te realiseren. Het bestuur blijft voor dit onderwerp onverminderd aandacht houden.

Toekomst van het fonds

Het Bestuur deelt de mening van het VO dat schaalvergroting noodzakelijk is om de continuïteit van het fonds te waarborgen. De toekomst van het fonds hangt mede af van de oplossing van de problematiek rondom de verplichtstelling. Ook in 2018 heeft het Bestuur veel inspanningen verricht om te komen tot een oplossing voor dit complexe probleem, dat niet direct op de eigen bestuurstafel ligt. Het bestuur hoopt dat in 2019 hier een oplossing voor gevonden kan worden.

In 2019 zal het Bestuur zich actief oriënteren op de toekomstmogelijkheden van het fonds. Hiervoor is de Werkgroep Toekomst, bestaande uit sociale partners en enkele bestuursleden, nieuw leven ingeblazen.

Governance

Het VO vraagt aandacht voor de invulling van vacatures in het Bestuur. De invulling hiervan moet tijdig worden opgepakt, waarbij de nadruk dient te liggen op kwaliteit en deskundigheid. Het bestuur deelt de mening van het VO dat dit belangrijke voorwaarden zijn. Dit komt ook naar voren in onze functieprofielen. Het Bestuur dient echter ook voeling te houden met de branche, waarbij bestuursleden die in die branche werken onmisbaar zijn. Per vacature zal de afweging gemaakt moeten worden op welk aspect de nadruk mag liggen. Dit zal ook afhankelijk zijn van de bestuurssamenstelling van het moment. Kandidaten kunnen pas bestuurslid worden op het moment dat zij voldoen aan de minimum geschiktheidseisen van DNB. Deskundigheid, kwaliteit en geschiktheid maakt hier deel van uit.

Tot slot

Het Bestuur dankt het VO voor de grote en frequente inzet en haar betrokkenheid bij het pensioenfonds tijdens het verslagjaar.

Vastgesteld te Utrecht, 19 juni 2019.

Het Bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas,
de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en het Glazeniersbedrijf

De heer M.A.J Meijer

Mevrouw J.G.E. van Leeuwen

De heer E.E. van de Lustgraaf

De heer H. Roeten

Mevrouw A. van Leeuwen

De heer J.A.J.M. Borm

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2018	2017
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
– Aandelen	197.234	208.045
– Vastrentende waarden	569.964	531.121
– Derivaten	2.147	4.374
	769.345	743.540
Beleggingen VPL-regelingen [2]	0	0
Beleggingen voor risico deelnemers [3]	75	70
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [4]	2.168	1.267
Vorderingen en overlopende activa [5]	47.752	53.484
Liquide middelen [6]	14.825	18.835
	834.165	817.196

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2018	2017
Stichtingskapitaal en reserves		
Algemene reserve [7]	-44.490	-9.741
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [8]	869.263	816.836
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [9]	2.250	1.315
Voorziening toekomstige arbeidsongeschikten [10]	2.039	1.953
	873.552	820.104
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [11]	75	70
Overige voorzieningen		
Voorziening Pensioenaanvullingsregeling [12]	0	0
Voorziening Overgangsregeling SpaarVUT [13]	0	0
	0	0
Kortlopende schulden [14]	5.028	6.763
	834.165	817.196

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2018	2017
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten [15]	6.646	6.154
Indirecte beleggingsopbrengsten [16]	-4.463	5.195
Kosten van vermogensbeheer [17]	-2.414	-1.897
	-231	9.452
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [18]	32.725	31.106
Premiebijdragen voor risico deelnemers [19]	5	5
Saldo van overdrachten van rechten [20]	0	-1
Pensioenuitkeringen [21]	-11.519	-11.236
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [22]		
Toevoeging pensioenopbouw	-24.532	-32.535
Toevoeging indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	2.178	1.832
Onttrekking voor uitkeringen	11.469	11.098
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	436	588
Wijziging marktrente	-44.591	12.704
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	0	0
Overige mutaties	-3.505	-1.850
Wijziging grondslagen	6.118	11.828
	-52.427	3.665
Mutatie overige technische voorzieningen		
Voorziening toekomstige arbeidsongeschikten [23]	-86	-280

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2018	2017
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [24]	-5	-4
Mutatie andere voorzieningen		
Voorziening Pensioenaanvullingsregeling [25]	0	3.630
Voorziening Overgangsregeling SpaarVUT [26]	0	8.384
	0	12.014
Herverzekering [27]	-798	-848
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [28]	-2.434	-2.552
Overige baten en lasten [29]	21	29
Saldo van baten en lasten	-34.749	41.350
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-34.749	41.350

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2018	2017
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen van werkgevers en werknemers	32.469	31.953
Uitkering uit herverzekering	160	58
Overige mutaties	20	3
	32.649	32.014
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen, loonheffing, sociale premies en andere inhoudingen	-11.625	-11.106
Wegens overgedragen pensioenverplichtingen	0	-1
Premies herverzekering	-928	-877
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.218	-3.004
	-14.771	-14.988
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	7.212	6.035
Verkopen en aflossingen beleggingen	675.420	795.325
	682.632	801.360
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-701.797	-835.366
Kosten van vermogensbeheer	-2.723	-2.273
	-704.520	-837.639
Mutatie geldmiddelen	-4.010	-19.253
Saldo geldmiddelen 1 januari	18.835	38.088
Saldo geldmiddelen 31 december	14.825	18.835

Inleiding

Bpf Vlakglas, statutair gevestigd te Heerlen, heeft ten doel het verlenen van pensioenen aan de werknemers, in dienstbetrekking werkzaam zijnde of geweest zijnde bij de aangesloten ondernemingen, alsmede na het overlijden van die werknemers uitkeringen te verstrekken aan hun weduwen, weduwnaars, partners en wezen, op de wijze als nader omschreven in het pensioenreglement. De stichting tracht dit doel te bereiken door de vorming, de instandhouding en het beheer van een fonds, eventueel door het sluiten van overeenkomsten van verzekering met één (of meer) door het bestuur aan te wijzen verzekeraars.

Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in duizenden euro's. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Alle activa en passiva worden gewaardeerd op reële waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

De gehanteerde grondslagen van waarderingen van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar met uitzondering van de overige voorzieningen en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Schattingwijzigingen 2018

Prognosetafel

In 2018 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2018, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2018 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2018 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met € 10.255 als gevolg van deze schattingswijziging. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2018 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Ervaringssterfte

Ook heeft het fonds ultimo 2018 besloten om over te gaan op een andere ervaringssterfte. Dit is in 2018 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2018 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 4.137 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2018 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Aandelen

Aandelen en participaties in beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde is de beursnotering per balansdatum. De waardebeoordeling van niet-beursgenoteerde participaties in beleggingsinstellingen geschiedt op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

De marktwaarde van niet-beursgenoteerde participaties in beleggingsinstellingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen per balansdatum. De waardebeoordeling van niet-beursgenoteerde participaties in beleggingsinstellingen geschiedt op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen.

Derivaten

Derivaten worden in de jaarrekening opgenomen tegen marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Beleggingen VPL-regelingen

Voor de beleggingen voor VPL-regelingen worden dezelfde grondslagen gehanteerd als de beleggingen voor risico pensioenfonds.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van vorderingen in verband met beleggingstransacties conform RJ610.208. Conform RJ610.208 mogen overige vorderingen en schulden inzake vastgoedbeleggingen, aandelen en vastrentende waarden betreffende te vorderen respectievelijk te betalen posities of tijdelijke banksaldi in verband met beleggingstransacties onder de beleggingsrubrieken vastgoedbeleggingen, aandelen en vastrentende waarden worden geclassificeerd indien deze door het pensioenfonds niet kunnen worden aangewend voor andere doelen dan beleggingstransacties.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas, banktegoeden en deposito's die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel met een looptijd korter dan twaalf maanden. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Algemene reserve

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het bedrijfstakpensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van de vaststelling.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het bedrijfstakpensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante-condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Sterfte

Het gehanteerde overlevingskansstelsel is gebaseerd op de landelijke door het Actuariel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG 2018. Deze tafel wordt toegepast met de fondsspecifieke ervaringssterfte, afgeleid met behulp van het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2018.

Rente

De voorziening pensioenverplichtingen wordt berekend volgens het FTK, waarbij de marktwaarde bepaald wordt door gebruik te maken van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo boekjaar. In deze rentetermijnstructuur is met ingang van september 2012 voor de looptijden vanaf 20 jaar gebruik gemaakt van de zogenaamde UFR-methode.

Partnerfrequentie

Het nabestaandenpensioen is gebaseerd op een onbepaald partnersysteem met een partnerfrequentie op basis van de 2009 cijfers van het Verbond van Verzekeraars, waarbij de frequentie op 1 is gesteld op de pensioenleeftijd (67 jaar) in verband met de mogelijkheid tot uitruil. Vanaf pensionering wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is gesteld op drie jaar (vrouw jonger).

Wezenpensioen

De opslag op de voorziening partnerpensioen voor niet-gepensioneerden voor latent wezenpensioen bedraagt 0,5%.

Vaststelling leeftijd

Voor de vaststelling van de leeftijden wordt aangenomen dat iedere (gewezen) deelnemer of gepensioneerde is geboren op de eerste van zijn of haar geboortemaand.

Uitkeringen

Aangenomen wordt dat de pensioenuitkeringen continu (zullen) plaatsvinden. In de praktijk wordt in maandelijkse termijnen achteraf uitgekeerd.

Kosten

In de voorziening is rekening gehouden met een opslag van 3,8% voor toekomstige uitkerings- en administratiekosten.

Revalideringskansen

Bij de vaststelling van de voorziening voor de verleende premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid wordt geen rekening gehouden met leeftijdsafhankelijke kansen op revalidering.

Actuariële gelijkwaardigheid herschikken

De pensioenregeling biedt diverse mogelijkheden om te schuiven met de opgebouwde pensioen-aanspraken. Zo is het mogelijk ouderdomspensioen te vervroegen of uit te stellen en kan ouderdomspensioen worden omgezet in partnerpensioen. Deze omzetting van pensioenen geschiedt op basis van actuariële gelijkwaardigheid en sekse-neutrale factoren. Daarbij wordt uitgegaan van de actuariële grondslagen die worden gebruikt bij de vaststelling van de voorziening van het fonds, rekening houdend met de voorziening voor excassokosten en met de zekerheidsmarge voor eventuele toename van de levensverwachting.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De pensioenregeling van het pensioenfonds kent een tijdelijk nabestaandenpensioen, welke per 1 januari 2016 verzekerd is bij elipsLife. Aan de activa-zijde van de balans is een vordering op de verzekeraar (elipsLife) opgenomen, gelijk aan de contante waarde van de ingegane en de premievrijgestelde TNP-uitkeringen. Deze contante waarde is berekend op basis van dezelfde grondslagen als de TV (fondsgrondslagen), welke aan de passiva-zijde van de balans is opgenomen. Echter, exclusief een opslag voor toekomstige uitvoeringskosten.

Voorziening voor latente arbeidsongeschikten

De voorziening voor latente arbeidsongeschikten (voorziening voor zieke deelnemers) wordt gevormd voor op de balansdatum zieke deelnemers die nog niet arbeidsongeschikt zijn. De hoogte hiervan is gelijk aan de som van de risicopremie voor premievrijstelling in het boekjaar en de risicopremie voor premievrijstelling in het boekjaar daaraan voorafgaand. Beide zijn gebaseerd op de gedempte kostendekkende premie op basis van het premiebeleid van het pensioenfonds.

Voorziening pensioenverplichtingen voor gemoedsbezwaarden

De voorziening voor gemoedsbezwaarden is gewaardeerd volgens dezelfde grondslagen die gelden voor de waardering van de corresponderende beleggingen voor rekening en risico deelnemers. Dit betreft twee gemoedsbezwaarden.

Overige voorzieningen

Dit betreffen de voorzieningen voor de Pensioenaanvullingsregeling en de Overgangsregeling SpaarVUT.

BPFV heeft een VPL-overgangsregeling geïntroduceerd voor deelnemers die geboren zijn in de jaren 1949 tot en met 1960 en op 31 december 2001 en 31 december 2005 deelnemer waren aan de toen geldende pensioenregeling van het fonds.

Deze overgangsregeling voorziet in een eventuele aanvulling op het reguliere pensioen en heeft een voorwaardelijk karakter. De extra toezegging wordt toegekend op het moment van pensioneren, maar uiterlijk na 15 jaar, gerekend vanaf begin 2006. Vanaf 2007 werd voor de financiering van deze overgangsregeling jaarlijks een premie gestort in de bestemmingsreserves. Aan deze bestemmingsreserves werden de lasten, bij het onvoorwaardelijk worden van deze toezegging, onttrokken.

In 2017 zijn beide regelingen ingekocht bij het fonds en inbegrepen in de technische voorziening.

Overige schulden

Schulden worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde.

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Premiebijdragen voor risico deelnemers

De (spaar)bijdragen van werkgevers en werknemers worden verantwoord in het jaar waarin deze in rekening zijn gebracht.

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waarde wijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen en dergelijke.

Beleggingsresultaten voor risico deelnemer

Onder het hoofd beleggingsopbrengsten voor risico deelnemer zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen rentebaten van de spaarrekeningen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

Pensioenopbouw

Dit betreft de toevoeging aan de technische voorziening als gevolg van de reglementaire pensioenopbouw gedurende het boekjaar. De pensioenopbouw wordt gewaardeerd op marktwaarde en actuariële grondslagen van het pensioenfonds primo boekjaar.

Toeslagverlening

Jaarlijks worden de pensioenaanspraken van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, indien de financiële middelen van het pensioenfonds dit toelaten, verhoogd. Deze voorwaardelijke verhoging wordt per 1 januari toegekend.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging is als volgt bepaald: Hiervoor wordt de 1-jaarsrente uit de rentetermijnstructuur ultimo vorig boekjaar gehanteerd. De rentetoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Dit betreft de vrijval in de technische voorziening als gevolg van uitkeringen gedurende het boekjaar. Omdat in de technische voorziening een opslag voor excassokosten is opgenomen, valt er als gevolg van de uitkeringen tevens een bedrag vrij ter dekking van de uitvoeringskosten van het pensioenfonds.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de technische voorziening vastgesteld op basis van de dan geldende marktrente (op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur). Als gevolg van wijziging van de marktrente ten opzichte van ultimo het voorgaande boekjaar neemt de technische voorziening jaarlijks toe dan wel af.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichting. Het effect van herziening van deze grondslagen wordt verantwoord onder het hoofd wijziging actuariële uitgangspunten.

Overige wijzigingen

De berekeningen van de technische voorzieningen en de jaarlijkse koopsom voor de pensioeninkoop zijn gebaseerd op aannames. Het verschil tussen werkelijkheid en veronderstelling leidt tot een actuariële resultaat dat wordt verantwoord onder het hoofd overige wijzigingen.

Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorziening voor risico deelnemers.

Saldo overdracht van rechten

De post saldo overdracht van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van beleggingen (o.a. aankopen en verkopen beleggingen, ontvangen directe beleggingsopbrengsten en betaalde vermogensbeheerkosten) zijn opgenomen onder de kasstroom uit beleggingsactiviteiten. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van pensioenen (o.a. ontvangen premies, betaalde pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten) zijn opgenomen onder de kasstroom van pensioenactiviteiten.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2017	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen/ uitlotingen/ (af)lossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2018
Zakelijke waarden						
Aandelen	208.045	151.524	-148.250	63.606	-77.691	197.234
Vastrentende waarden						
Vastrentende beleggingsfondsen	323.819	260.170	-326.558	-8.579	4.512	253.364
Obligaties	102.902	194.245	-133.618	-586	-1.062	161.881
Floating rate notes	79.177	59.743	-36.017	-515	-230	102.158
Inflation linked bonds	1.978	24.898	0	0	1.137	28.013
Asset back securities	23.245	9.937	-8.518	246	-362	24.548
	531.121	548.993	-504.711	-9.434	3.995	569.964
Derivaten						
Valutatermijntransacties	3.968	0	-18.248	18.248	-2.184	1.784
Totaal beleggingen	743.134	700.517	-671.209	72.420	-75.880	768.982
Bij: Herrubricering stand negatieve valutatermijntransacties onder de kortlopende schulden	406					363
Belegd vermogen activa zijde	743.540					769.345

Er wordt niet rechtstreeks belegd in premiebijdragende ondernemingen. Verder vindt er geen uitleen van effecten plaats. Er is sprake van collateral op beleggingen.

Methodiek bepaling marktwaarde

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties. Onafhankelijke taxaties worden niet toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed. Voor de belangrijkste uitgangspunten bij de waardering van het indirect vastgoed wordt verwezen naar de grondslagen van waardering en resultaatbepaling en de toelichting op de balans bij de post vastgoed.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.

Categorie	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2018
Zakelijke waarden					
Aandelen	0	0	0	197.234	197.234
Vastrentende waarden					
Obligaties	569.964	0	0	0	569.964
Derivaten					
Valutatermijntransacties	0	0	1.784	0	1.784
Derivaten					
Valutaderivaten	0	0	363	0	363
Belegd vermogen passiva zijde	0	0	363	197.234	363
Totaal belegd vermogen activa zijde	569.964	0	2.147	197.234	769.345

Belegd vermogen per 31 december 2017

Categorie	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2017
Zakelijke waarden					
Aandelen	0	0	0	208.045	208.045
Vastrentende waarden					
Obligaties	531.121	0	0	0	531.121
Derivaten					
Valutatermijntransacties	0	0	3.968	0	3.968
	0	0	3.968		3.968
Overige beleggingen					
Hedgefondsen	0	0	0	0	0
Derivaten					
Valutaderivaten	0	0	406	0	406
Belegd vermogen passiva zijde	0	0	406	0	406
Totaal belegd vermogen activa zijde	531.121	0	4.374	208.045	743.540

	31 december 2018	31 december 2017
[2] Beleggingen VPL-regelingen		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 januari	0	12.014
Stortingen	0	0
Onttrekkingen	0	-12.014
Stand per 31 december	0	0
[3] Beleggingen voor risico deelnemers		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 januari	70	66
Inleg en rendement	5	4
Stand per 31 december	75	70
[4] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 januari	1.267	473
Mutatie	901	794
Stand per 31 december	2.168	1.267
[5] Vorderingen en overlopende activa		
Premies		
Dit betreft de nog te vorderen premies van de aangesloten ondernemingen	4.033	3.948
Voorziening voor oninbaarheid	-201	-418
	3.832	3.530
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
– Vastrentende waarden	2.080	2.818
– Liquide middelen	-2	2
	2.078	2.820

	31 december 2018	31 december 2017
Overige vorderingen en overlopende activa		
– Uitkeringen	8	0
– Nog af te wikkelen effectentransacties	68	61
– Collateral	41.766	47.033
– Verzekeringsmaatschappijen	0	11
– Nog te ontvangen van spaarrekeningen VPL-regeling	0	1
– Te vorderen restitutiekosten	0	28
	41.842	47.134
Alle vorderingen en liquide middelen hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal vorderingen en overlopende activa	47.752	53.484
[6] Liquide middelen		
– Liquide middelen	7.273	9.774
– Liquide middelen inzake SpaarVUT	0	136
– Liquide middelen inzake beleggingen	7.552	8.925
	14.825	18.835
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds en zijn onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar.		
Totaal activa	834.165	817.196

Passiva**Stichtingskapitaal en reserves****Stichtingskapitaal****[7] Algemene reserve**

Stand per 1 januari

Af/bij: uit bestemming saldo

Stand per 31 december**Solvabiliteit en dekkingsgraad**

Aanwezige solvabiliteit

Minimaal vereist eigen vermogen

Vereist eigen vermogen

Aanwezige dekkingsgraad

Minimaal vereiste dekkingsgraad

Vereiste dekkingsgraad

Beleidsdekkingsgraad

31 december 2018**31 december 2017**

-9.741

-34.749

-44.490

-44.490

37.543

116.015

94,9%

104,3%

113,3%

98,3%

-51.091

41.350

-9.741

-9.741

36.241

99.195

98,8%

104,4%

112,1%

96,3%

De aanwezige dekkingsgraad is als volgt berekend:

$(1 + (\text{aanwezige solvabiliteit} / \text{technische voorziening})) \times 100\%$.

De vereiste dekkingsgraad is als volgt berekend:

$100\% + (\text{vereist eigen vermogen} / \text{technische voorziening})$.

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor de samenstelling van de beleggingen uitgegaan van de strategische / feitelijke assetmix in de evenwichtssituatie. Onder het nFTK wordt gewerkt met een beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het twaalfmaandsgemiddelde van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad zorgt ervoor dat minder op dagkoersen gestuurd hoeft te worden. Daarnaast gelden strengere regels voor het verlenen van toeslagen. Het gedeeltelijk verlenen van toeslag is toegestaan bij een beleidsdekkingsgraad van 110% of hoger. Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 123,9% kunnen toeslagen volledig worden verleend. Daarnaast wordt een vereiste dekkingsgraad gehanteerd om vast te stellen of het fonds in een tekortsituatie zit. Eventuele noodzakelijke kortingen mogen over een langere periode worden uitgesmeerd (maximaal tien jaar).

In 2016 heeft het bestuur heeft besloten om, met ingang van 2016, het herstelplan 2016 vast te stellen op basis van de maximale parameters zoals voorgeschreven door de Commissie Parameters. Daarbij zal jaarlijks getoetst worden hoe het pensioenfonds ervoor staat vanuit prudent oogpunt. Op 18 mei 2016 heeft DNB laten weten dat zij instemt met het herstelplan 2016. In de jaren 2017, 2018 en 2019 is steeds per 1 april een geactualiseerd herstelplan ingediend op basis van de maximale parameters zoals voorgeschreven door de Commissie Parameters. De uitkomsten van dit nieuwe herstelplan zijn gelijk aan het oorspronkelijke herstelplan. Het nieuwe herstelplan is goedgekeurd door DNB.

Technische voorzieningen

[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december voor risico van het pensioenfonds is als volgt opgebouwd:

- Deelnemers
- Gewezen Deelnemers
- Pensioengerechtigden

Totale voorziening pensioenverplichtingen

Het verloop van de voorziening is als volgt:

- Stand per 1 januari
- Mutaties:
 - Toevoeging pensioenopbouw
 - Toevoeging indexering en overige toeslagen (korting)
 - Rentetoevoeging
 - Onttrekking voor uitkeringen
 - Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten
 - Wijziging marktrente
 - Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten
 - Overige mutaties
 - Wijziging grondslagen

Stand per 31 december

	31 december 2018	31 december 2017
	392.586	373.469
	301.974	281.450
	174.703	161.917
Totale voorziening pensioenverplichtingen	869.263	816.836
	816.836	820.501
	24.532	32.535
	0	0
	-2.178	-1.832
	-11.469	-11.098
	-436	-588
	44.591	-12.704
	0	0
	3.505	1.850
	-6.118	-11.828
Stand per 31 december	869.263	816.836

	31 december 2018	31 december 2017
[9] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	1.315	498
Mutaties	935	817
	2.250	1.315
Totaal voorzieningen pensioenverplichtingen	871.513	818.151
Overige technische voorzieningen		
[10] Voorziening toekomstige arbeidsongeschikten		
Stand per 1 januari	1.953	1.673
Mutatie ten laste van de staat van baten en lasten	86	280
Stand per 31 december	2.039	1.953
[11] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	70	66
Mutatie ten laste van de staat van baten en lasten	5	4
Stand per 31 december	75	70
Overige voorzieningen		
[12] Voorziening Pensioenaanvullingsregeling		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 januari	0	3.630
Onttrekking ten behoeve van inkoop	0	-3.630
Stand per 31 december	0	0
[13] Voorziening Overgangsregeling SpaarVUT		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 januari	0	8.384
Onttrekking ten behoeve van inkoop	0	-8.384
Stand per 31 december	0	0
Totaal andere voorzieningen	0	0

	31 december 2018	31 december 2017
[14] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Negatieve derivatenposities	363	406
Overige schulden beleggingen	3.351	4.631
Aangesloten werkgevers	44	118
Loonheffing en sociale premies	251	234
Te betalen BTW	41	630
Overige schulden	92	558
Overlopende passiva	764	186
Vooruitontvangen bedragen volgend boekjaar	122	0
	5.028	6.763
Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
De reële waarde van de overige schulden benadert de boekwaarde.		
Totaal passiva	834.165	817.196

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van BPFV hebben voor het bijwonen van vergaderingen van het bestuur, commissies en werkgroepen in totaal een bedrag van € 372.000,- (2017: € 267.000,-) ontvangen aan vacatiegeld en reiskostenvergoeding.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2018 had BPFV geen personeel in dienst.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Verbonden partijen

Er is enkel een relatie tussen het fonds en de aangesloten werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling.

Baten en lasten

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

[15] Directe beleggingsopbrengsten

	2018	2017
Aandelen	53	16
Vastrentende waarden	6.677	6.056
Derivaten	0	65
Overige beleggingen	16	5
Rente m.b.t. aangesloten ondernemingen	43	38
Liquide middelen en deposito's	-142	0
Rendement voor risico deelnemers	0	-1
Overige betaalde rente	-1	-25
	6.646	6.154

[16] Indirecte beleggingsopbrengsten

Gerealiseerde koersverschillen:

Aandelen	63.606	0
Vastrentende waarden	-9.434	-2.260
Derivaten	18.248	-5.702

Niet-gerealiseerde koersverschillen:

Aandelen	-77.691	17.622
Vastrentende waarden	3.995	-13.511
Derivaten	-2.184	9.797
Valutaverschillen	-1.003	-751
	-4.463	5.195

	2018	2017
[17] Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon effecten	-1.572	-1.606
Bewaarloon	-59	-57
Transactiekosten	-25	-5
Administratiekosten	-90	-21
BTW over vermogensbeheer	-223	-6
Kosten beleggingsadviseur	-164	-202
Herallocatie vanuit uitvoeringskosten	-281	0
	-2.414	-1.897
De kosten vermogensbeheer kunnen als volgt worden gespecificeerd:		
– Zakelijke waarden	-185	-344
– Vastrentende waarden	-996	-934
– Derivaten	-101	0
– Overige niet toe te bedelen naar beleggingscategorie	-1.132	-619
Totaal kosten vermogensbeheer	-2.414	-1.897
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	50	9.452
[18] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Basisregelingen	32.728	30.595
Overgangsregeling VUT	-3	-1
Overgangsregelingen vroegpensioen	0	512
	32.725	31.106
De premiebijdragen van werkgever en werknemers voor de basisregelingen inclusief ANW hiaat bedragen in totaal 32,0% (2017: 32,0%) van de pensioengrondslagsom.		
De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
Kostendeekkende premie basisregeling	33.407	31.813
Gedempte kostendeekkende premie basisregeling	25.872	22.007
Feitelijke premie	32.728	30.595
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		

	2018	2017
De kostendeekkende premie basisregeling is als volgt samensteld:		
Actuarieel benodigd	28.108	26.601
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.300	3.248
Opslag voor uitvoeringskosten	1.999	1.964
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	33.407	31.813
De gedempte kostendeekkende premie basisregeling is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	21.387	17.892
Opslag in stand houden vereist vermogen	2.486	2.151
Opslag voor uitvoeringskosten	1.999	1.964
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	25.872	22.007
De feitelijke premie basisregeling is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	21.387	17.892
Opslag in stand houden vereist vermogen	2.486	2.151
Opslag voor uitvoeringskosten	2.280	1.964
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
Premiemarge	6.575	8.588
	32.728	30.595
[19] Premiebijdragen voor risico deelnemers		
Premie gemoedsbezwaarden	5	5
[20] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	0
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-1
	0	-1

	2018	2017
[21] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-7.629	-7.096
Vroegpensioen	-174	-324
Partnerpensioen	-2.023	-1.862
Wezenpensioen	-69	-63
Invalideitpensioen	-183	-192
ANW pensioen	-604	-676
Afkopen	-837	-1.023
	-11.519	-11.236
[22] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	-24.532	-32.535
Toevoeging indexering en overige toeslagen (korting)	0	0
Rentetoevoeging	2.178	1.832
Onttrekking voor uitkeringen	11.469	11.098
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	436	588
Wijziging marktrente	-44.591	12.704
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	0	0
Overige mutaties	-3.505	-1.850
Wijziging grondslagen	6.118	11.828
	-52.427	3.665
Totaal mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
	-52.427	3.665
Mutatie overige technische voorzieningen		
[23] Voorziening toekomstige arbeidsongeschikten		
Mutatie voorziening	-86	-280
[24] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Mutatie voorziening voor gemoedsbezwaarden	-5	-4

	2018	2017
Mutatie overige voorzieningen		
[25] Voorziening Pensioenaanvullingsregeling		
Onttrekking ten behoeve van inkoop	0	3.630
[26] Voorziening Aanvullingsregeling SpaarVUT		
Onttrekking ten behoeve van inkoop	0	8.384
Totaal mutatie overige voorzieningen	0	12.014
[27] Herverzekering		
Premies herverzekering	-914	-892
Opslag excassokosten	-34	-23
Uitkeringen uit herverzekering: kapitaal bij overlijden	150	67
	-798	-848
[28] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-1.435	-1.181
Onafhankelijke accountant (controle jaarrekening en DNB verslagstaten, bepaald op accrualbasis)	-77	-81
Onafhankelijke accountant (overige controlediensten)	0	0
Accountant (fiscale adviesdiensten)	-48	-72
Accountant (andere niet controle diensten)	0	-20
Certificerend actuaaris	-18	-20
Uitvoerend actuaaris	-24	-45
Adviserend actuaaris	-176	-186
Advieskosten	-380	-484
Bestuur	-372	-267
De Nederlandsche Bank	-56	-51
Aurotiteit Financiële Markten	-5	-5
Pensioenregister	-2	-2
Verantwoordingsorgaan	-38	-39
Contributie Pensioenfederatie	-16	-16
Vergaderkosten	-2	-22
UWV	-4	-5
Opleidingskosten	-16	-12
Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering	-4	-4
Raad van Toezicht	-29	-32
Overige	-13	-8
Herallocatie naar kosten vermogensbeheer	281	0
	-2.434	-2.552

	2018	2017
[29] Overige baten en lasten		
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren en kostenverrekeningen	-2	-41
Mutatie schuld m.b.t. liquide middelen bestemd voor SpaarVUT	0	98
Diversen	23	-28
	21	29
Saldo van baten en lasten	-34.749	41.350

	2018	2017
Actuariële analyse van het saldo		
Beleggingsopbrengsten en marktrente	-42.603	23.983
Premies	2.644	4.381
Waardeoverdrachten	0	-1
Kosten	0	0
Uitkeringen	-76	-145
Sterfte	-512	726
Arbeidsongeschiktheid	-34	-23
Incidentele mutaties voorziening	-34	-401
Wijziging grondslagen	6.112	11.823
Andere oorzaken	-246	1.007
	-34.749	41.350

Resultaatbestemming

Statutaire bepalingen omtrent de resultaatbestemming

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de resultaatbestemming.

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2018 als volgt te verdelen:

	2018
	x € 1.000
Algemene reserve	-34.749
	-34.749

Risicoparaagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

"In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Eind 2016 wordt geen rekening meer gehouden met eventuele additionele risico's. Hieromtrent heeft afstemming plaats gevonden met, bestuur, waarmerkend actuaris en DNB. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2018 zoals opgenomen in het beleggingsplan 2019 van 13,3% en 2017 van 12,1%.

	2018		2017	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	35.512		35.722	
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	79.376		66.584	
Valutarisico (S3)	18.313		14.173	
Grondstoffenrisico (S4)	0		0	
Kredietrisico (S5)	19.501		11.881	
Verzekeringstechnisch risico (S6)	28.726		27.472	
Concentratierisico (S8)	0		0	
Actiefbeheerrisico (S10)	0		0	
Diversificatie-effect	-65.413		-56.637	
Vereist eigen vermogen	116.015	13,3	99.195	12,1
Aanwezige dekkingsgraad		94,9		98,8
Beleidsdekkingsgraad		98,3		96,3
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,3		104,4
Vereiste dekkingsgraad		113,3		112,1

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2018 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. Ultimo boekjaar 2018 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 98,3%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2017 van 96,3%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 2%.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 19,2.

Duratie van de pensioenverplichtingen 23,1.

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

Derivaten

Met behulp van rentederivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 70% (2017: 70%) van het renterisico van haar verplichtingen op UFR-basis af.

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefonds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling aandelen en vastgoed per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	167.904	85,1	177.122	85,1
Opkomende markten (Emerging markets)	29.330	14,9	30.923	14,9
	197.234	100	208.045	100,0

Derivaten

Het aandelen- en vastgoedrisico is niet afgedekt. Strategisch dekt het fonds haar aandelen- en vastgoedrisico ook niet af.

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl veel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario.

Afdekking van het valutarisico vindt plaats via derivatencontracten.

Valuta	Vastrentende			Totaal
	Derivaten	Aandelen	waarden	
<i>Verdeling beleggingen naar valuta per 31 december 2018:</i>				
Australische dollar	-3.147	3.838	192	883
Canadese dollar	-4.078	5.383	0	1.305
Zwitserse franc	-3.554	4.588	86	1.120
Deense kroon	-30.219	1.022	49.509	20.312
Euro	285.198	17.521	376.958	679.677
Britse ponden	-24.753	9.357	17.262	1.866
Hong Kong dollar	-1.498	9.535	0	8.037
Janpanse yen	-11.045	13.377	0	2.332
Noorse kroon	-313	405	0	92
Zweedse kroon	21.402	1.525	20.280	43.207
Singapore dollar	-590	751	0	161
Amerikaanse dollar	-182.803	104.176	104.283	25.656
Overige valuta	-42.816	25.756	1.394	-15.666
Totaal	1.784	197.234	569.964	768.982

Valuta	Vastrentende			Totaal
	Derivaten	Aandelen	waarden	
<i>Verdeling beleggingen naar valuta per 31 december 2017:</i>				
Australische dollar	0	4.419	6	4.425
Canadese dollar	0	6.050	0	6.050
Zwitserse franc	0	4.819	0	4.819
Deense kroon	-39.026	1.113	51.293	13.380
Euro	301.952	21.422	328.830	652.204
Britse ponden	-30.797	10.984	22.660	2.847
Hong Kong dollar	0	9.992	0	9.992
Janpanse yen	-11.252	15.518	0	4.266
Noorse kroon	0	413	0	413
Zweedse kroon	-56.221	1.663	55.724	1.166
Singapore dollar	0	840	0	840
Amerikaanse dollar	-160.688	107.572	72.604	19.488
Overige valuta	0	23.240	4	23.244
Totaal	3.968	208.045	531.121	743.134

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt in grondstoffen en loopt daarmee het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Het pensioenfonds belegt niet direct in grondstoffen maar doet dit met behulp van derivaten. Voorbeelden van grondstoffenderivaten zijn indexfutures en indexderivaten die kunnen worden afgesloten op verschillende categorieën zoals landbouw en vee, metalen en energie. Grondstoffen zorgen van oudsher voor diversificatievoordelen binnen de beleggingsportefeuille. Binnen het standaardmodel wordt de correlatie naar andere risico's op nul verondersteld. Naast diversificatievoordelen bewegen grondstoffen ook mee met stijgende prijzen waardoor ze een hedge vormen tegen koopkrachtontkrachting.

Kredietrisico

Voornamelijk wordt belegd via fondsen die aan de hand van mandaten gemanaged worden. Een van de aspecten daarbij is het beheersen van kredietrisico's. Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan gemeten worden aan de hand van de creditspread. De gewogen gemiddelde credit spread van de rentegevoelige beleggingen van het fonds is 1,96%.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar.

Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen krediterisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geassocieerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	178.003	31,2	232.578	43,8
AA	164.664	28,9	159.696	30,1
A	141.476	24,8	86.021	16,2
BBB	70.397	12,4	51.797	9,8
Lager dan BBB	1.789	0,3	1.029	0,2
Geen rating	13.635	2,4	0	0,0
	569.964	100,0	531.121	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	196.345	34,4	213.290	40,2
Resterende looptijd > 1 jaar < 5 jaar	180.943	31,7	219.241	41,3
Resterende looptijd >= 5 jaar	192.676	33,8	98.590	18,6
	569.964	100,0	531.121	100,0

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Concentratierisico

Wanneer een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt, loopt het fonds concentratierisico. Ten behoeve van hun risicomanagement dient het fonds rekening te houden met concentratierisico, hetgeen kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor het concentratierisico gelijkgesteld aan 0%.

	2018		2017	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa	38.942	19,7	45.220	21,7
Noord-Amerika	103.896	52,7	107.377	51,6
Midden- en Zuid-Amerika	3.370	1,7	3.378	1,6
Azië	22.564	11,4	23.953	11,5
Overig Pacific	21.768	11,0	25.181	12,1
Overig	6.694	3,4	2.936	1,4
	197.234	100,0	208.045	100,0
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	427.206	75,0	462.244	87,0
Noord-Amerika	109.196	19,2	51.760	9,7
Midden- en Zuid-Amerika	3.319	0,6	1.746	0,3
Azië	5.272	0,9	1.692	0,3
Overig Pacific	9.221	1,6	10.793	2,0
Overig	15.750	2,8	2.886	0,5
	569.964	100,0	531.121	100,0
<i>Verdeling beleggingen (exclusief derivaten) naar sector</i>				
Basismaterialen	9.977	1,3	19.571	2,6
Communicatie	6.079	0,8	28.365	3,8
Cyclische consumentengoederen	23.610	3,1	23.855	3,2
Defensieve consumentengoederen	16.798	2,2	50.772	6,9
Gezondheidszorg	21.463	2,8	0	0,0
Energie	11.662	1,5	14.285	1,9
Financiële dienstverlening	31.232	4,1	325.251	44,0
Nutsbedrijven	6.402	0,8	7.614	1,0
Industrie	18.474	2,4	31.424	4,3
Technologie	36.370	4,7	23.138	3,1
Diversen	10.253	1,3	49.192	6,7
Fondsen	5.955	0,8	0	0,0
Landen / staatsobligaties	132.353	17,3	124.319	16,8
Bedrijfsobligaties	408.557	53,3	0	0,0
Inflation linked bonds	28.013	3,7	0	0,0
Hypothecaire zekerheden	0	0,0	29.103	3,9
Asset back securities	0	0,0	12.277	1,7
	767.198	100,0	739.166	100,0

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Vastgesteld te Utrecht, 19 juni 2019.

Het Bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor de Groothandel in Vlakglas,
de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en het Glazeniersbedrijf

De heer M.A.J Meijer

Mevrouw J.G.E. van Leeuwen

De heer E.E. van de Lustgraaf

De heer H. Roeten

Mevrouw A. van Leeuwen

De heer J.A.J.M. Borm

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en het Glazeniersbedrijf te Heerlen is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en het Glazeniersbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 200.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik ondermeer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden) vanwege de financiële positie.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. Deze situatie bestaat voor 4 achtereenvolgende jaareinden.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 19 juni 2019

drs. Jan Tol AAG RBA

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en Glazeniersbedrijf

Verklaring over de jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en Glazeniersbedrijf een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en Glazeniersbedrijf te Heerlen ('de stichting') gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de staat van baten en lasten over 2018; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en Glazeniersbedrijf zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Groningen, 19 juni 2019

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
drs. H.D.M. Plomp RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Groothandel in Vlakglas, de Groothandel in Verf, het Glasbewerkings- en Glazeniersbedrijf

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlage

Begrippenlijst

Abtn

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het Bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. Ook wel bedrijfsplan genoemd. Hierin komen drie hoofdonderwerpen aan de orde: de wijze van vaststelling van de verplichtingen jegens de deelnemers, de beleggingsportefeuille en het intern risicobeheersingssysteem.

Accounting standaarden

Raamwerk van verslaggevingsregels voor het opstellen van een jaarrekening en jaarverslag. Met ingang van het verslagjaar 2005 moeten alle beursgenoteerde ondernemingen, banken en verzekeringsmaatschappijen hun geconsolideerde jaarrekening volledig inrichten op basis van International Accounting Standards (IAS), door de IAS Board omgedoopt in International Financial Reporting Standards (IFRS). Het doel van IFRS is om de transparantie en internationale vergelijkbaarheid van de externe financiële verslaggeving te verbeteren. Niet beursgenoteerde rechtspersonen hebben de keuze om of IFRS toe te passen, of de Nederlandse Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Actuariële grondslagen

Wanneer een contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen moet worden bepaald maakt de actuaris gebruik van actuariële grondslagen, zoals: de rekenrente; de kansstelsels: sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalideringskansen, frequenties van gehuwd zijn, soms ook toekomstige salarisontwikkeling of indexatiebeleid enz.; kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of uitbetalingskosten).

Actuaris

Actuarissen geven bij pensioenfondsen een verklaring af over de toereikendheid van de voorziening en de financiële positie van het pensioenfonds. Het controleren en vervolgens het afgeven van een verklaring wordt certificeren genoemd. Met ingang van 1 januari 2006 mogen in Nederland alleen actuarissen certificeren die ingeschreven staan in het Openbaar Register Certificerende Actuarissen. Adviserende actuarissen adviseren het Bestuur rondom actuariële vraagstukken (herstelplan, haalbaarheidstoets, jaarwerk).

ALM

Afkorting voor Asset Liability Management. Een ALM-studie betreft de analyse van het risicobeheer van de balans tussen activa en de passiva van een pensioenfonds, met een horizon van 15 jaar. Deze studie resulteert in de formulering van een strategisch beleggingsbeleid.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over zakelijke en vastrentende waarden.

Benchmark

Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor de prestatie van (de beheerder van) een beleggingsportefeuille of pensioenfonds.

Een beursindex bijvoorbeeld.

Beurskoers

Marktprijs van een aandeel, obligatie of andere waardepapieren.

Contante waarde

De contante waarde op een bepaald moment van (een serie) betalingen in de toekomst, is het bedrag dat op dat moment aanwezig zou moeten zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, deze toekomstige betalingen te kunnen verrichten.

Converteerbare obligatie

Een obligatie die gedurende de looptijd kan worden omgewisseld (geconverteerd) in aandelen. Deze mogelijkheid is als een extraatje aan de obligatie meegegeven door de uitgever, teneinde de obligatie gemakkelijker te kunnen plaatsen.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is een percentage. Het geeft de verhouding aan tussen het kapitaal dat het pensioenfonds bezit en het kapitaal dat het pensioenfonds nodig heeft om nu en in de toekomst alle (opgebouwde) pensioenen te kunnen uitbetalen (= verplichtingen). Bij een dekkingsgraad van 104% heeft het pensioenfonds €1,04 in kas voor elke euro die het aan pensioen moet uitkeren.

De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is uitgangspunt voor het Bestuur als het gaat om besluiten over verhogen (of verlagen) van de pensioenen.

De Nederlandsche Bank

Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan, dat onder andere het naleven van de Pensioenwet door pensioenfondsen (en verzekeraars) bewaakt.

Derivaten

Financiële contracten waarvan de waarde afhankelijk is van een of meer onderliggende activa, referentieprijzen of indices. Voorbeelden van derivaten zijn opties, termijncontracten en rente- en valutaswaps.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan: huur-, dividend- en rente-opbrengsten van de beleggingen.

Duration

De gewogen gemiddelde looptijd van de kasstromen van een obligatie, waarbij weging geschiedt op basis van de contante waarde van iedere kasstroom. Duration is een graadmeter voor de rentegevoeligheid van een obligatie. In de regel: hoe langer de looptijd van een obligatie, hoe gevoeliger de koers van die obligatie voor renteveranderingen. Indien men een daling van de rente verwacht is het profijtelijk een obligatie met een zo lang mogelijke duration te kopen, aangezien de koers daarvan het meest zal oplopen.

Franchise

In veel pensioenregelingen is een bepaald drempelbedrag opgenomen waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt omdat de AOW geacht wordt hierover pensioen te verlenen. Dit bedrag is veelal afgeleid van de uitkeringen krachtens de AOW en wordt dan 'franchise' genoemd.

Index

Cijfer dat een gewogen gemiddelde uitdrukt en waaraan men kan zien hoe een grootte (bijvoorbeeld de beurskoersen in Amsterdam) zich ontwikkeld heeft.

Indexatie/voorwaardelijke toeslagverlening

Het toekennen van toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken van de actieve deelnemers, de verhoging van de ingegane pensioenen en premievrije pensioenaanspraken, op voorwaardelijke basis, dat wil zeggen uitsluitend voor zover de middelen van het pensioenfonds dat naar het oordeel van het Bestuur toelaten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten vallen de gerealiseerde verkoopresultaten inclusief valutaresultaten en de niet-gerealiseerde herwaarderingsresultaten.

Intrinsieke waarde

De intrinsieke waarde per aandeel is de 'werkelijke' waarde van dat aandeel, afgeleid van de onderliggende beleggingen. De intrinsieke waarde wordt berekend door de waarde van de activa (bezittingen) te verminderen met de passiva (schulden) en het saldo te delen door het aantal uitstaande aandelen.

Kansstelsels

Dit zijn veronderstellingen met betrekking tot sterftekansen, invalideringskansen, ontslag, gehuwdheid en individuele loonontwikkeling.

Middelloonregeling

Bij deze regeling wordt voor elk dienstjaar een percentage pensioen toegekend dat is gerelateerd aan de pensioengrondslagen van het desbetreffende dienstjaar. Het te bereiken pensioen is in deze regeling gerelateerd aan het gemiddelde, geïndexeerde loon gedurende de opbouwperiode.

Optie

Verhandelbaar recht om iets te kopen (calloptie) of te verkopen (putoptie) tegen een van tevoren vastgestelde prijs gedurende een van tevoren vastgestelde termijn.

Over-/onderweging

Een hoger of lager belang in een beleggingscategorie aanhouden dan overeenkomt met de normverdeling van het pensioenfonds.

Pensioengrondslag

Het bedrag waarover pensioen wordt toegekend. Vaak is dit het voor pensioen meetellende salaris minus de franchise.

Performance

Het rendement dat is behaald met de beleggingen.

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad geeft aan in hoeverre de in enig jaar ontvangen pensioenpremie voldoende is om de nieuwe pensioenaanspraken te kunnen financieren. Bij een premiedekkingsgraad lager dan 100% is er een tekort en daalt het vermogen van het fonds bij inkoop nieuwe aanspraken.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdoms- en (vaak ook) nabestaandenpensioen. Een andere vorm van premievrije aanspraak is het bijzonder partnerpensioen dat de gewezen partner ontvangt bij scheiding/einde partnerschap.

Rekenrente

De rekenrente is het fictieve percentage dat het belegde pensioenvermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst en waarvan bij de berekening van de contante waarden wordt uitgegaan.

Rendement

Het positieve of negatieve resultaat dat een verzekeringsmaatschappij of een pensioenfonds behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen.

Rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds.

Solvabiliteit

Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Sterftetafels

Geven aan wat de levens- en sterftেকansen zijn van mannen en vrouwen in Nederland, afhankelijk van de bereikte leeftijd. Ze worden gebruikt bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen door de actuaris.

Toeslag(verlening)

Een toeslag is een verhoging van een pensioen of van een aanspraak op pensioen, welke is gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven regeling (ook wel 'indexatie' genoemd).

Totaal rendement

Het totaal rendement van een belegging is samengesteld uit de koerswinst of het koersverlies (indirecte beleggingsopbrengsten) over de beschouwde periode, terwijl de directe beleggingsopbrengsten (dividend, rente, aflossingen, huur en dergelijke uitkeringen) meteen worden herbelegd en tijdsgewogen in het totaalrendement worden meegenomen. Het totaal rendement wordt uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen.

Vastrentende waarden

Hypotheek, leningen op schuldbekentenis en obligaties.

Volatiliteit

De beweeglijkheid van beurskoersen.

Zakelijke waarden

Aandelen, converteerbare obligaties en onroerend goed(fondsen).

Z-score

De Z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het feitelijke beleggingsrendement ten opzichte van het door het pensioenfonds vastgestelde beleggingsrendement (het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement).